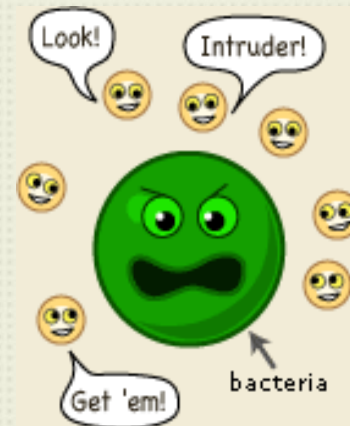

Το Σύστημα του Συμπληρώματος

complement

Το σύστημα του συμπληρώματος

- Ένας σημαντικός δραστικός μηχανισμός της φυσικής ανοσίας καθώς επίσης και ένας από τους κυριότερους δραστικούς μηχανισμούς της χυμικής ανοσίας

Το σύστημα του συμπληρώματος

- ≈ 30 πρωτεΐνες
  - Διαλυτές
  - Μεμβρανικές

- Φυσιολογικά είναι αδρανείς

- Όταν ενεργοποιούνται, ενισχύουν τη φυσική ανοσία & και ορισμένες από τις βιολογικές δράσεις των αντισωμάτων.

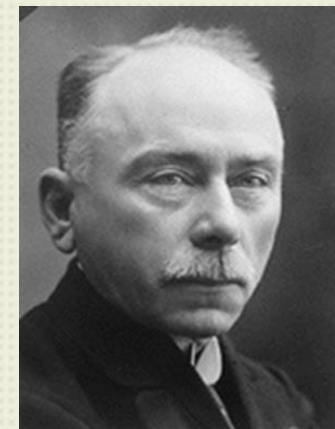
The complement works as a cascade system

1895 Bordet: Λύση του *Vibrio cholerae*

antigen (bacteria)	antiserum to the bacterium		normal human serum	results	
	fresh	Heated 56°		fresh	agglutination
<i>Vibrio cholerae</i>	+			+	+
<i>Vibrio cholerae</i>		+		+	-
<i>Vibrio cholerae</i>		+	+	+	+

Bordet : Η λύση των κυττάρων απαιτεί την παρουσία δύο παραγόντων

- ενός θερμοευαίσθητου-αλεξίνη
- ενός θερμοανθεκτικού-αντισώματα
(1920 Nobel prize)

Ιστορικά στοιχεία

Paul Ehrlich : Τα **αντισώματα** και το **συμπλήρωμα** σχηματίζουν ένα **ενζυμικά δραστικό σύστημα** ικανό να καταστρέφει **μικρόβια**

1907 , Ferrata: **C1, C2**

1920 : **C3**

Μετά το 1950 ανακαλύπτεται η **προπερδίνη**

Πρωτεΐνες συμπληρώματος

✓ Κλασσική οδός

C1q   C1r   C1s   C4   C2   C3

✓ Εναλλακτική οδός

D   C3   B

✓ Οδός Λεκτίνης

MBL   MASP-1   MASP-2
                    C1q   C1r   C1s   C4   C2   C3

✓ Membrane attack complex(MAC)

C5   C6   C7   C8   C9

Πρωτεΐνες συμπληρώματος

- ✓ **Ρυθμιστικές πρωτεΐνες**
  - ✓ **Μεμβρανικές ρυθμιστικές πρωτεΐνες**
CD55   CD46   CD59
  - ✓ **Διαλυτές ρυθμιστικές πρωτεΐνες**
    - ✓ Θετική ρύθμιση
Properdin
    - ✓ Αρνητική ρύθμιση
C1-INH, C4-b, Factor H, Factor I
- ✓ **Υποδοχείς**
CR1, CR2, CR3, CR4, C3aR

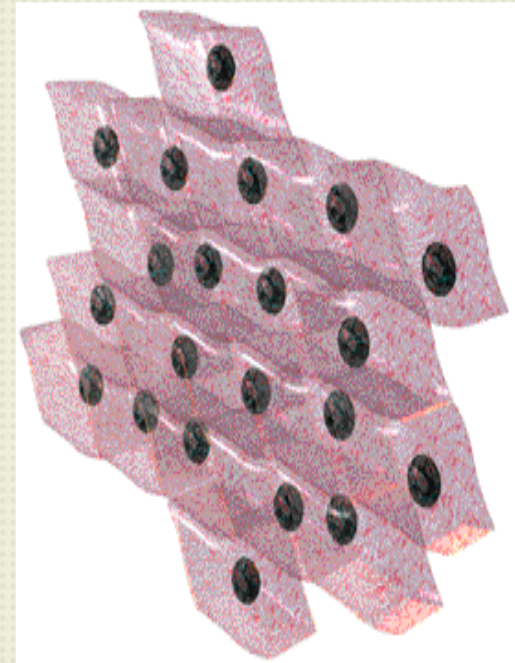
Ονοματολογία

- Το ενεργοποιημένο-ενζυμικά δραστικό κλάσμα- χαρακτηρίζεται με μία οριζόντια γραμμή e.g. C1q $\bar{s}$
- Κατά τη διάσπαση, το μεγαλομορικό κλάσμα παραμένει στο σημείο ενεργοποίησης στη μεμβράνη, ενώ το μικρομοριακό φέρεται στην κυκλοφορία
  - Το μεγαλομοριακό συμβολίζεται με **b** ενώ το μικρομοριακό με **a** (π.χ., C3b/C3a, C4b/C4a C5b/C5a), ΕΚΤΟΣ από το C2 (το μεγάλο είναι το **C2a** ; Το μικρό είναι το **C2b**)
- Το γράμμα **i** στο τέλος π.χ. C2i, Bi δηλώνει ότι το κλάσμα έχει χάσει τη θέση σύνδεσης και δεν μπορεί να σχηματίσει σύμπλεγμα με άλλη πρωτεΐνη
- Το γράμμα **i** στην αρχή δηλώνει ότι το κλάσμα έχει υποστεί διάσπαση και έχει χάσει κάποια συγκεκριμένη δράση π.χ. Το **iC3b** δεν μπορεί να συνδεθεί με τον CR1 υποδοχέα

Πηγές πρωτεϊνών του C

- Ηπατοκύτταρο (C3, C4, C5, C9)
-
- Επιθηλιακά κύτταρα GI (C1)
- Μονοκύτταρα αίματος (C4, C2, C3, B, D, P)
- Ιστικά μακροφάγα
  - 10% των σφαιρινών του ορού

Ιδιότητες

- 1. Διευρύνει την απάντηση στα μικρόβια με **ενζυματικό** τρόπο:
  - Διαλυτές πρωτεΐνες που **ενεργοποιούνται με πρωτεόλυση** και ενεργοποιούν άλλες πρωτεΐνες → **zymogenes**
  - Ο πρωτεολυτικός καταρράκτης οδηγεί σε διεύρυνση του συστήματος
    - κάθε ενεργοποιημένο μόριο δημιουργεί πολλά ενεργοποιημένα μόρια ή δραστικά θραύσματα
- 2. Αν και οι πρωτεΐνες βρίσκονται στον ορό σαν **διαλυτές** ουσίες, αυτές είναι **αδρανείς**
  - Ενεργοποιούνται μόνο εκεί όπου **είναι απαραίτητο**
    - Ενεργοποίηση μόνο μετά από δέσμευση σε **βακτηριακά μόρια**
    - Ενεργοποίηση εκεί όπου το **abs δεσμεύεται με το Ag**

Ιδιότητες

- 3. Οι βιολογικές δράσεις ασκούνται με **δύο τρόπους**:
  - **Ομοιοπολική δέσμευση** στην επιφάνεια των μικροβίων ή ανοσοσυμπλεγμάτων
  - **Δέσμευση σε άλλα ανοσοδραστικά κύτταρα**
- 4. Το σύστημα **αυτορυθμίζεται**:
  - Αναστολή ενεργοποίησης
  - Πρόληψης μη φυσιολογικής ενεργοποίησης

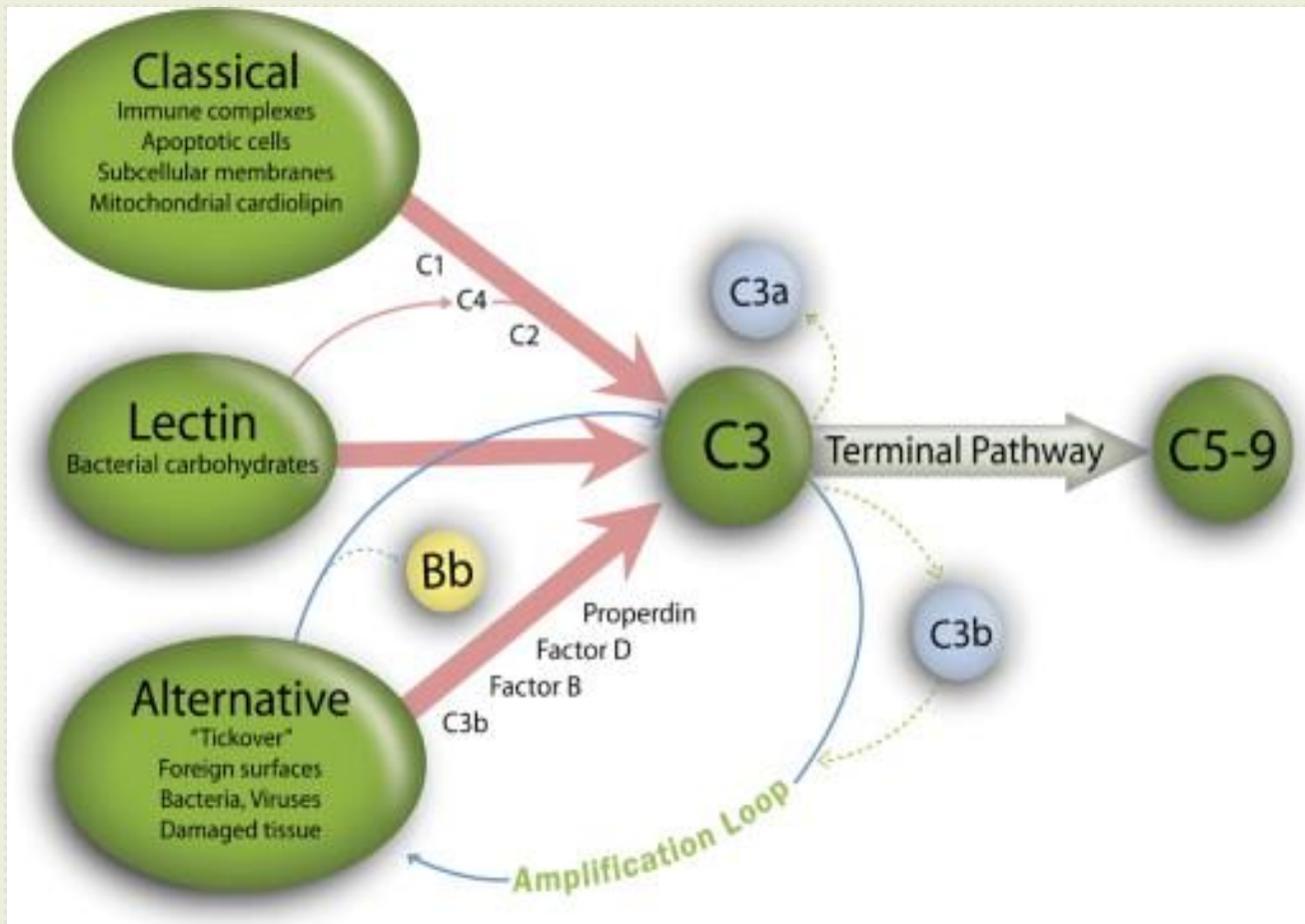
Προλαμβάνεται η βλάβη των φυσιολογικών ιστών

Οδοί ενεργοποίησης του συμπληρώματος

Ενεργοποιείται με τρεις οδούς

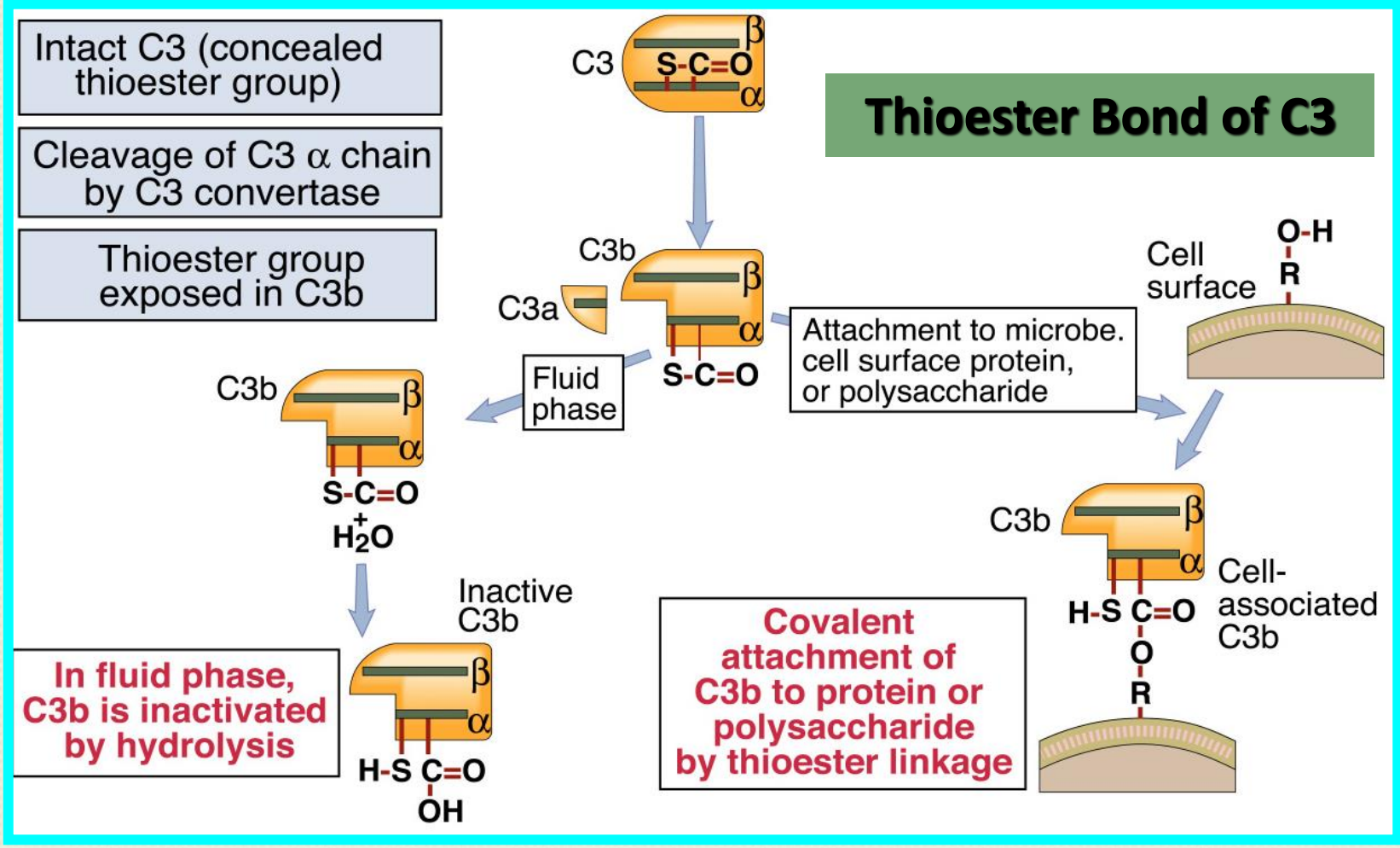
C3

Διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην ενεργοποίηση του συμπληρώματος

Πρωτεόλυση του C3

- Η πρωτεόλυση του C3 αποτελεί το κλειδί της ενεργοποίησης
  - Διασπάται από τις C3 κονβερτάσες σε δύο μόρια
    - C3b, C3a
  - Οι C3 κονβερτάσες σχηματίζονται κατά την ενεργοποίηση και της Κ.Ο. και της Ε.Ο.
  - Το C3 καθώς και το C4 περιέχουν ένα ασυνήθη **θειοεστερικό δεσμό** (κυστεΐνη - γλουταμίνη)
    - Όταν διασπώνται σε C3b και C4b οι δεσμοί γίνονται ασταθείς και έντονα δραστικοί
    - Το C3b δεσμεύεται ομοιοπολικά με τη μικροβιακή επιφάνεια ή το αντίσωμα (υδροξυλομάδες ή αμινομάδες)

Το C3b δεσμεύεται ΟΜΟΙΟΠΟΛΙΚΑ με τη μικροβιακή επιφάνεια ή το αντίσωμα (υδροξυλομάδες ή αμινομάδες)

Έτσι η **C3** κονβερτάση που σχηματίζεται στην Κ.Ο και στην Ε.Ο. δεσμεύεται ομοιοπολικά με μικροβιακές επιφάνειες ή ανοσοσυμπλέγματα και τα επόμενα βήματα ενεργοποίησης γίνονται πλέον στην επιφάνεια του βακτηριακού κυττάρου

Κλασσική οδός ενεργοποίησης

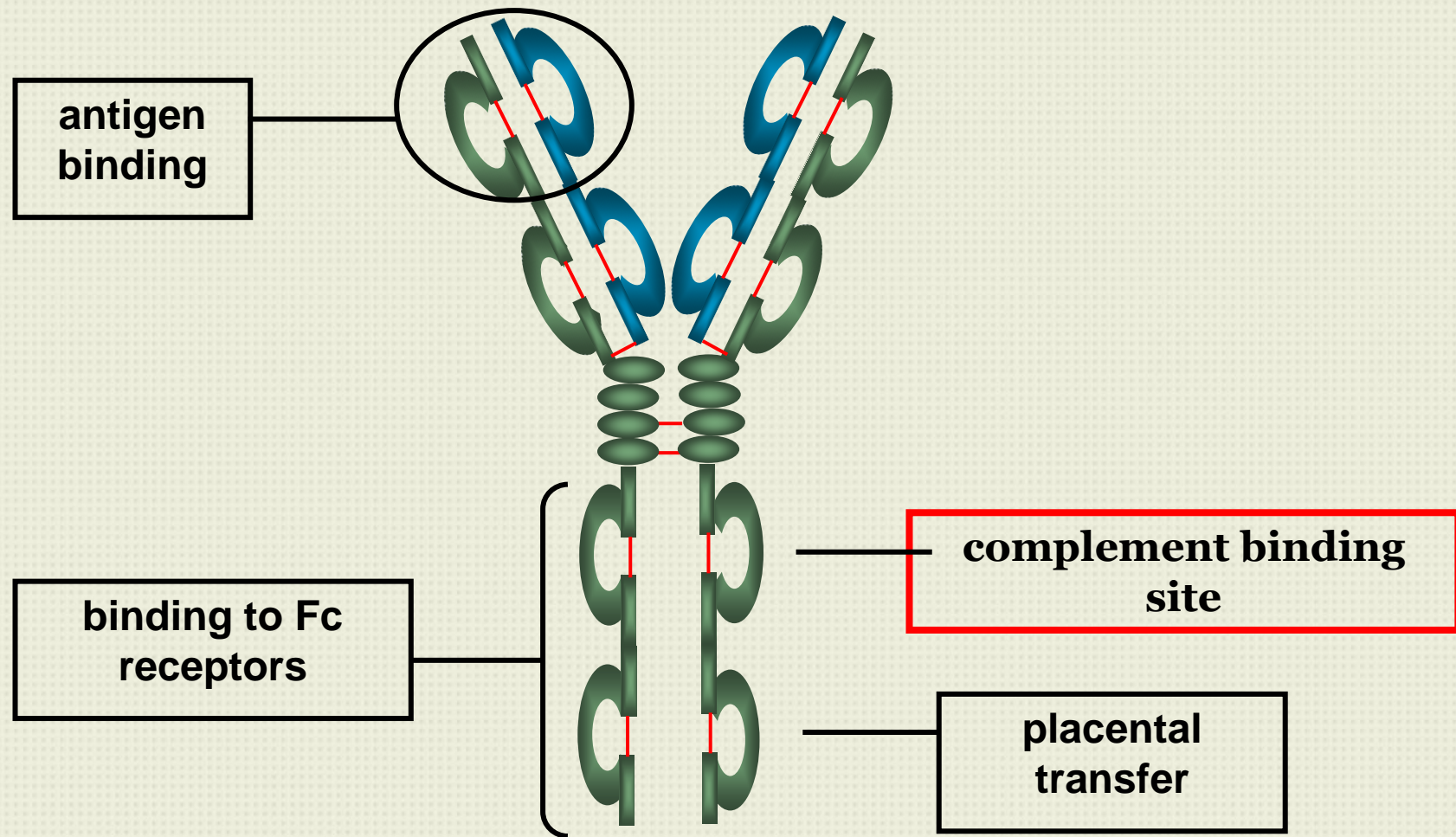
Ένας από τους μείζονες δραστικούς μηχανισμούς της χυμικής ανοσίας

- Ενεργοποιείται από αντισώματα τάξης
  - IgM
  - IgG3
  - IgG1
  - IgG2
  - Η IgA, IgE και η IgG4 δεν έχουν υποδοχέα για το C

- Ένα μόριο IgM μπορεί να ενεργοποιήσει το C

- Γιατί ?

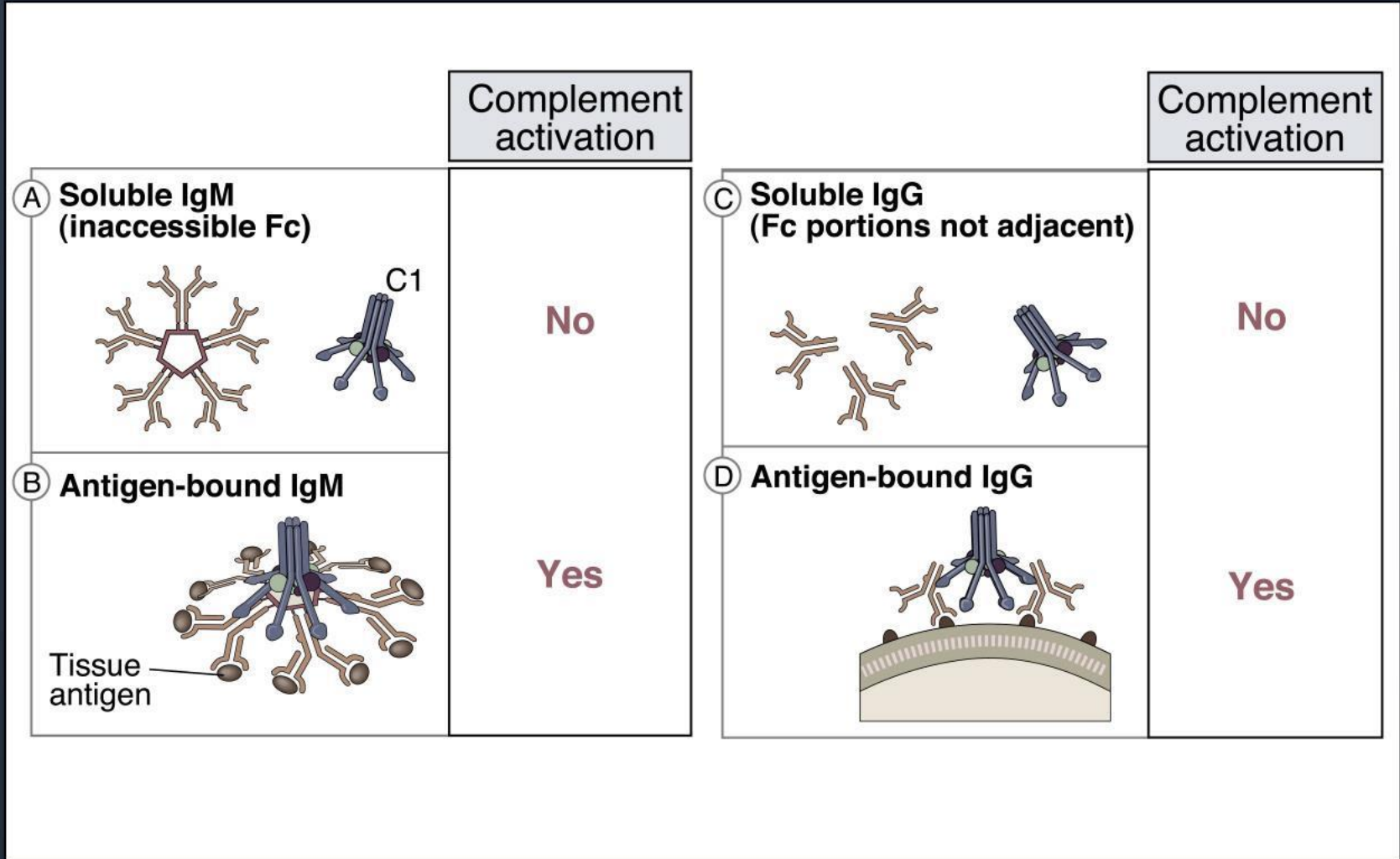

Τα αντισώματα έχουν στη σταθερή περιοχή θέση σύνδεσης με το C

Activation of complement by IgM and IgG antibodies

Κλασσική οδός

- **Επί πλέον ενεργοποιείται από:**
  - Πολυμερή (ηπαρίνη, πολυνουκλεοτίδια)
  - Θειϊκή δεξτράνη
  - CRP
  - Λιποσώματα
  - Μιτοχόνδρια των καρδιακών μυών

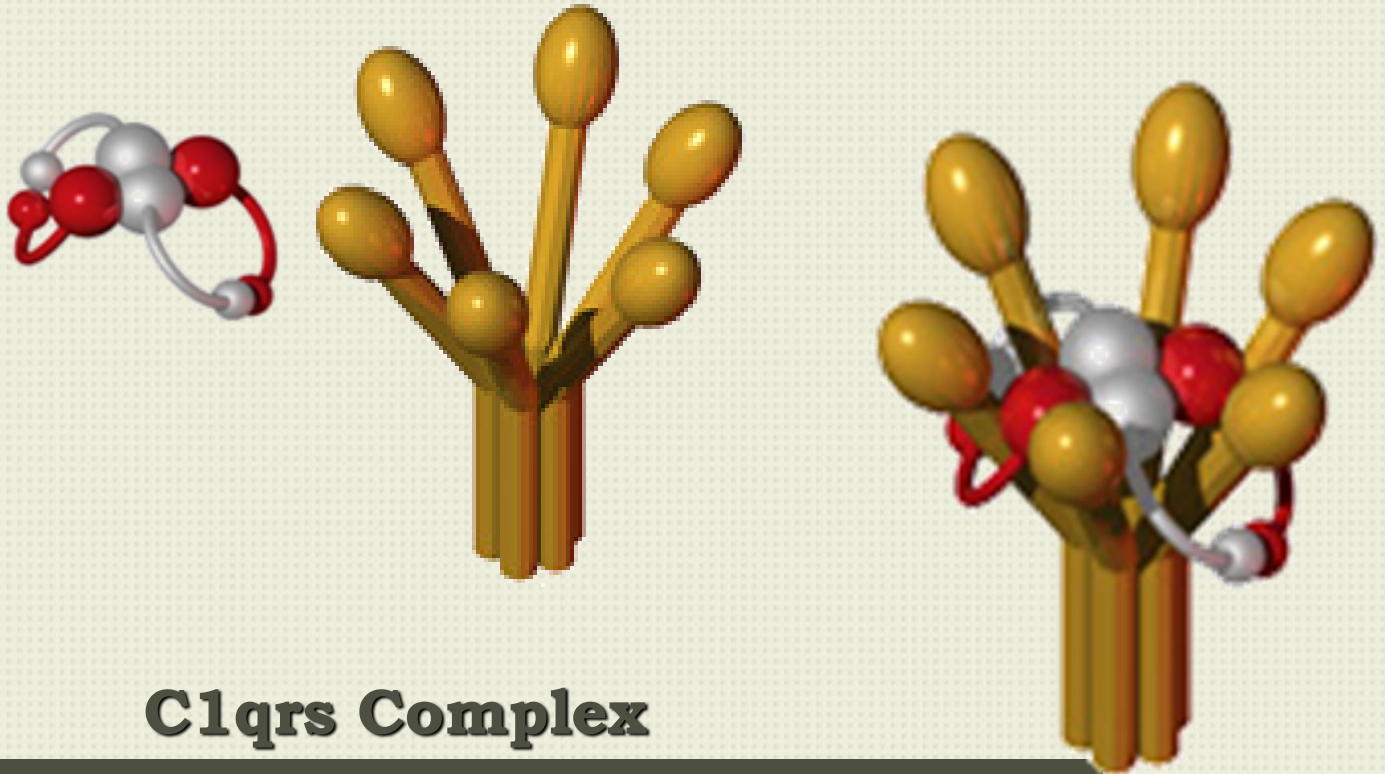
Το C1 αποτελεί σύμπλεγμα τριών κλασμάτων

C1q

C1r

C1s

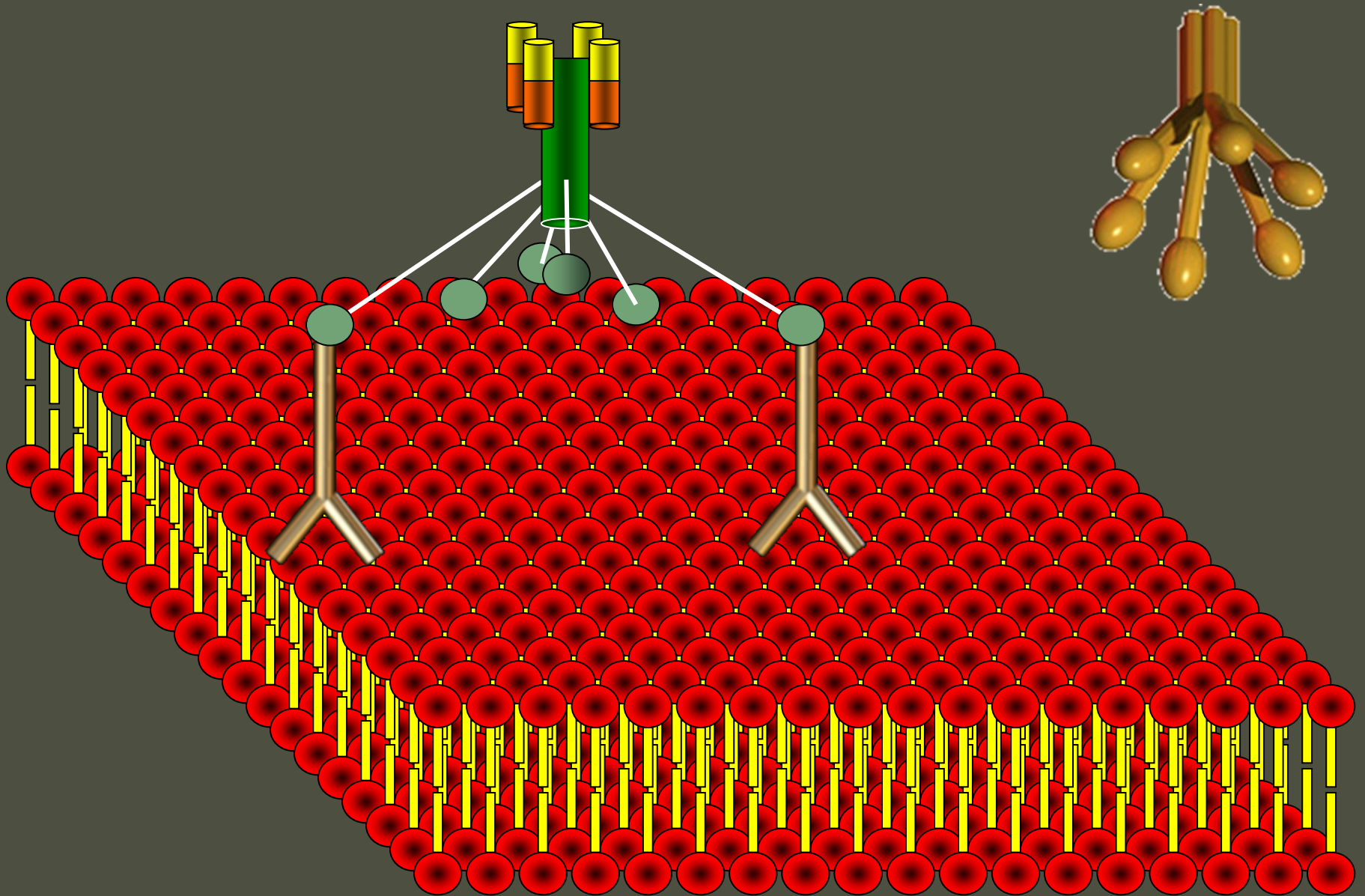
μ.β. 83.000

C1qrs Complex

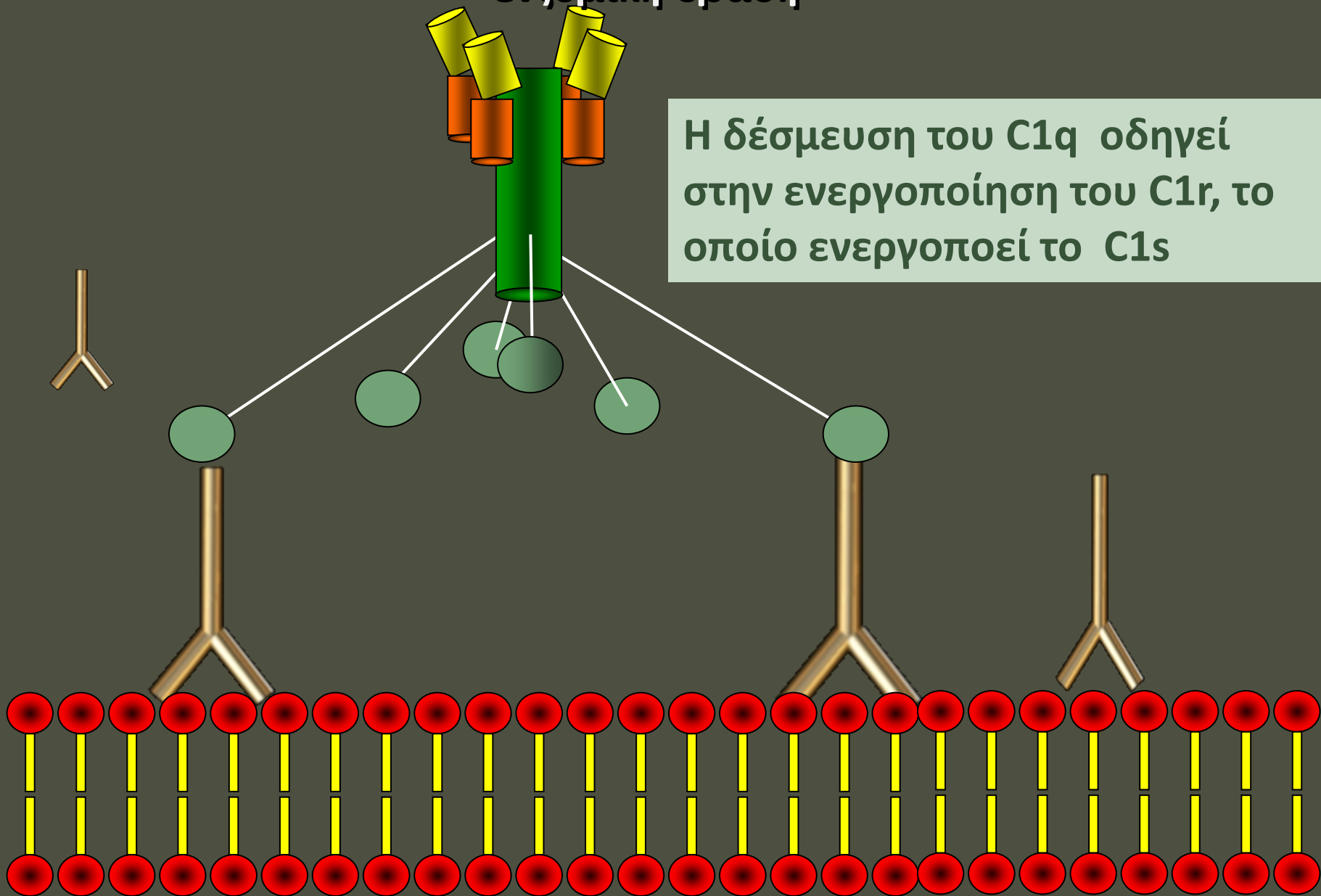
C1qC1r₂-Ca-C1s₂ (750kd)

1. Το C1 δεσμεύεται στο αντίσωμα

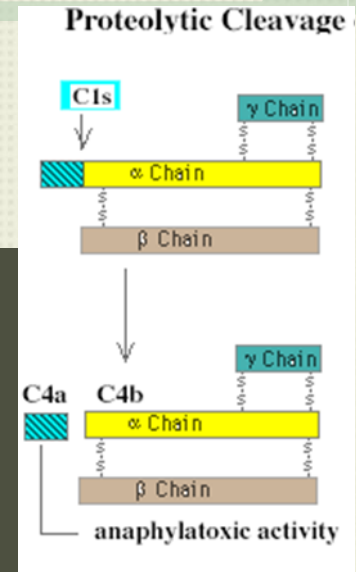

2. Στερεοδιατακτικές αλλαγές στο μόριο του C1 το οποίο αποκτά ενζυμική δράση

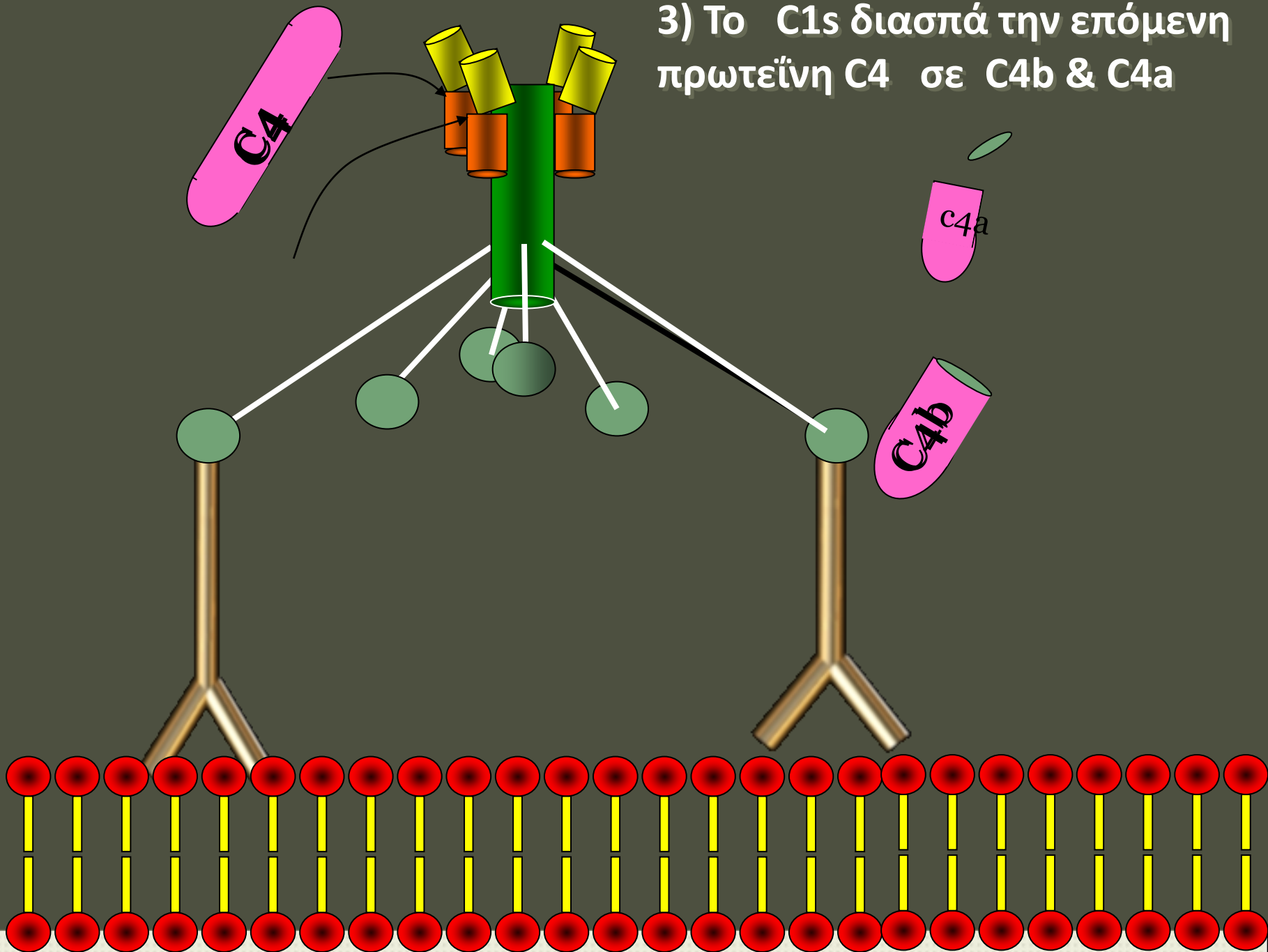

C4

- Γλυκοπρωτεΐνη με μ.β. 204.000
  - 3 πολυπεπτιδικές αλυσίδες (α, β, γ)
  - Η α αλυσίδα έχει ένα θειοεστερικό δεσμό όμοιο με το C3
  - Η α αλυσίδα διασπάται από το ενεργό C1s σε ένα μικρομοριακό θραύσμα (C4a) και ένα μακρομοριακό (C4b)
- Ένα μόριο C1s δημιουργεί πολλά μόρια C4b

3) Το C1s διασπά την επόμενη πρωτεΐνη C4 σε C4b & C4a

- C2 γλυκοπρωτεΐνη με μ.β.102.000
- Αποτελείται από **μία αλυσίδα**
- Συνδέεται με το C4b και διασπάται από το C1s σε ένα μεγαλομοριακό C2a (ενζυμική δράση) και ένα **μικρομοριακό C2a**
C4b.2a = C3 **κονβερτάση** της κλασσικής οδού ενεργοποίησης του C

- Ενεργοποίηση του C1q

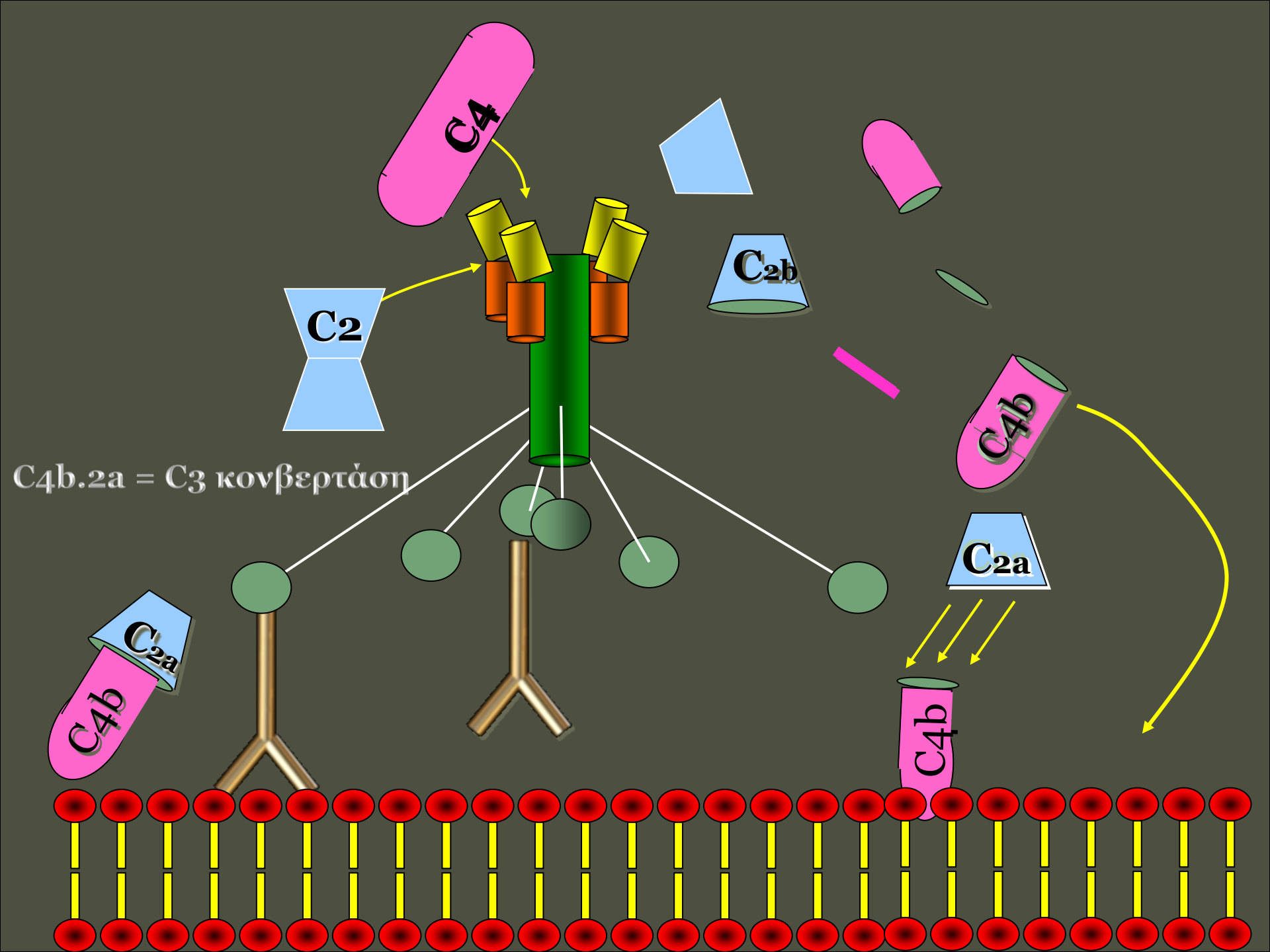
Ενεργοποίηση C1r

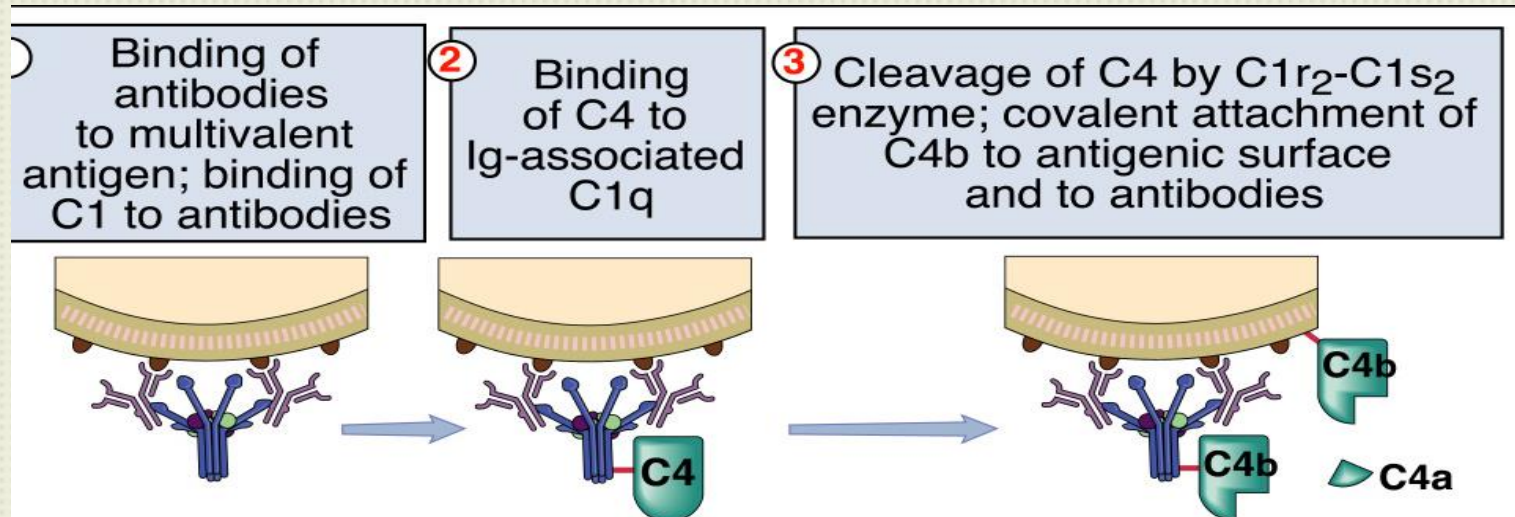

Ενεργοποίηση C1s

Διάσπαση του C4 και C2

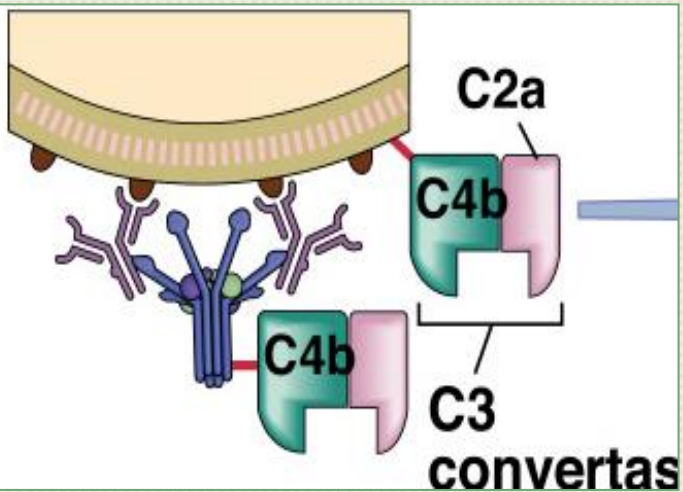
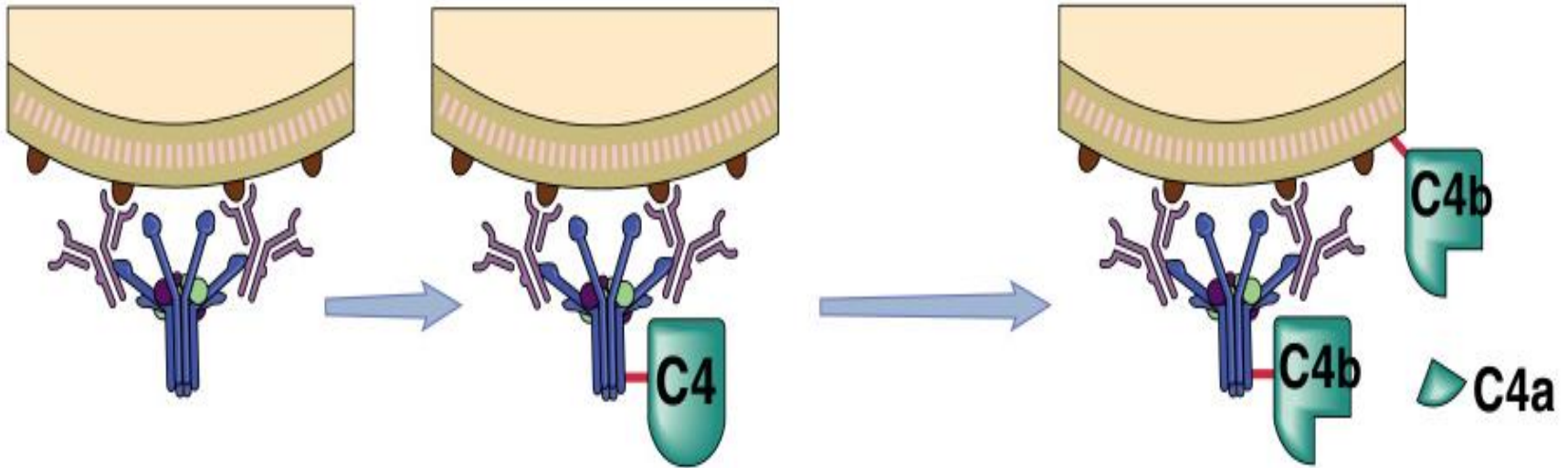

Ωρισμένα C4b δεσμεύονται ομοιοπολικά με υδροξυλομάδες και αμινομάδες κυτταρικών επιφανειών ή μόρια Igs → η ενεργοποίηση γίνεται σταθερά επιτυχώς εκεί όπου βρίσκεται συνδεδεμένο το ab

- Το C4b συνδέεται με ειδικούς υποδοχείς (υποδοχείς ανοσοπροσήλωσης) που βρίσκονται σε διάφορα κύτταρα

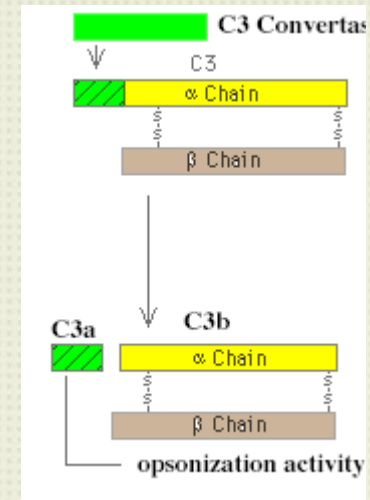

• **C4b.2a**

- C3 κονβερτάση της κλασσικής οδού ενεργοποίησης του C

C3

- Αποτελείται από 2 αλυσίδες
  - α : μ.β. 113.000
  - β : μ.β. 75.000

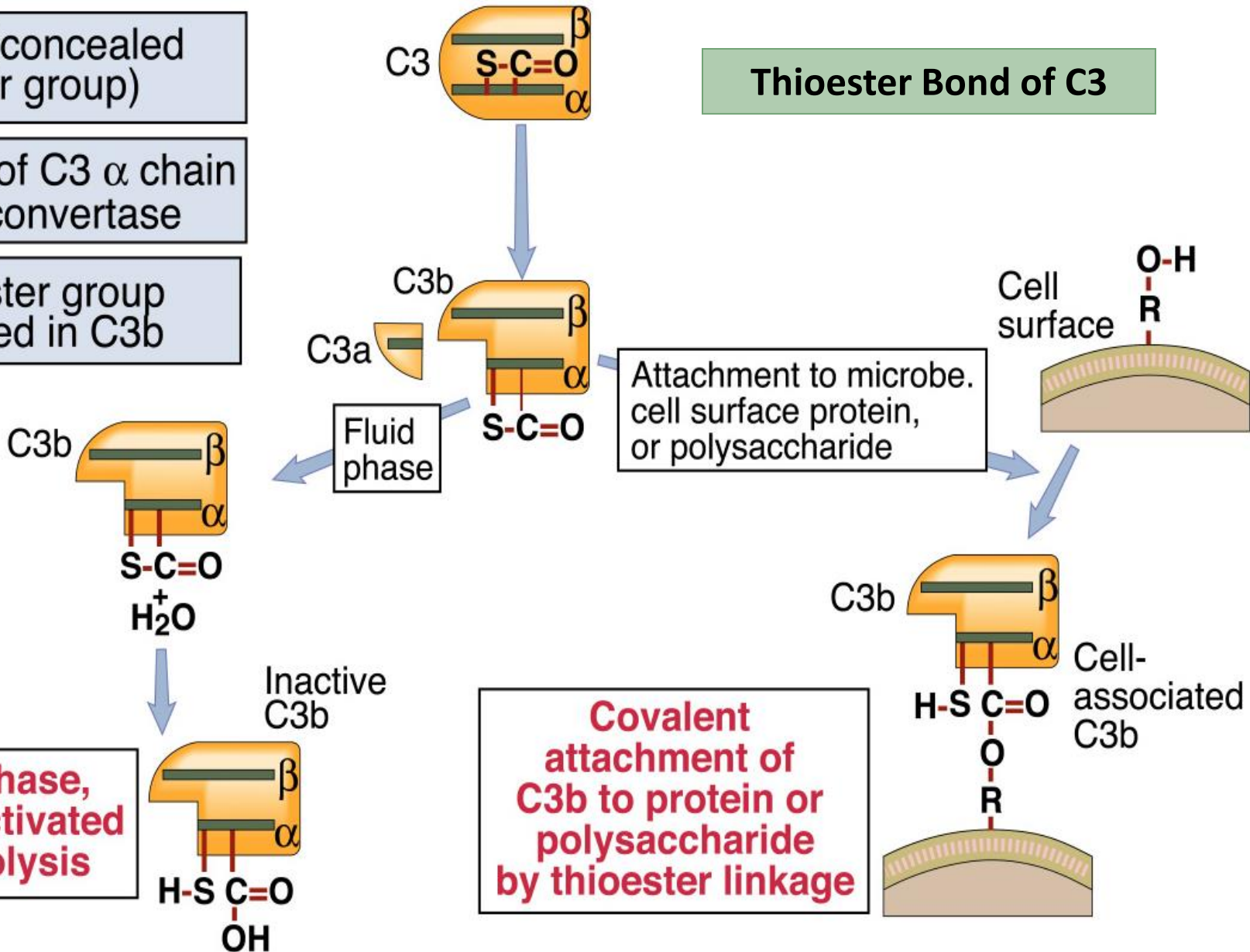
- Το C3 διασπάται ενζυμικά από το σύμπλεγμα **C4b.2a** σε 2 θραύσματα
  - μικρομοριακό : C3a
  - μεγαλομοριακό: C3b

Ένα μόριο C3 κονβερτάσης
διασπά εκατοντάδες μόρια C3

Intact C3 (concealed thioester group)

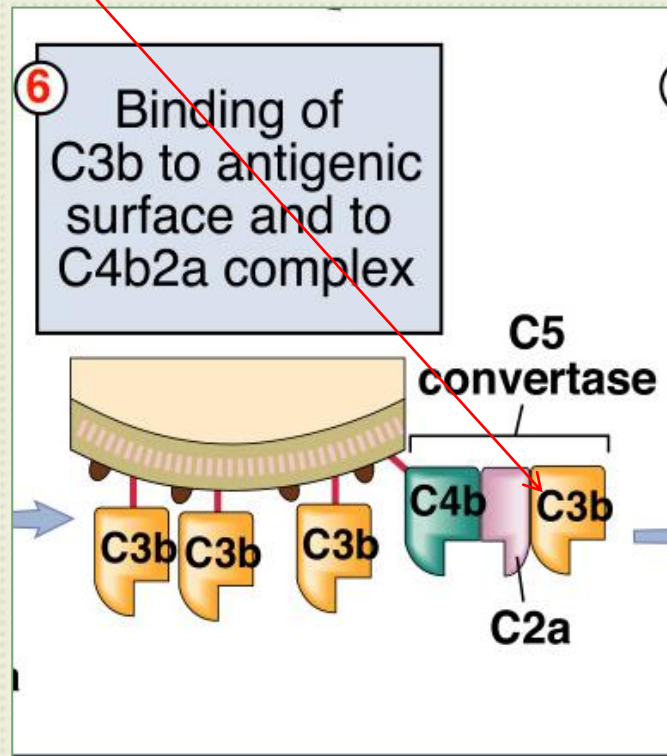
Cleavage of C3 α chain by C3 convertase

Thioester group exposed in C3b

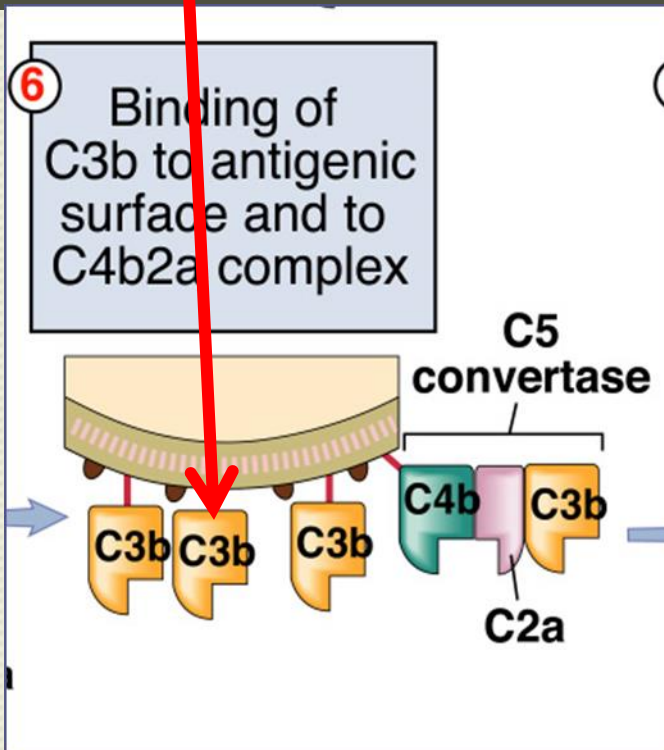

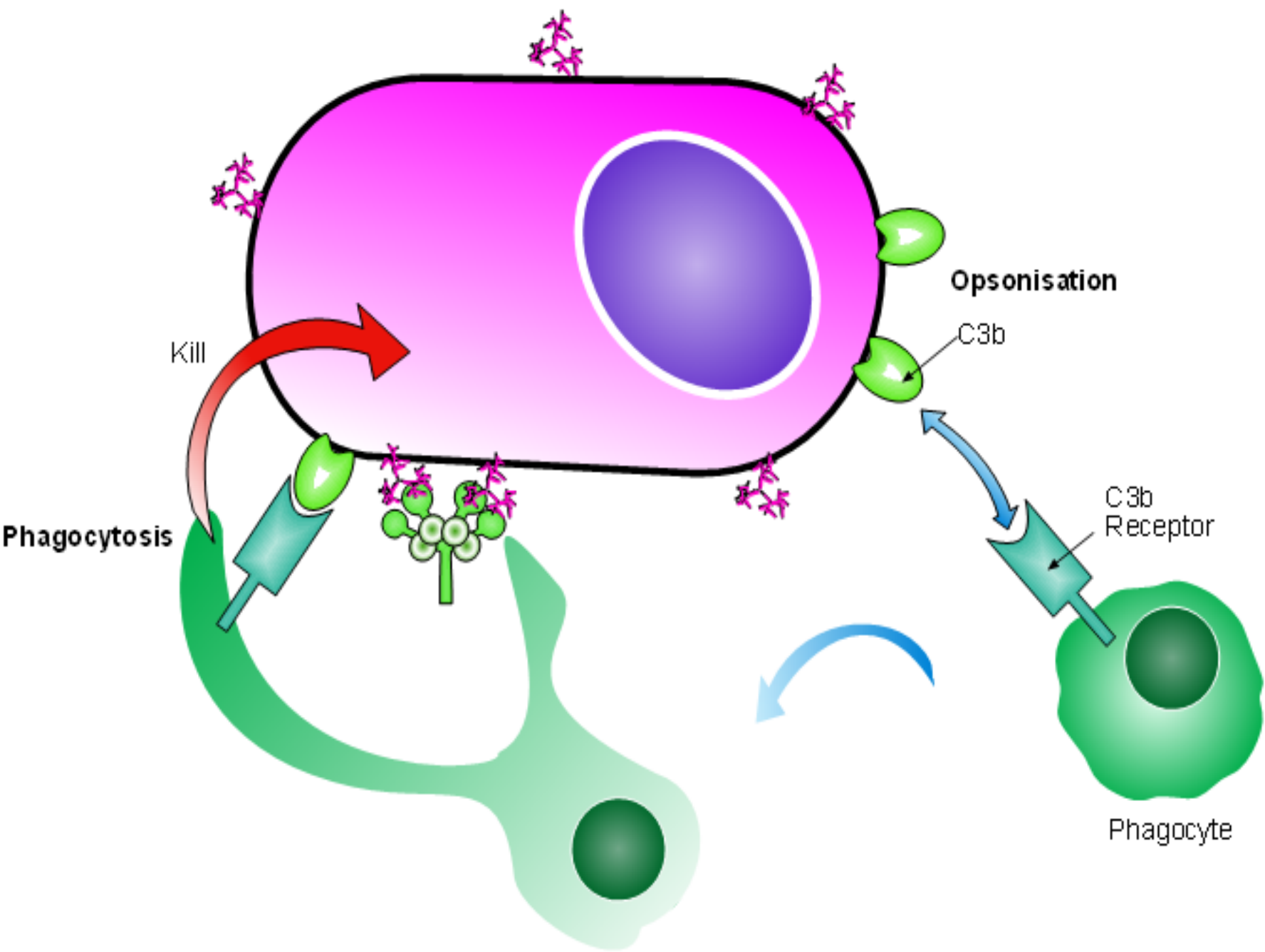
Κάποια μόρια C3b θα συνδεθούν στο σημείο ενεργοποίησης και θα σχηματίσουν την C5 κονβερτάση (C4b.2a.3b)

- Πολλά μόρια C3b συνδέονται στη μεμβράνη- στόχο σε σημεία εκτός από εκείνο όπου γίνεται η ενεργοποίηση του C
- Τα μόρια αυτά συμβάλλουν στην οψωνινοποίηση
- ↓
φαγοκυττάρωση

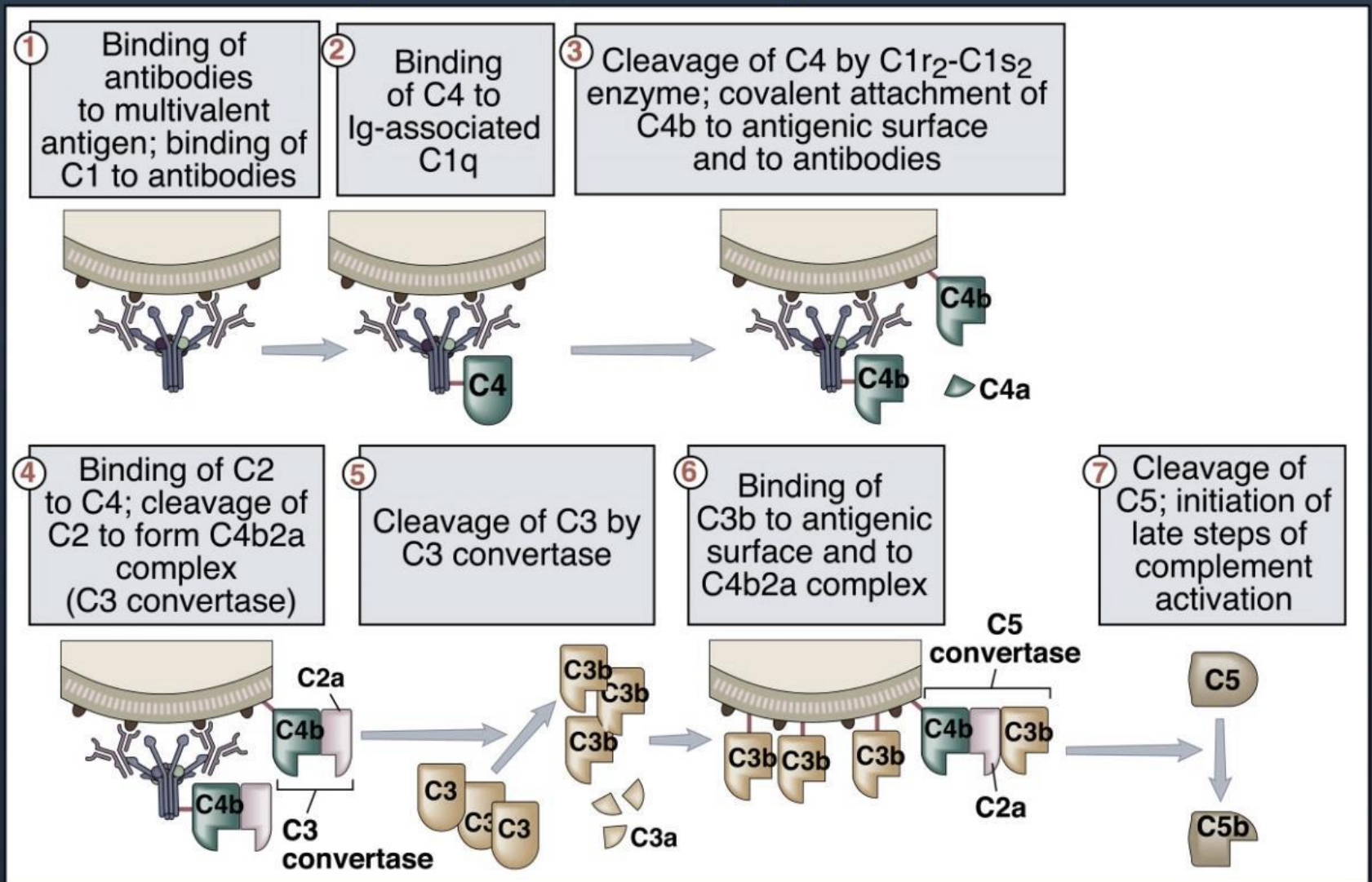

- Αποκάλυψη της θέσης σύνδεσης του C3b με τον CR1 υποδοχέα των φαγοκυττάρων
  - Ειδικός δεσμός
  - Ο δεσμός είναι ανθεκτικός σε ακραία όρια θερμοκρασίας και pH
  - Η σύνδεση δεν είναι αναστρέψιμη

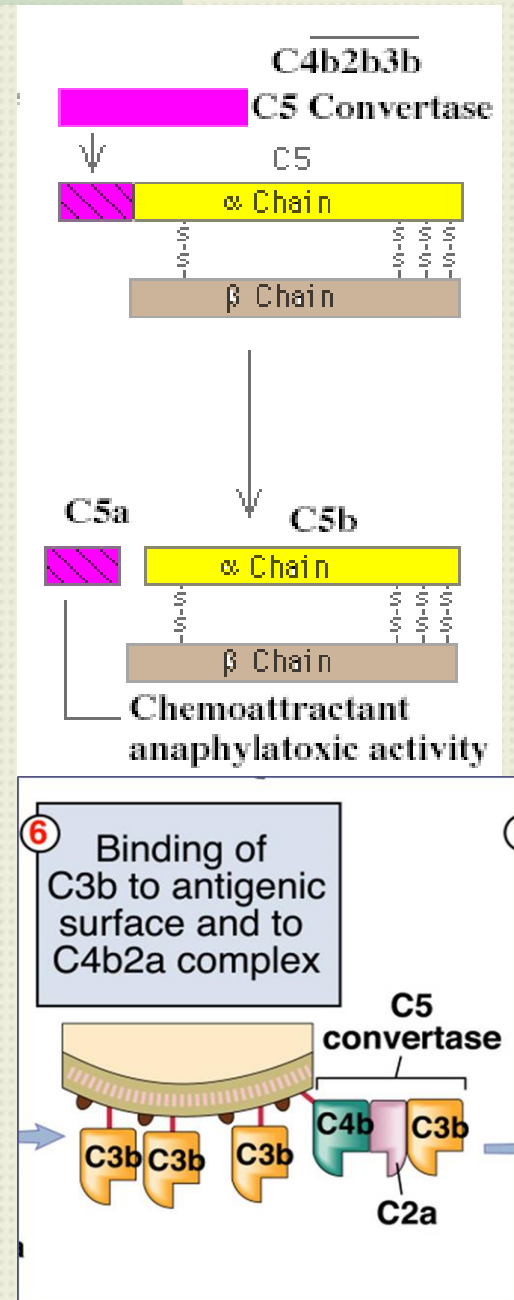
Classical pathway of complement activation

From Abbas, Lichtman, & Pober: Cellular and Molecular Immunology. W.B. Saunders, 1999, Fig. 14-8

C5

- 2 πολυπεπτιδικές αλυσίδες α και β
- C5 και C3 εμφανίζουν μεγάλη ομολογία α.α.
  - Και τα δύο διασπώνται από την **αντίστοιχη κονβερτάση**
- Το C5 διασπάται ενζυμικά από το σύμπλεγμα **C4b.2a.3b** στο μικρομοριακό **C5a** και το μεγαλομοριακό **C5b**
  - Η διάσπαση γίνεται στο δεσμό **Arg-Ser**
θέση 77-78 στο C3
θέση 74-75 στο C5

Σχηματισμός λυτικού συμπλέγματος

- Αρχίζει με τη διάσπαση του C5 από την **C5 κονβερτάση** της κλασσικής , εναλλακτικής οδού και οδού λεκτίνης
- Οι πρωτεΐνες που συμμετέχουν είναι : C5, C6, C7, C8, C9
- **Η διάσπαση του C5 είναι το τελευταίο ενζυματικό βήμα**
- Ακολουθεί δέσμευση και πολυμερισμός ακέραιων πρωτεϊνών

Σχηματισμός του λυτικού συμπλέγματος

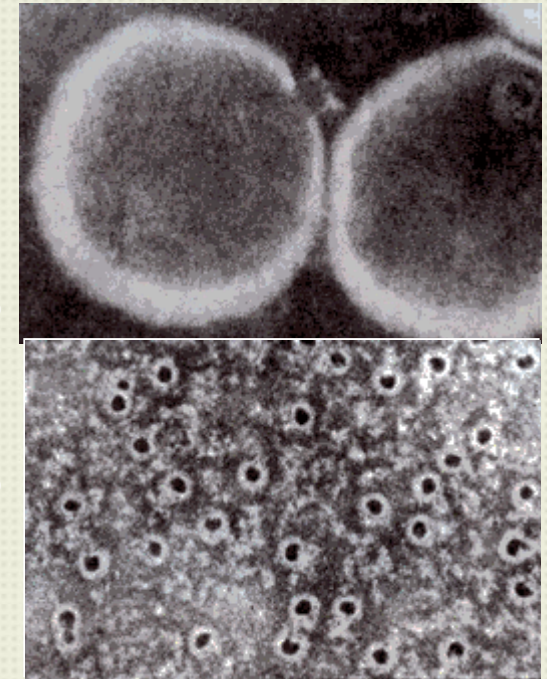
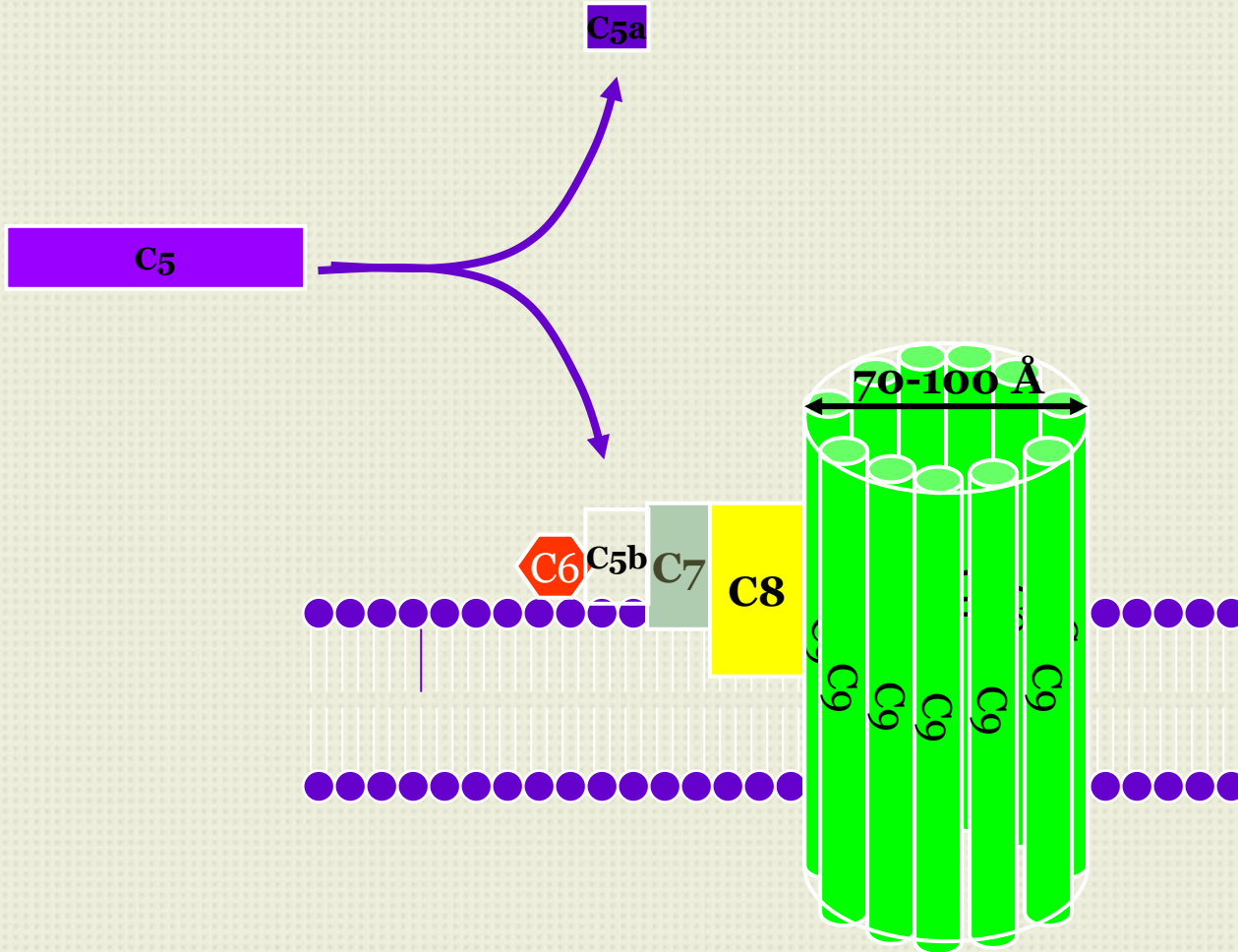
- **C6** : μία αλυσίδα, συνδέεται με το C5b
- **C7** : μία αλυσίδα, συνδέεται με το C5b.6 → C5b.6.7
- Το **C5b.6.7** είναι έντονα **λιπόφιλο** και δεσμεύεται στα λιπίδια της κ.μ. → υποδοχέας υψηλής *affinity* για το C8

Σχηματισμός του λυτικού συμπλέγματος

- **C8** : τρεις αλυσίδες
  - Συνδέεται με το C5b.6.7 και σχηματίζεται το C5b.6.7.8
- **C9** : μία πολυπεπτιδική αλυσίδα
  - Συνδέεται με το **C5b.6.7.8** και σχηματίζεται το **C5b.6.7.8.9**
  - Είναι ομόλογη της περφορίνης των CTLs και NK

Σχηματισμός του λυτικού συμπλέγματος Membrane Attack Complex-MAC

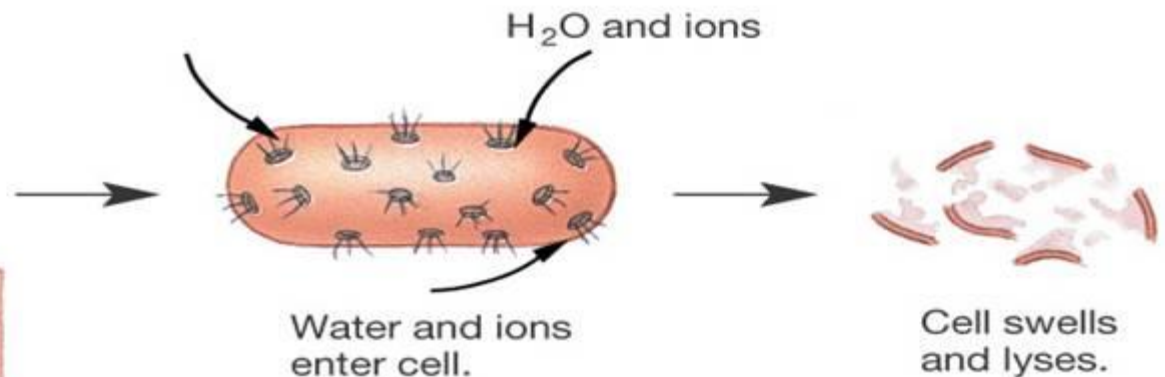
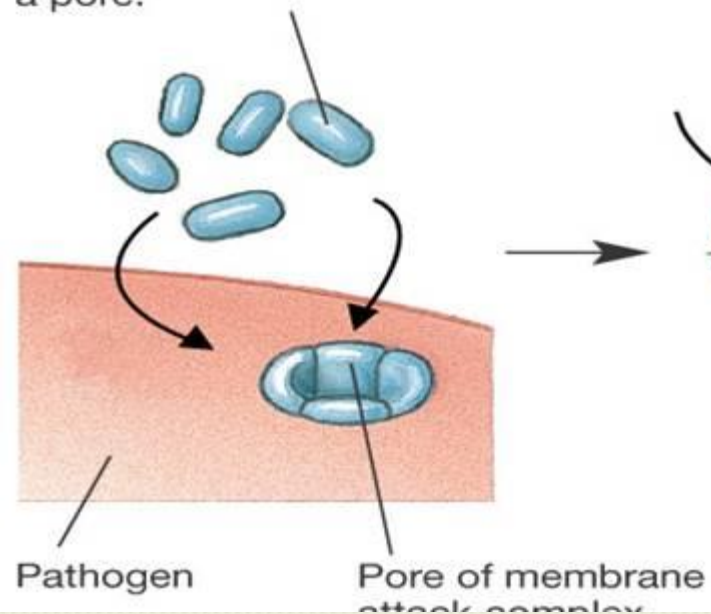

Σχηματισμός του λυτικού συμπλέγματος Membrane Attack Complex-MAC

Διαταραχή διαπερατότητας της κυτταρικής μεμβράνης

Complement proteins insert themselves into the membrane of pathogens, creating a pore.

Ερυθρά : οσμωτική λύση
Εμπύρηνα : απόπτωση λόγω αυξημένης συγκέντρωσης Ca

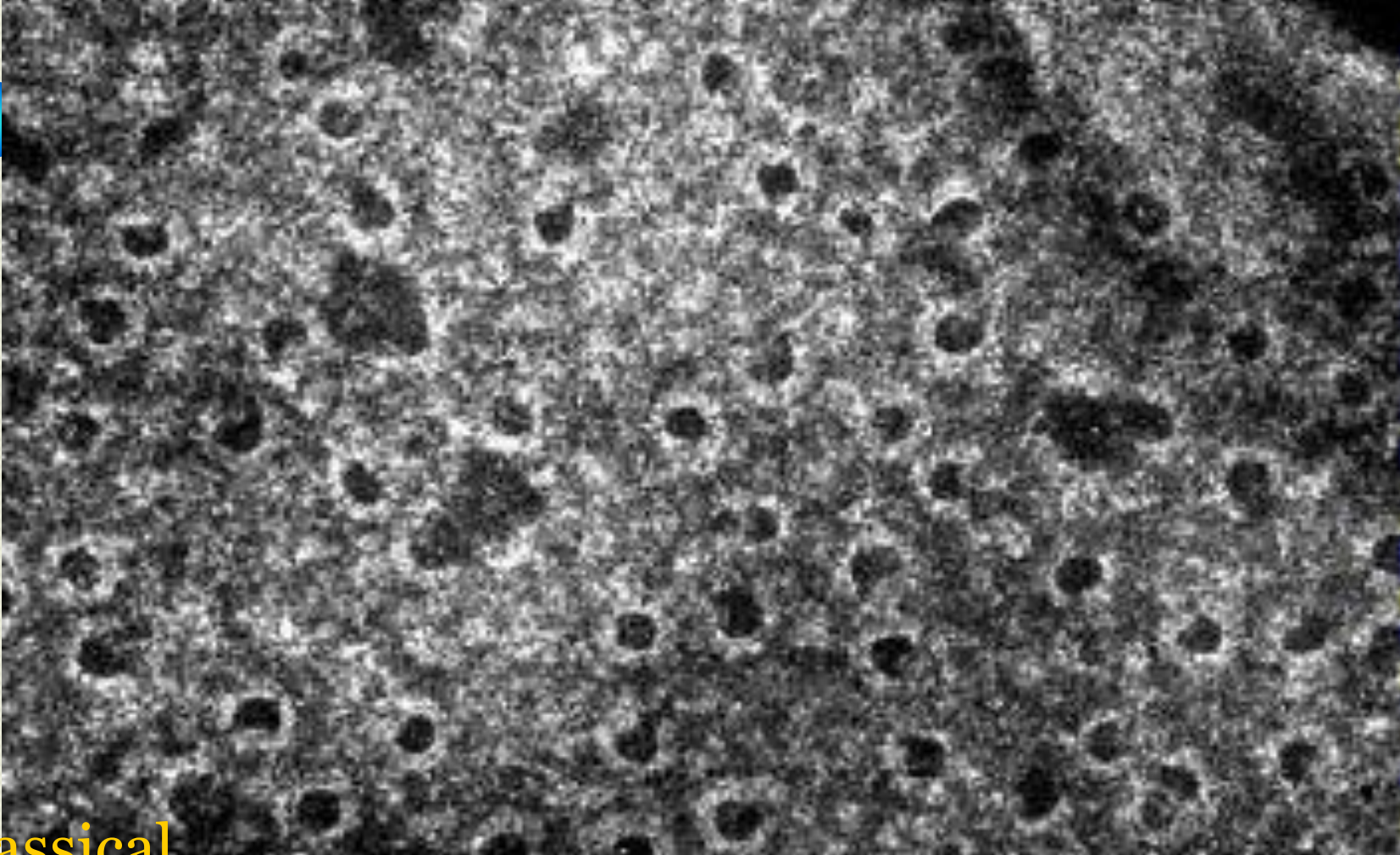

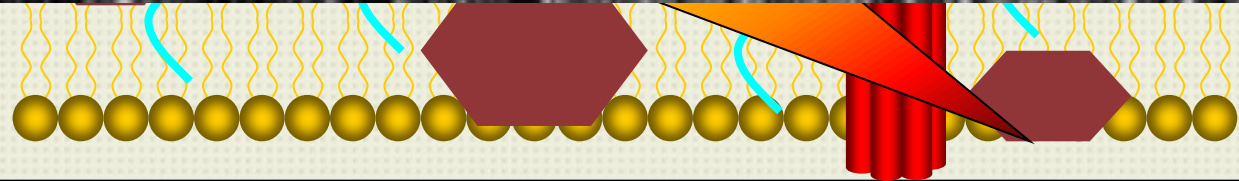
C5a is a:

1. Potent anaphylatoxin

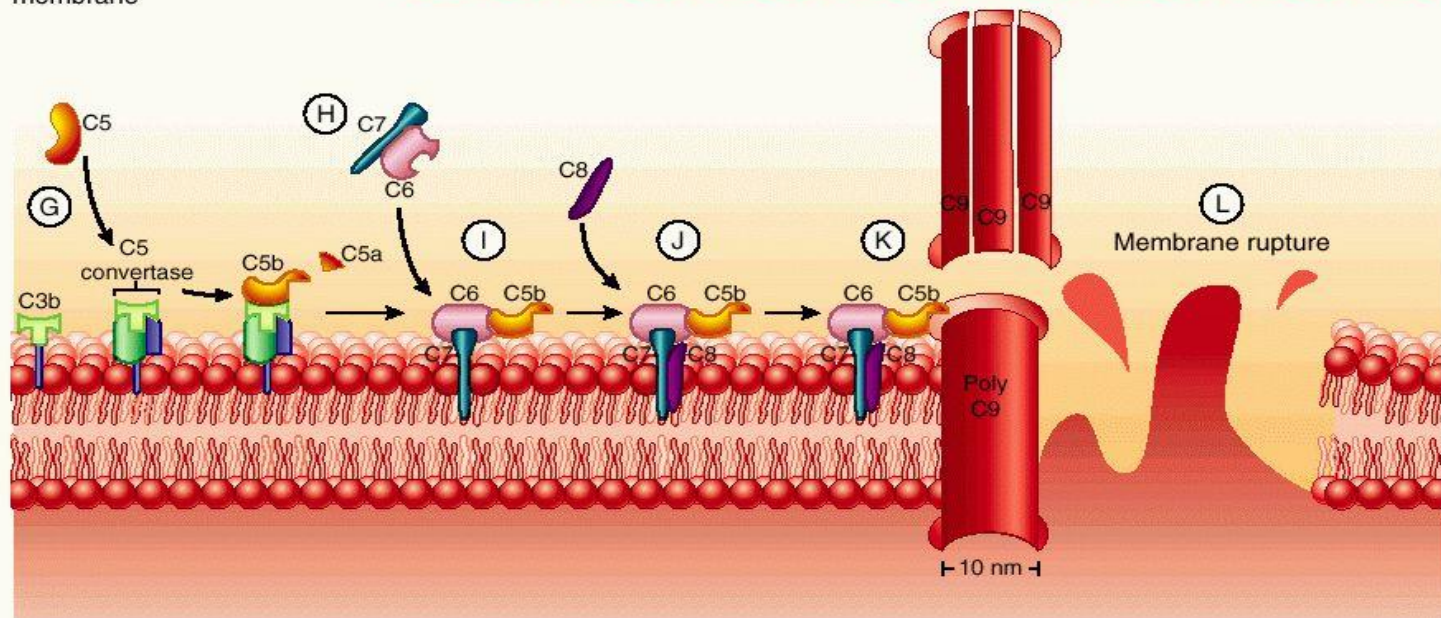
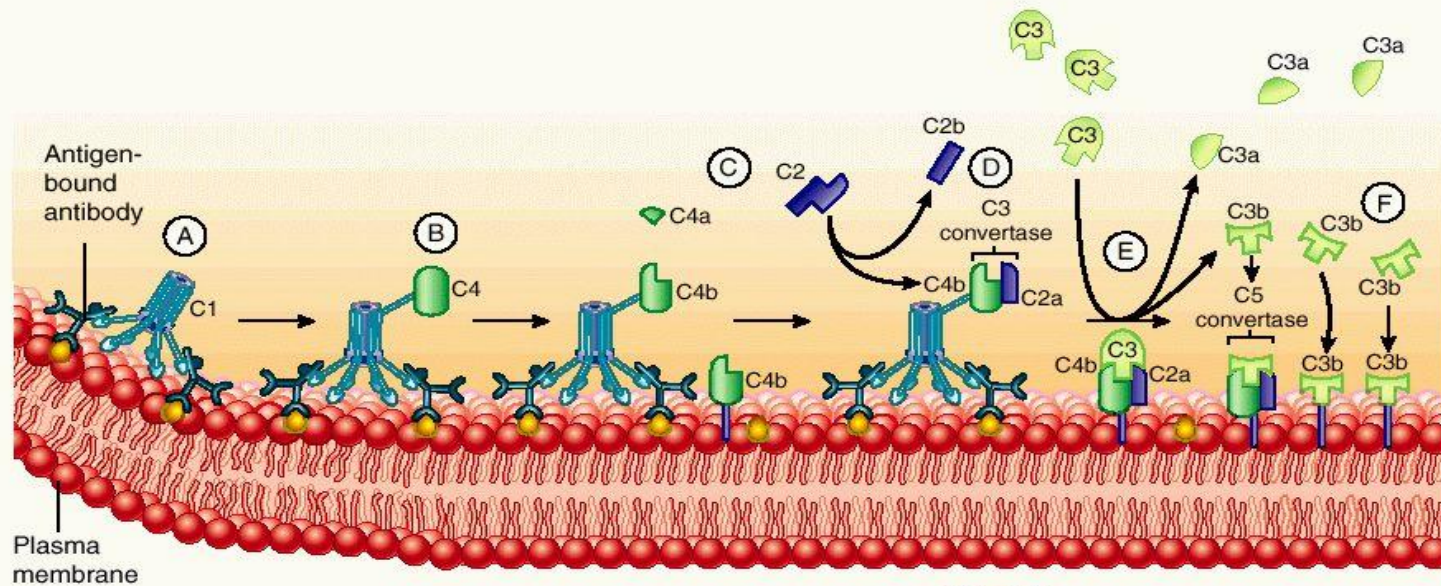
C3a binds to receptors on **basophils** and **mast cells** triggering them to release their vasoactive compounds

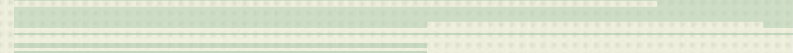
Classical
Pathway

Εναλλακτική οδός ενεργοποίησης του συμπληρώματος

Εναλλακτική οδός-ενεργοποίηση

- **Μικροβιακά στοιχεία**
  - **LPS** των Gram-αρνητικών βακτηρίων
  - **Τειχοϊκά οξέα** Gram-θετικών βακτηρίων
  - **Κυτταρικό τοίχωμα μυκήτων**
  - **Ωρισμένοι ιοί** και κύτταρα **μολυσμένα με ιούς**
  - **Παράσιτα**
  - **Cobra venom**
  - **Καρκινικά κύτταρα(Raji)**
  - **Ετερόλογα ερυθρά**

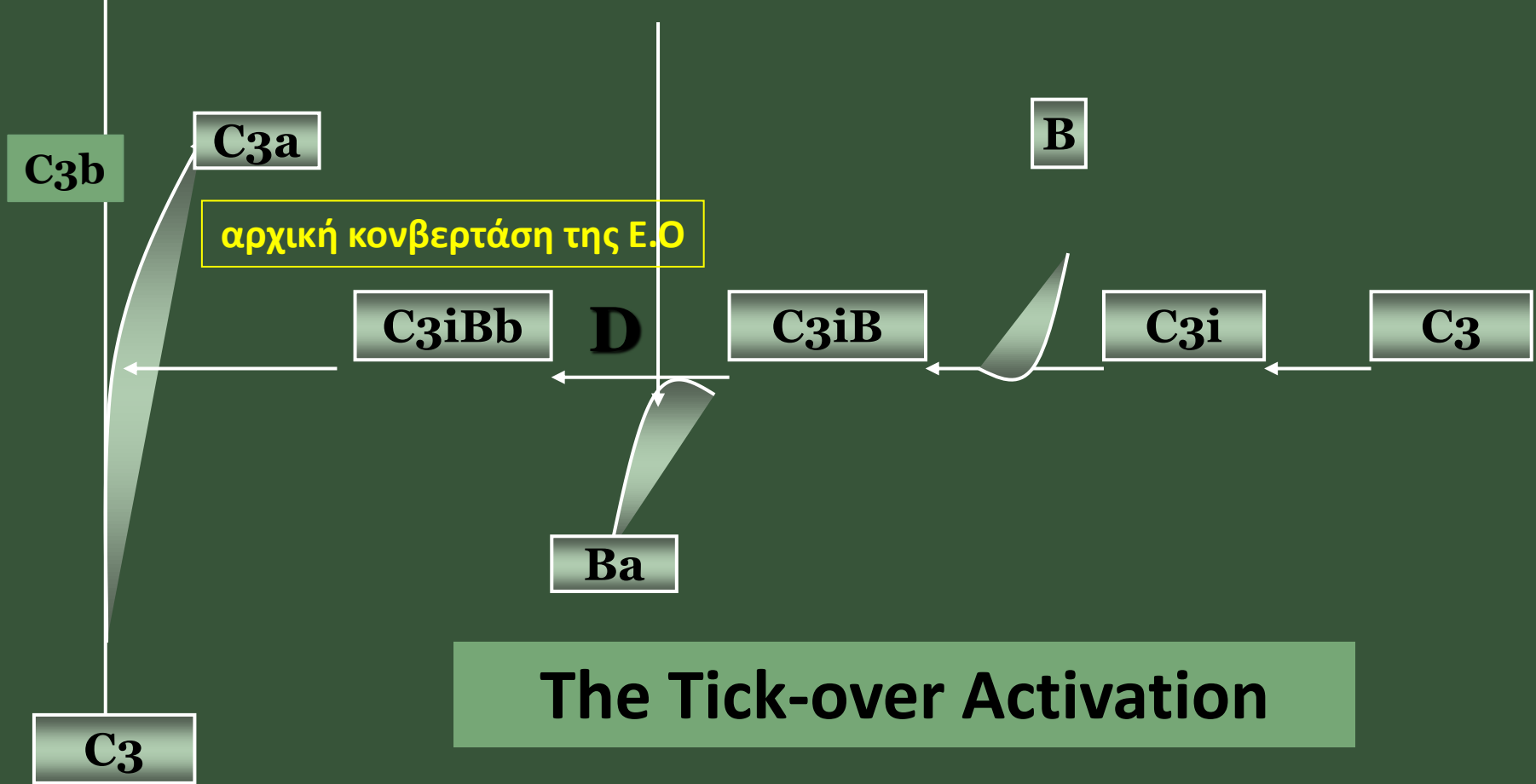

Εναλλακτική οδός

- Η ενεργοποίηση της δημιουργεί C3 κονβερτάση :
  - **διαλυτή**
  - **συνδεδεμένη στη μεμβράνη**
- Η ε.ο. ενεργοποιείται συνεχώς σε χαμηλά επίπεδα → **C3 tickover**

Εναλλακτική οδός

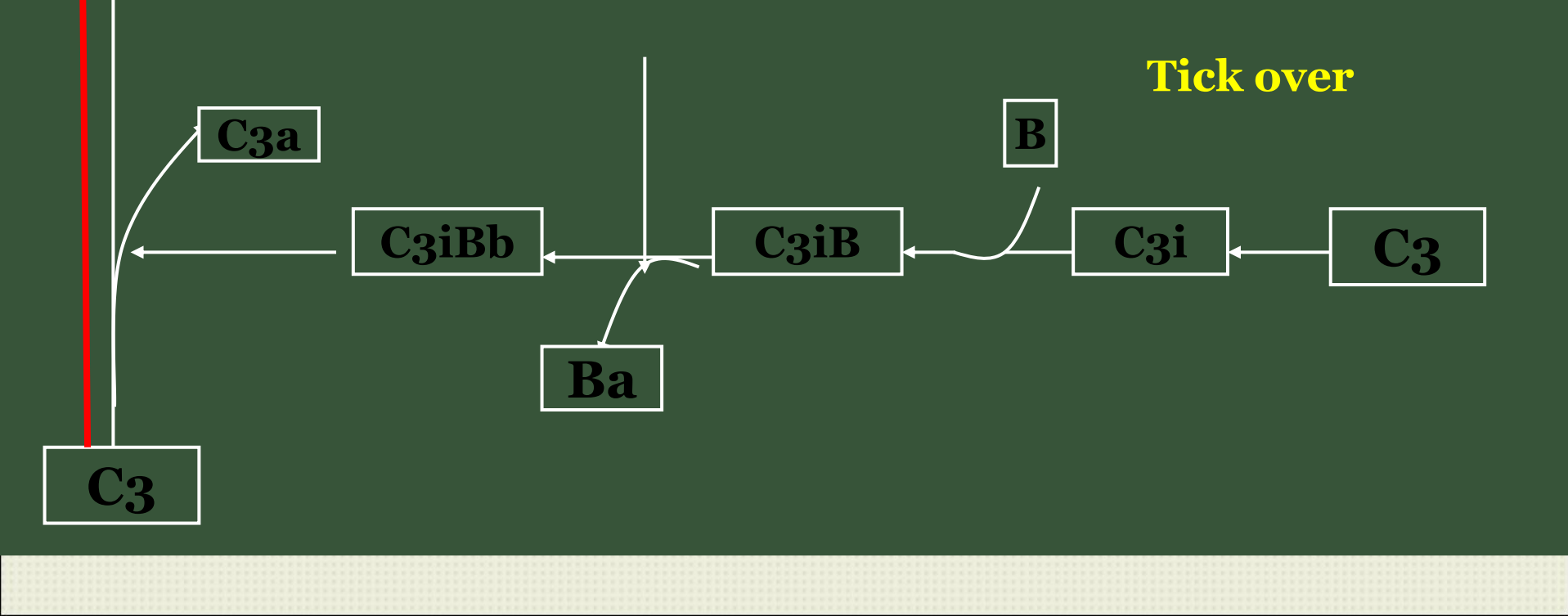
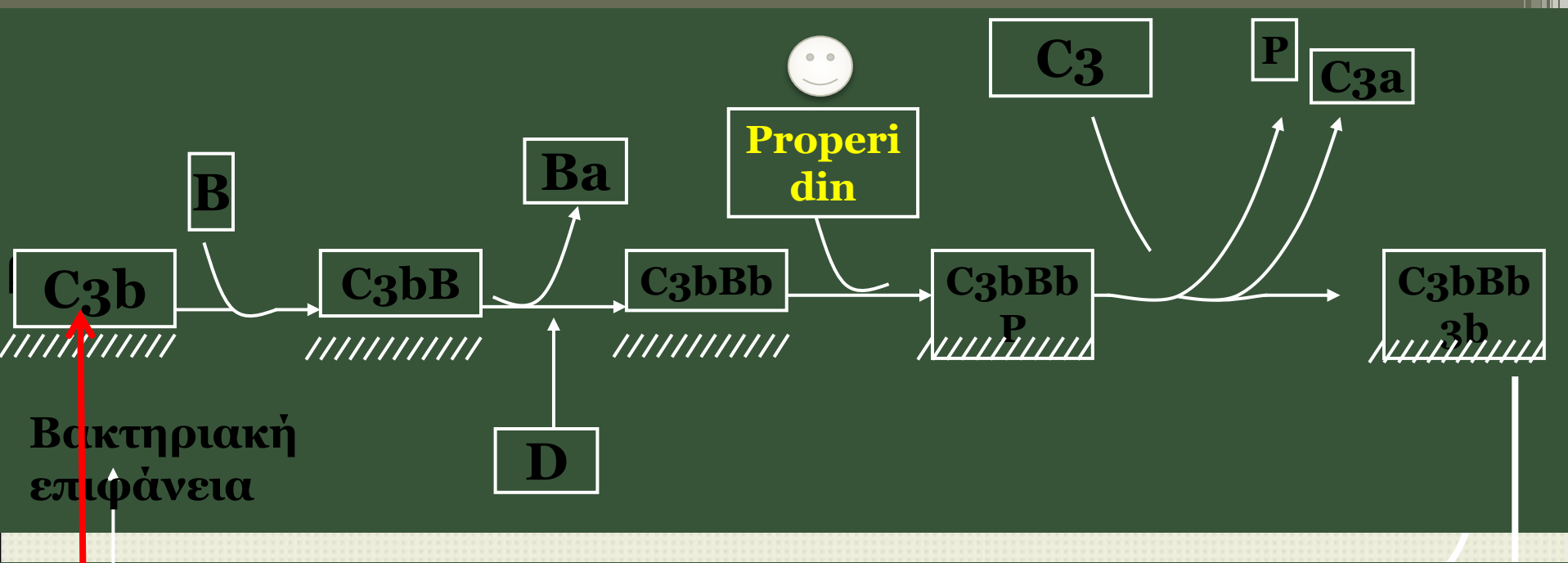
- Διαλυτά **C3** αντιδρούν με το νερό
- Οι θειοεστερικοί δεσμοί του **C3** υδρολύονται και σχηματίζουν ένα ασταθές μόριο **C3i**
- Το **C3i** δεσμεύει τον παράγοντα **B**
- Ο **B** υφίσταται πρωτεόλυση από τον παράγοντα **D** → ένα μικρομοριακό κλάσμα **Ba** και ένα μεγαλομοριακό κλάσμα **Bb**
—▶ **C3iBb**

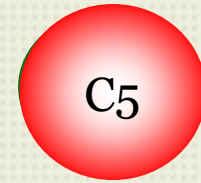
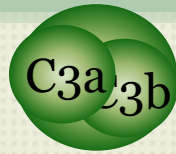

Παράγων D = Πρωτεάση της σερίνης
 C3iBb = αρχική κονβερτάση της Ε.Ο
 Bb = Πρωτεάση της σερίνης

Οχι βακτήρια → υδρόλυση των θειοεστερικών δεσμών

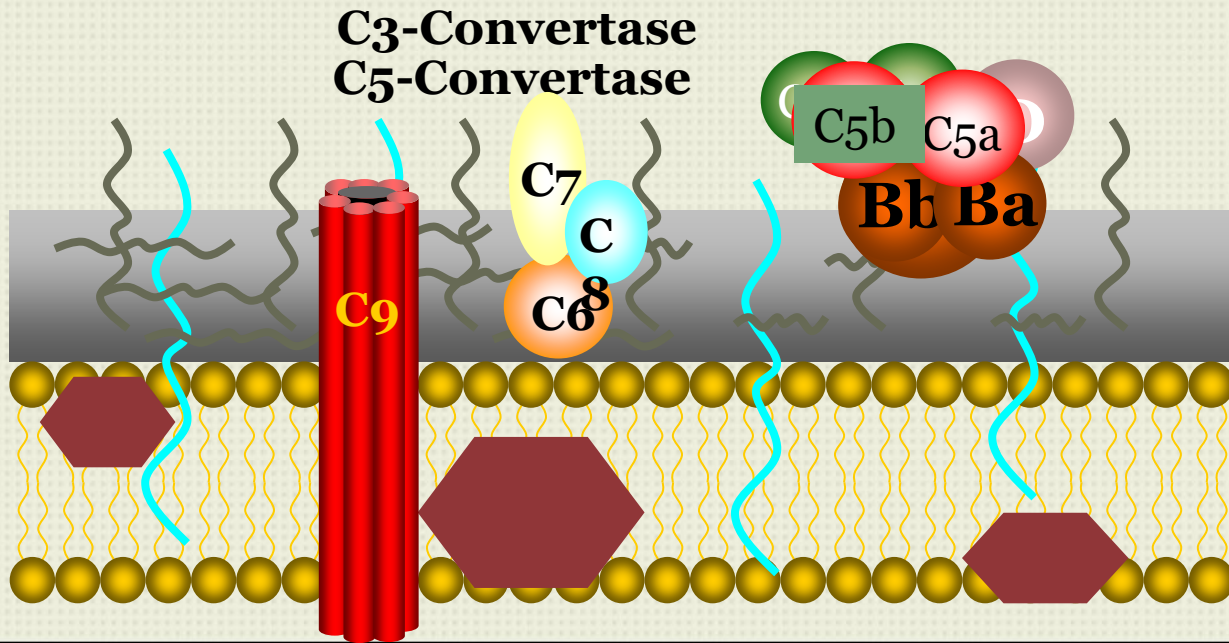

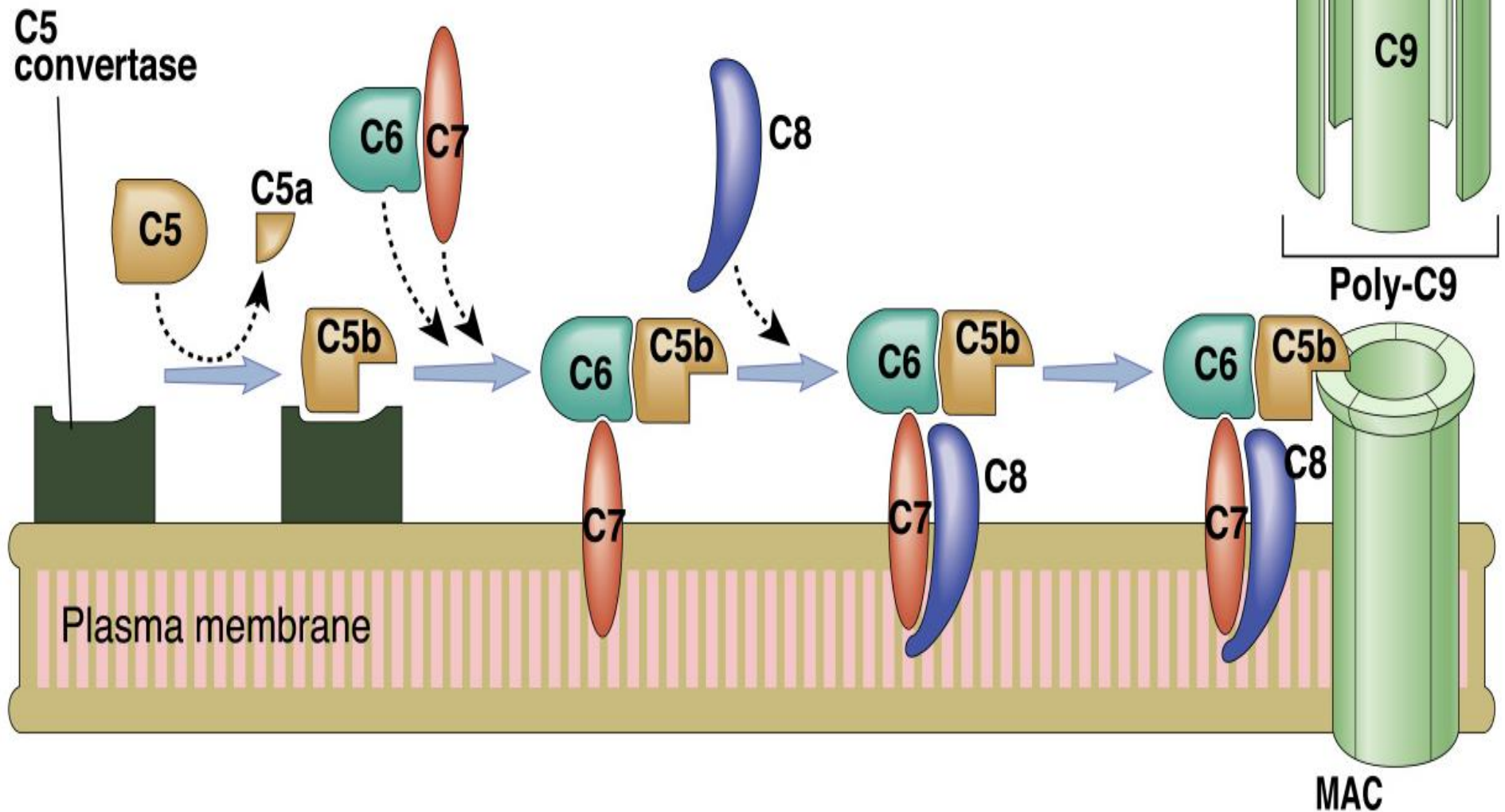

Anaphylatoxin

Alternative Pathway

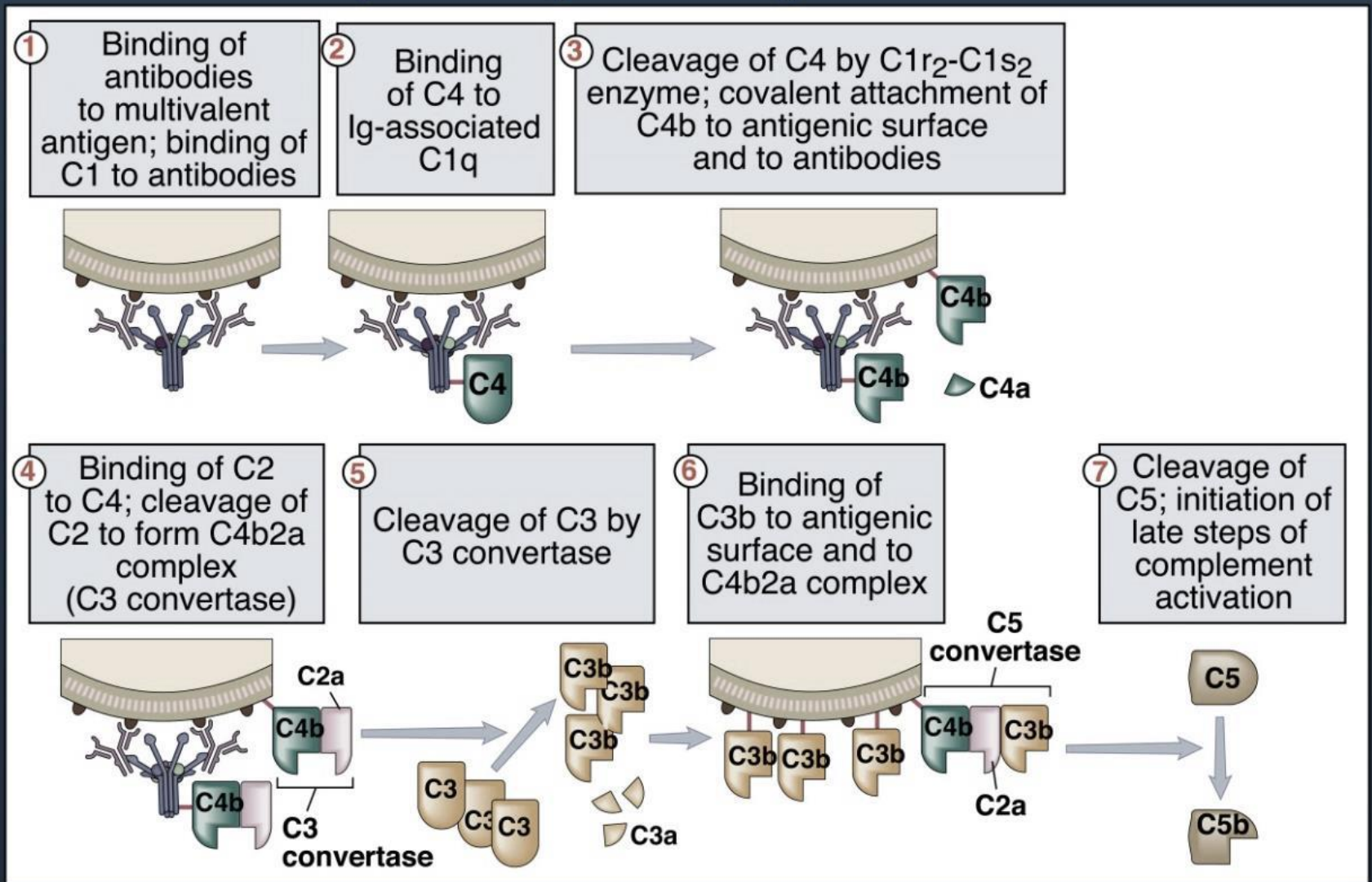

Σχηματισμός του λυτικού συμπλέγματος – Membrane Attack Complex-MAC

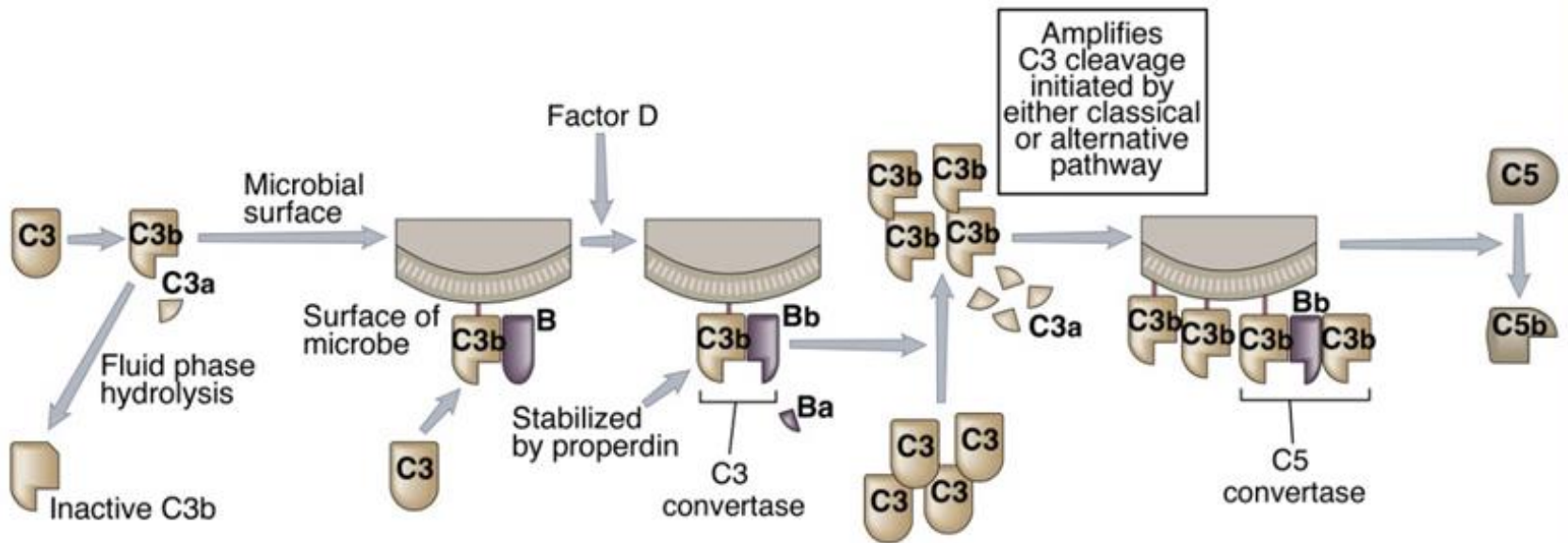
Classical pathway of complement activation

From Abbas, Lichtman, & Pober: Cellular and Molecular Immunology. W.B. Saunders, 1999, Fig. 14-8

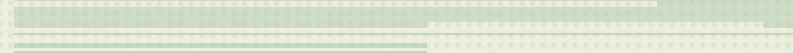
Alternative pathway of complement activation

Spontaneous cleavage of C3	Hydrolysis and inactivation of C3b in fluid phase	C3b binds to microbial surfaces, binds Factor B	Cleavage of Factor B by Factor D; stabilization by properdin	Cleavage of additional C3 molecules by cell-associated C3 convertase	Binding of C3b to cell surface and to C3bBb to form C5 convertase	Cleavage of C5; initiation of late steps of complement activation
----------------------------	---	---	--	--	---	---

From Abbas, Lichtman, & Pober: Cellular and Molecular Immunology. W.B. Saunders, 1999, Fig. 14-6

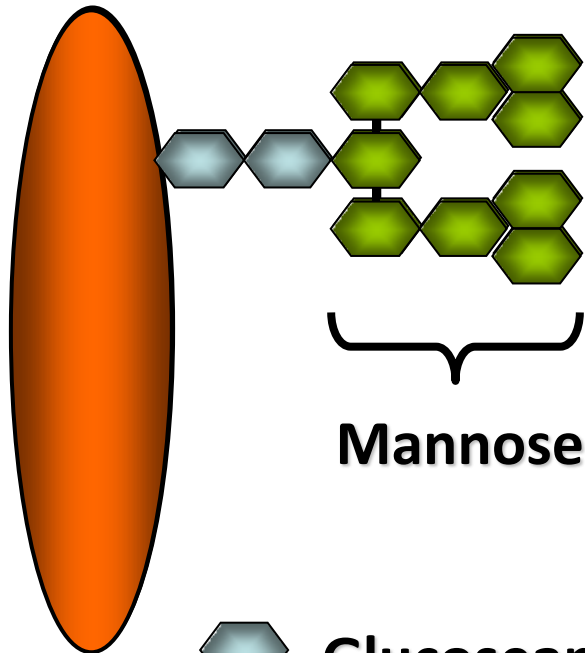
Οδός λεκτίνης

Η γλυκοσιλίωση των πρωτεϊνών διαφέρει σε διαφορετικά είδη κυττάρων

Prokariotic cells

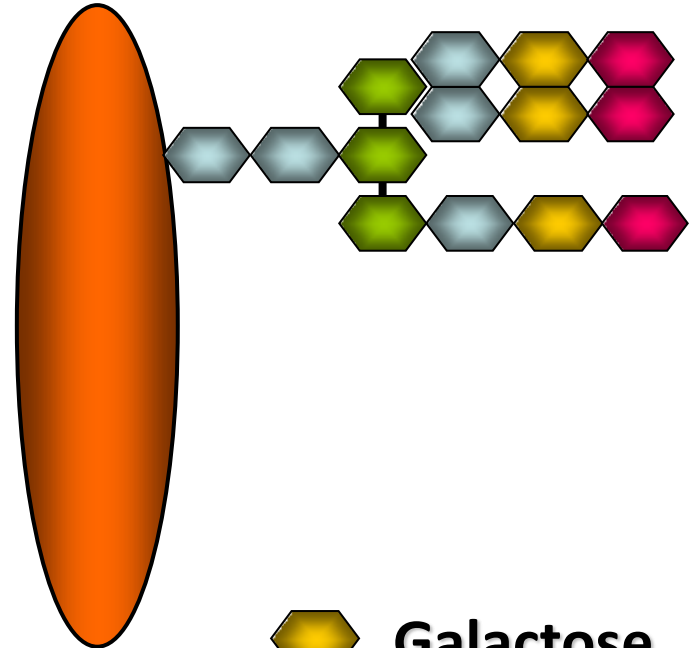

Glucoseamine

Mannose

Eukariotic cells

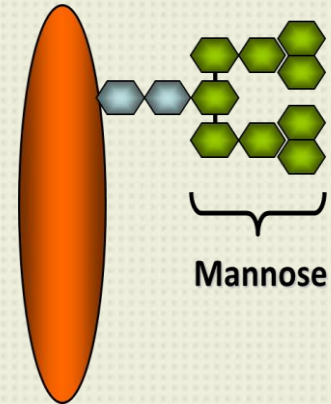
Galactose

Neuraminic acid
(sialic acid)

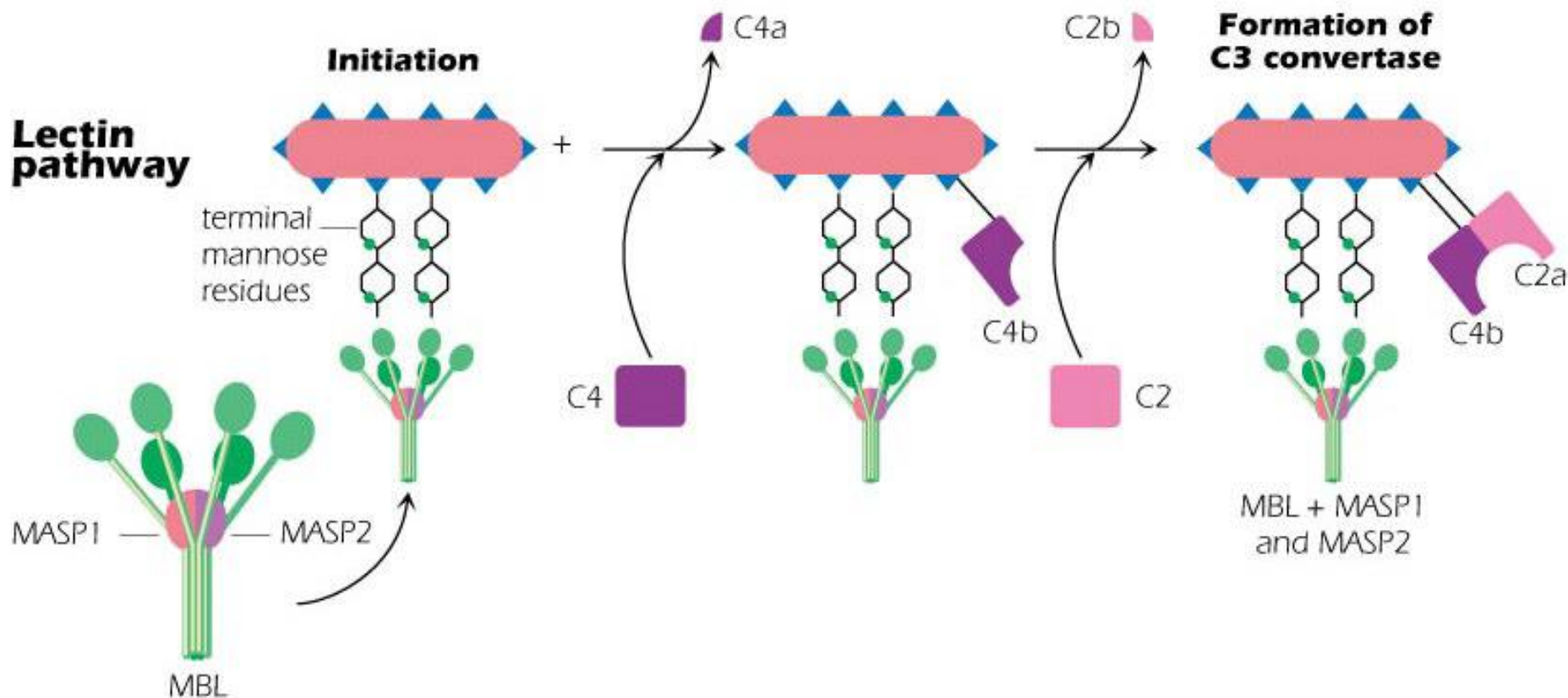
Οδός λεκτίνης

- Στοιχεία που συμμετέχουν :
  - **MBLs (Mannose -binding lectins)**
  - **MASPs (Mannose associated serine esterase)**
    - πρωτεάσες της σερίνης
  - **C2, C4, C3, C5, C6, C7, C8, C9**

- **Mannose-binding lectins** (MBL) δεσμεύονται σε μόρια **μανόζης** (βακτήρια) και ενεργοποιούν τις **MASPs**
- **MASP** : ανάλογο του **C1** και οδηγεί στη διάσπαση του **C4** και **C2**.

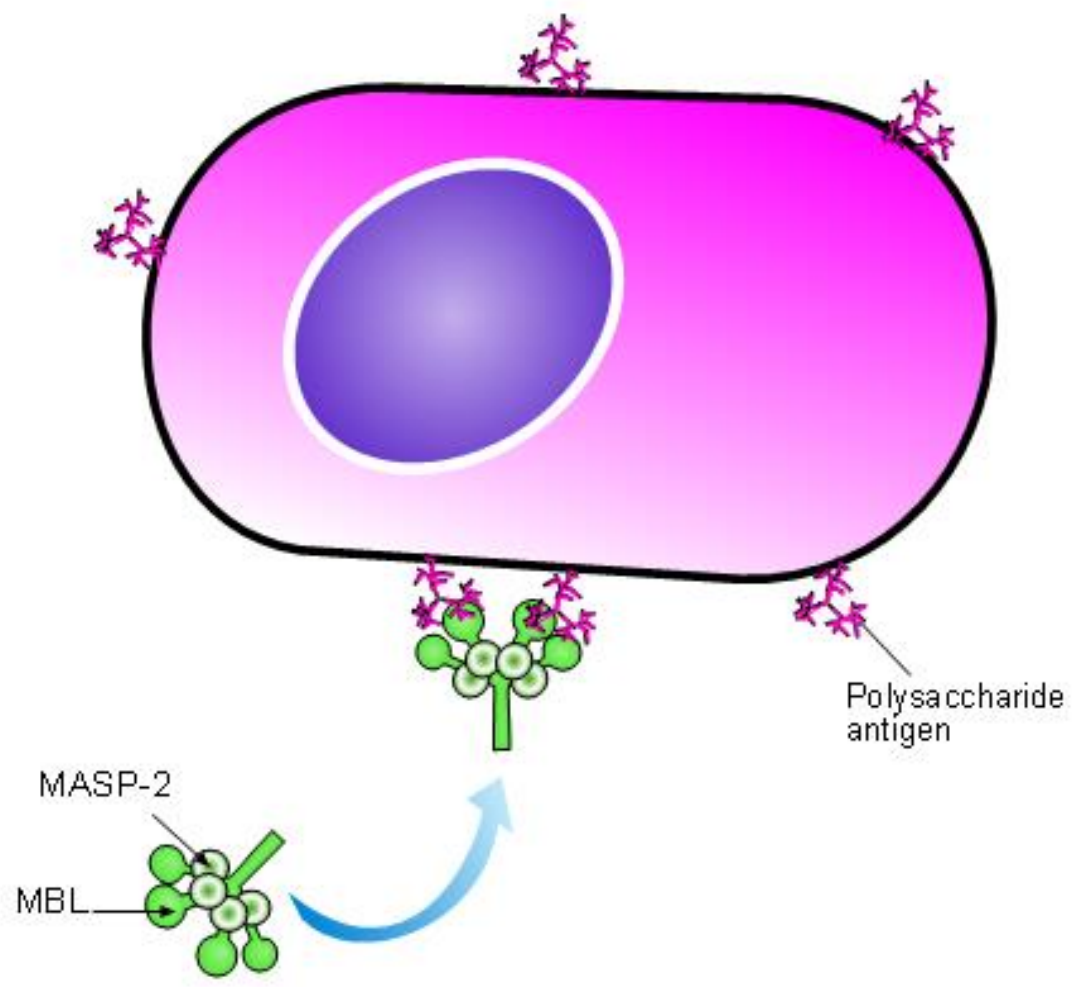
Οδός λεκτίνης

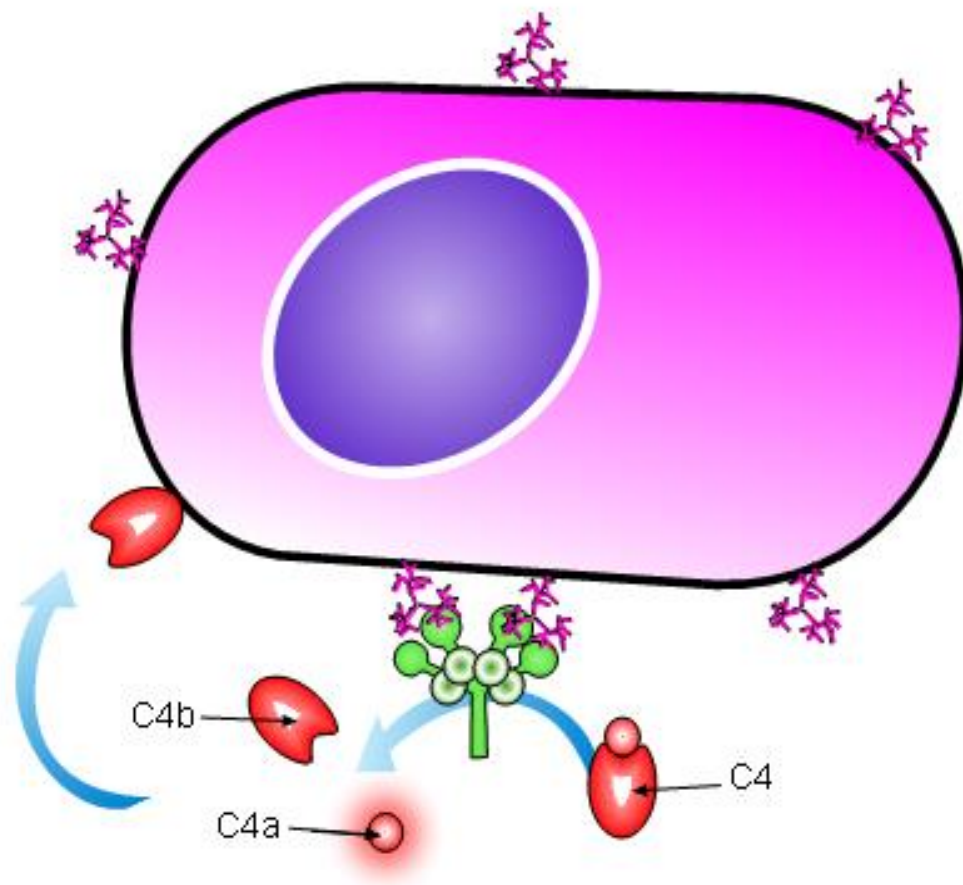
Lectin complement pathway

1

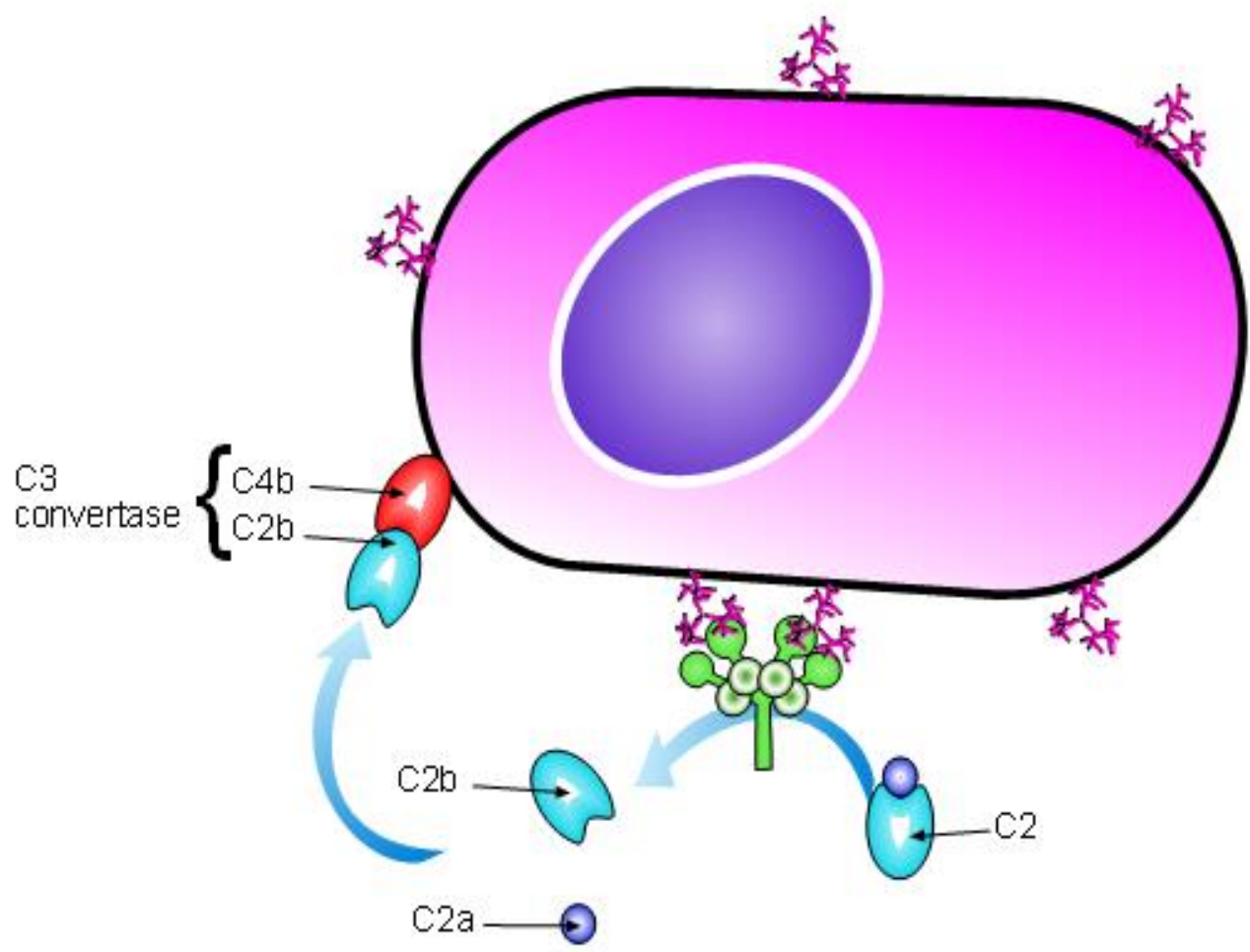
Lectin complement pathway

②

Lectin complement pathway

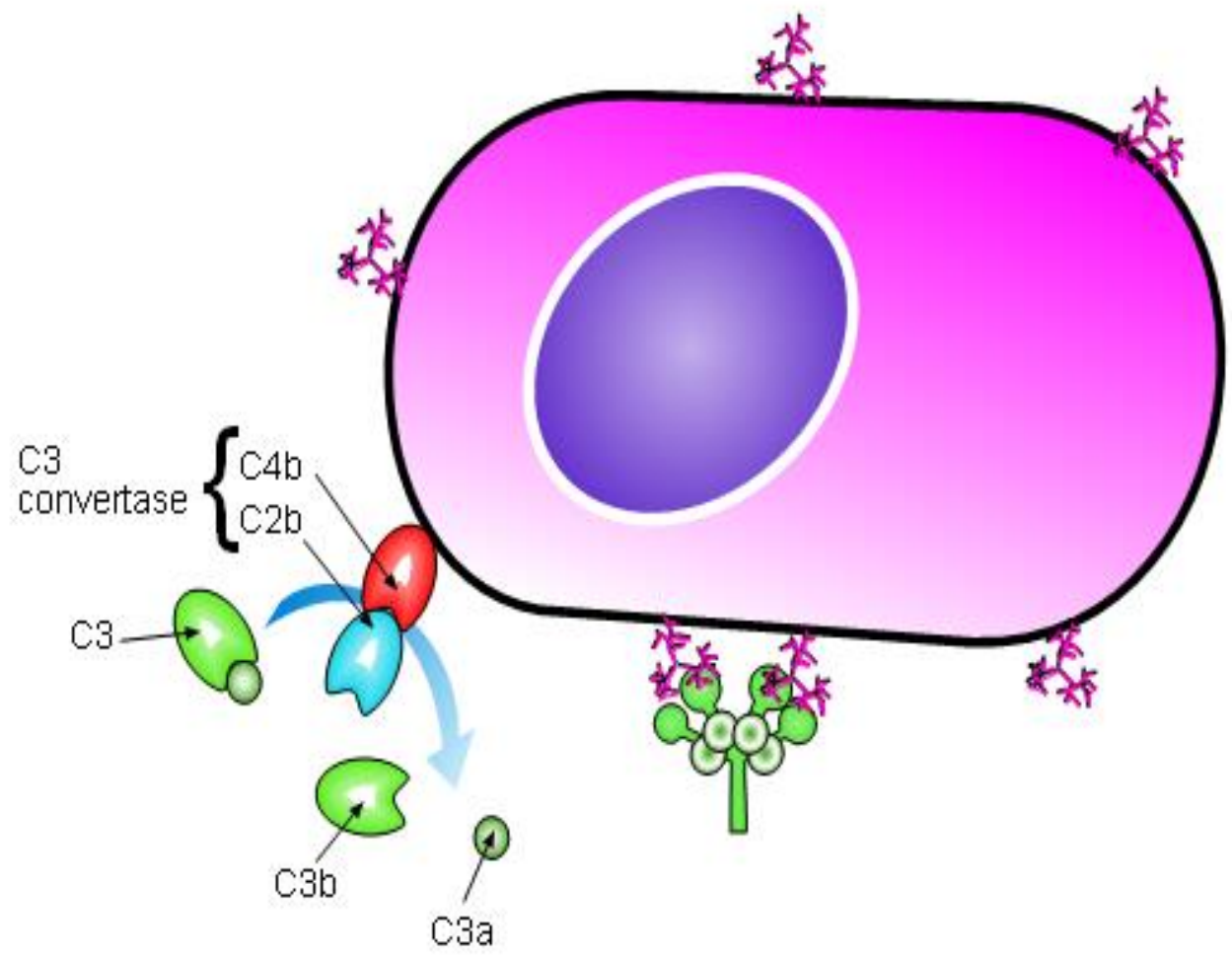
3

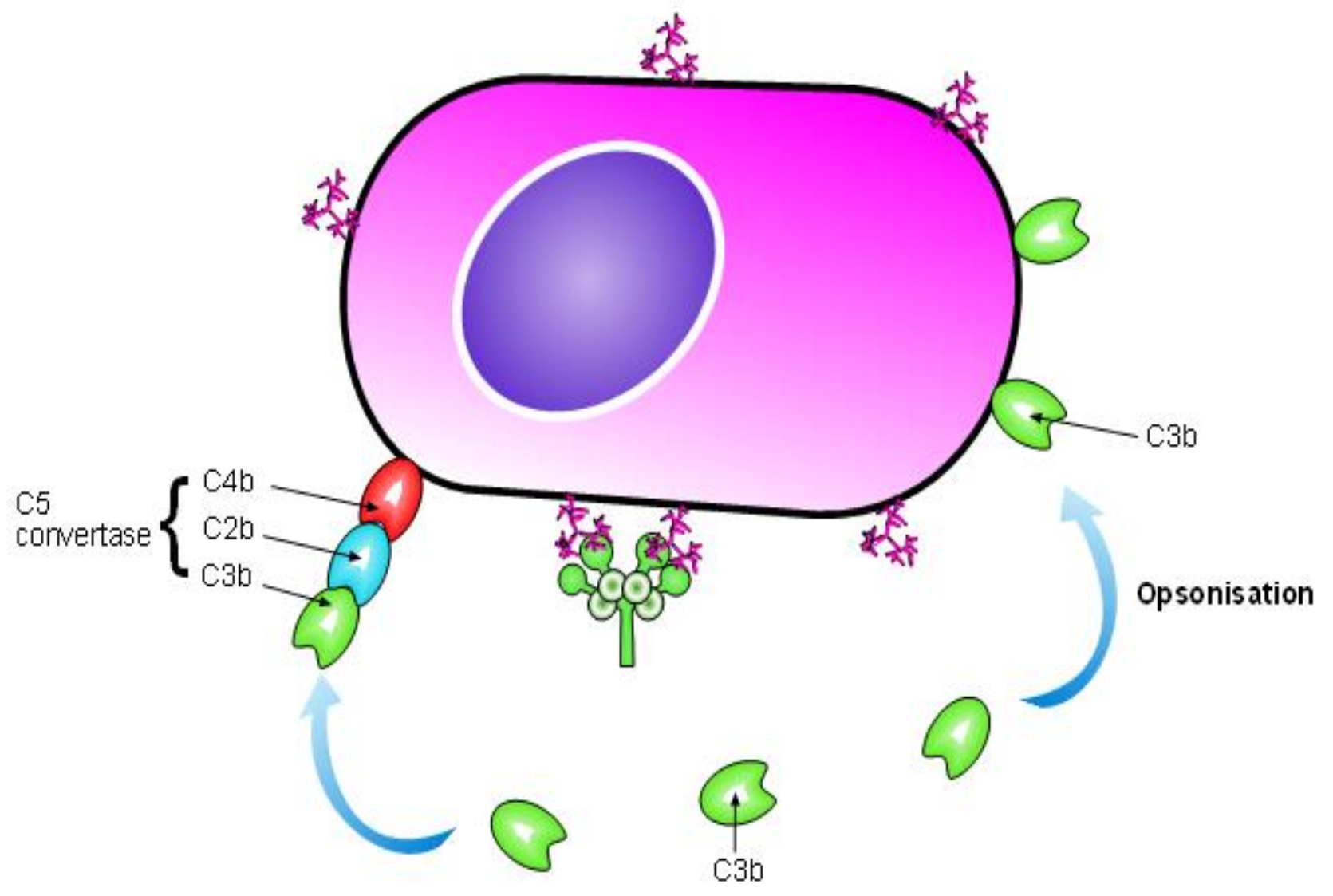
Lectin complement pathway

4

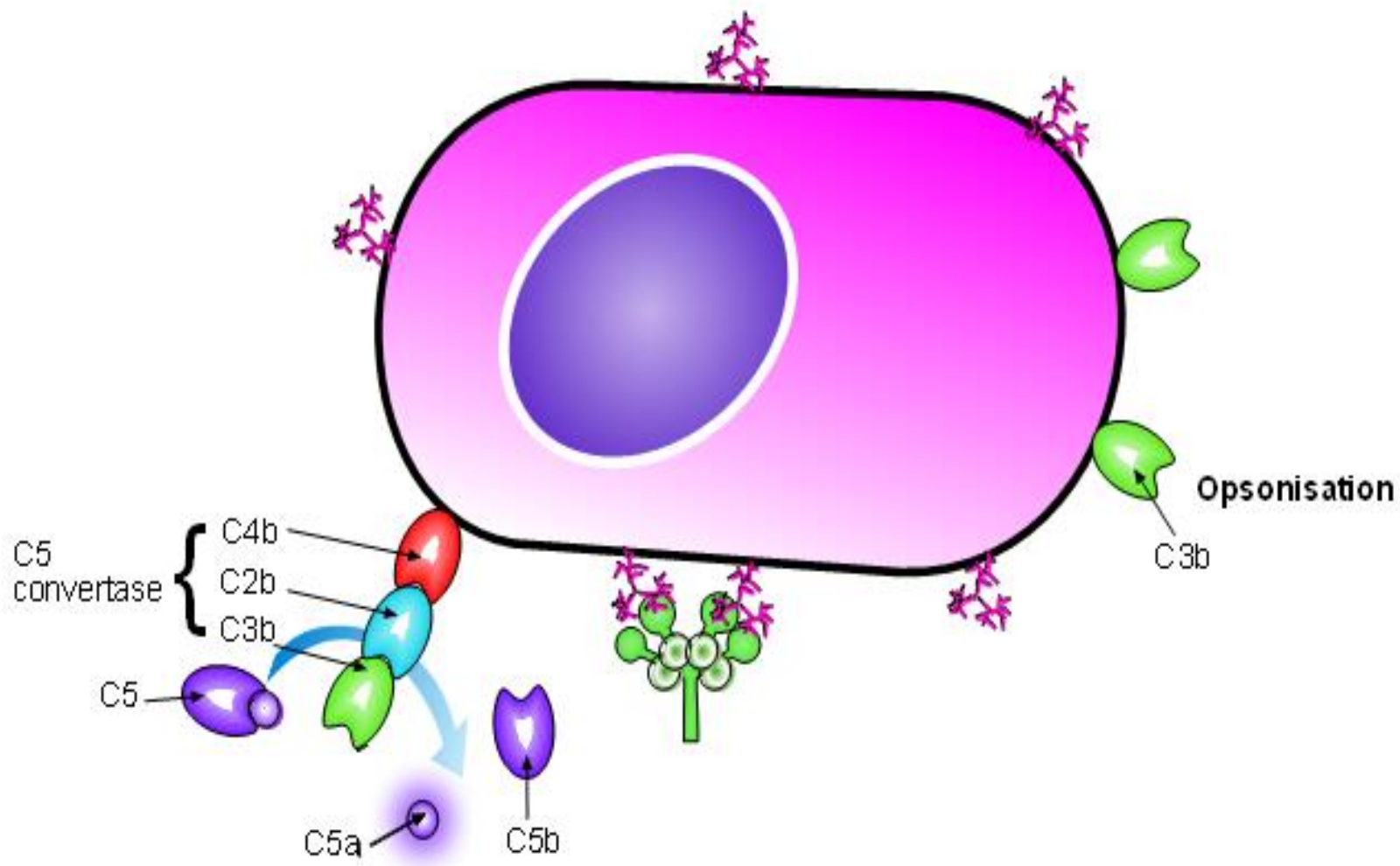
Lectin complement pathway

5

Lectin complement pathway

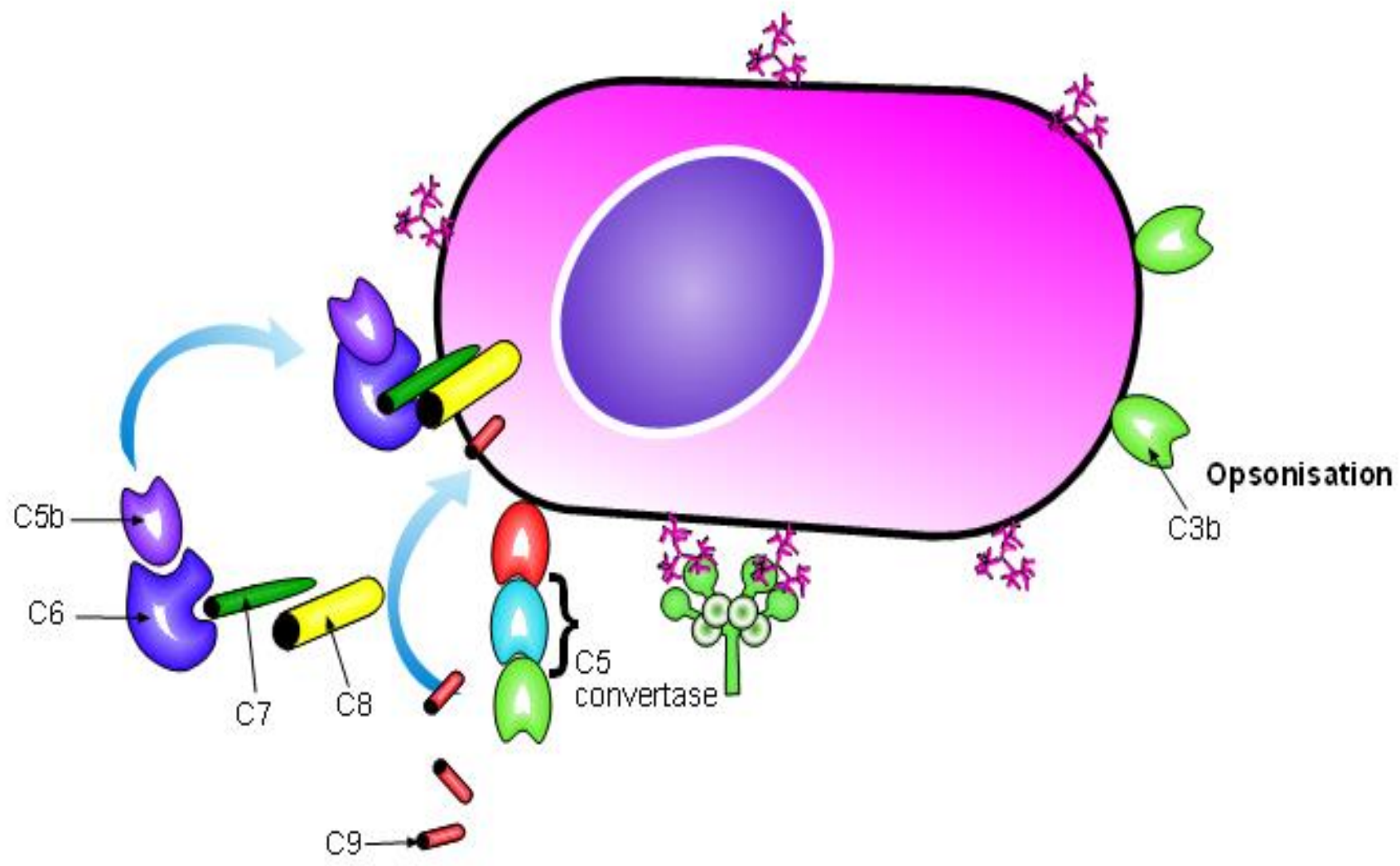
⑥

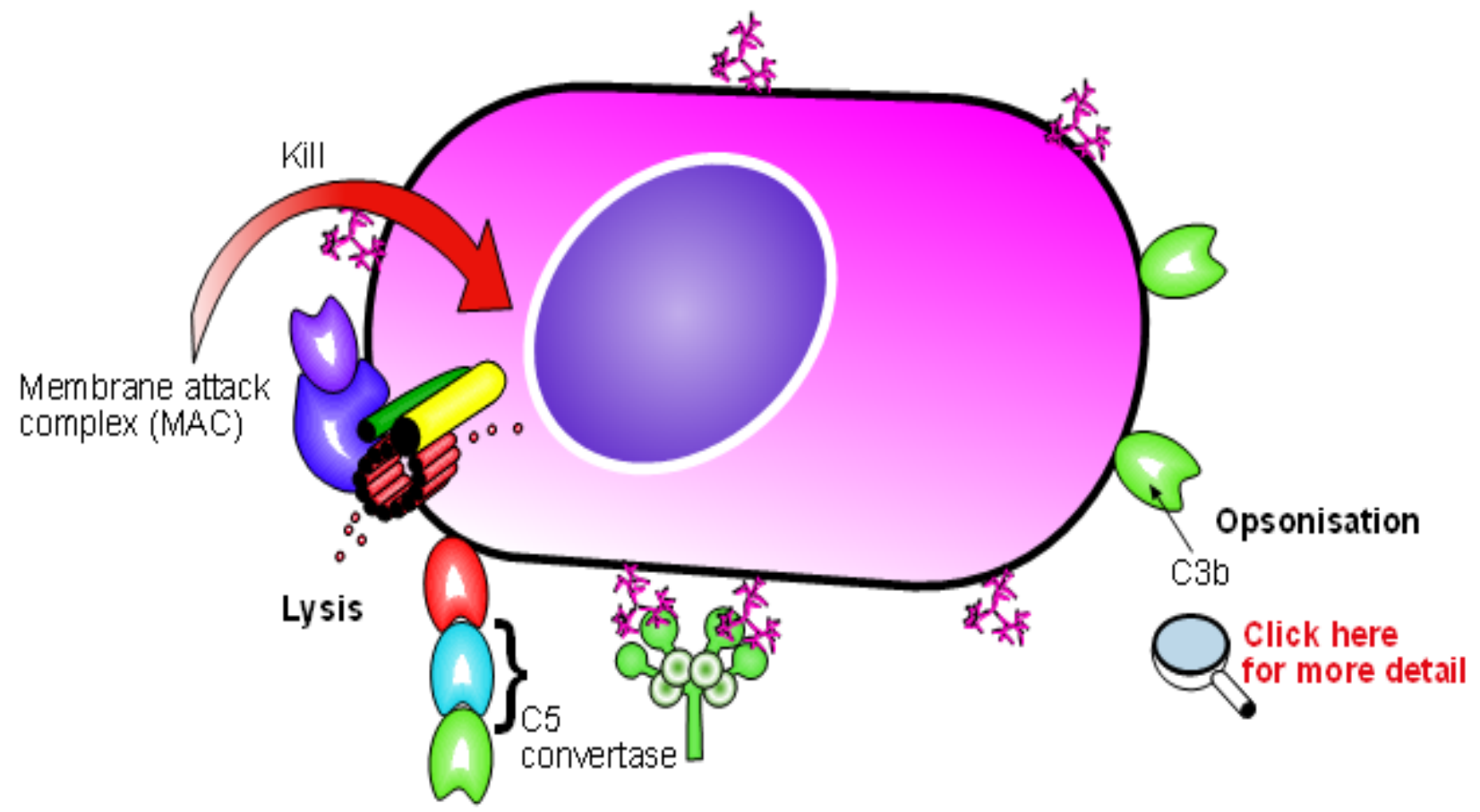
Lectin complement pathway

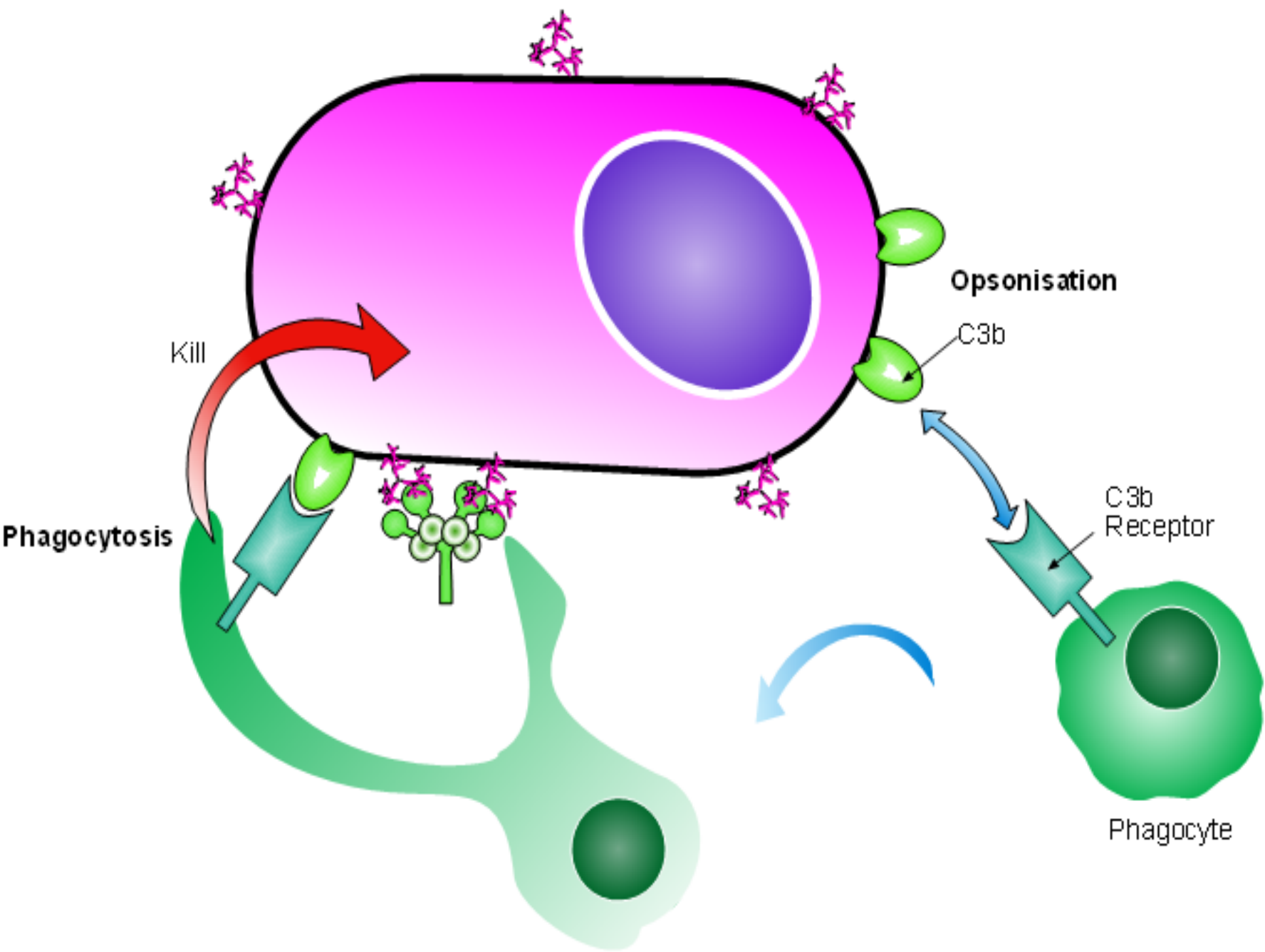
7

Lectin complement pathway

8

Η φυσιολογική λειτουργία του συμπληρώματος
εξαρτάται από δύο μηχανισμούς:
ενεργοποίηση και ρύθμιση

Ρύθμιση του συμπληρώματος

- Για δύο λόγους
  - Χαμηλού βαθμού αυτόματη ενεργοποίηση
    - Καταστροφή αυτόλογων κυττάρων
  - Ακόμη και αν ενεργοποιείται εκεί που χρειάζεται –βακτηριακή επιφάνεια, ανοσοσυμπλέγματα-θα πρέπει σύντομα να σταματήσει
    - Αγγειοδραστικές ουσίες
    - Κατανάλωση

Μη ρυθμιζόμενη ενεργοποίηση οδηγεί στην εμφάνιση διαφόρων νοσημάτων

Ενεργοποίηση- Ρύθμιση

Διάκριση μεταξύ *self-nonself*

Τα ευκαρυωτικά κύτταρα διαθέτουν ρυθμιστικές πρωτεΐνες ενώ τα βακτηριακά δεν διαθέτουν

- Το C3b παράγεται συνεχώς με την C3 κονβερτάση της **fluid-phase**
—▶ C3 tickover
  - Υδρολύεται όμως συνεχώς σε αδρανή μορφή

Ενεργοποίηση- Ρύθμιση

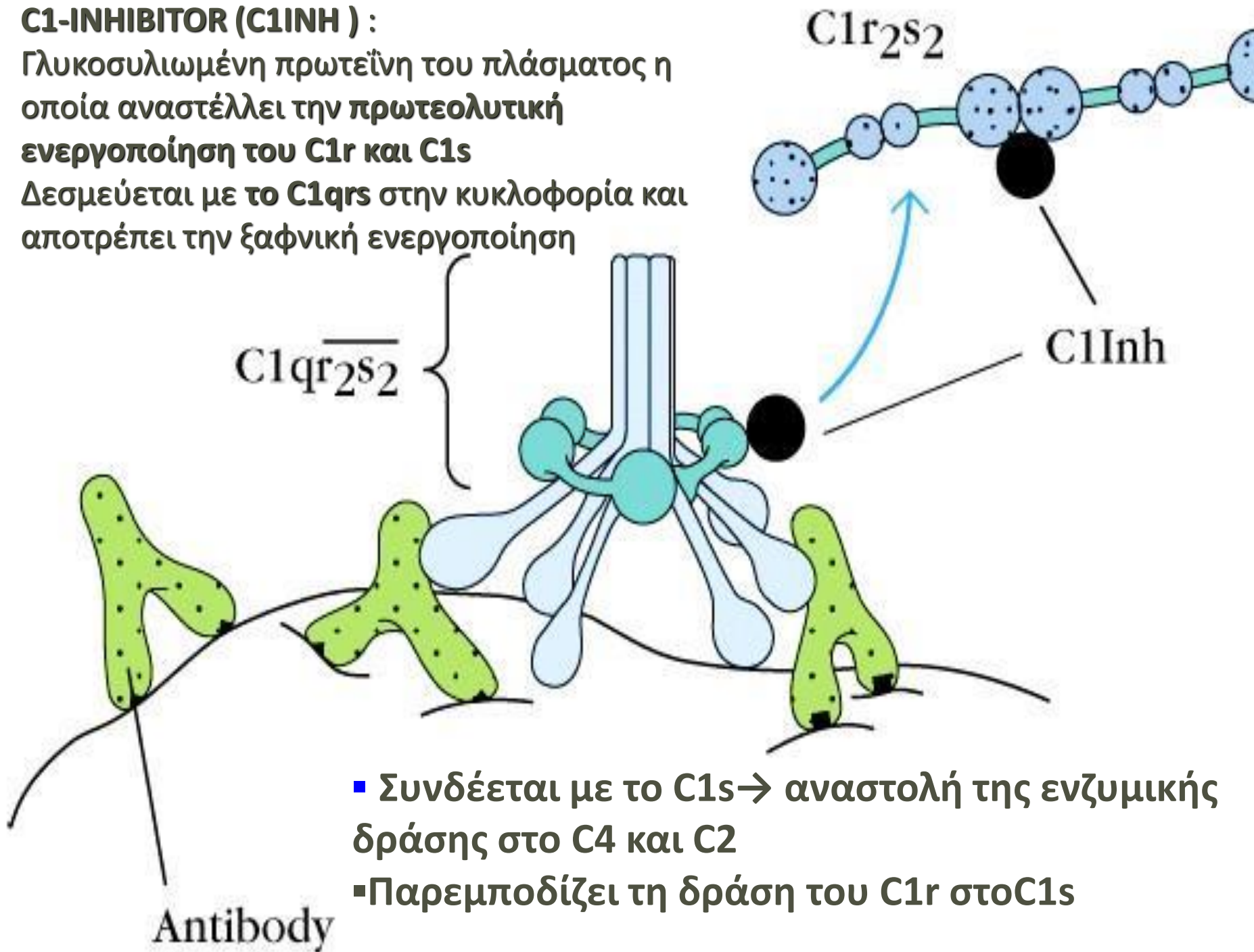
- Αν το C3b εναποτίθεται σε αυτόλογες επιφάνειες → ► αδρανοποιείται από ρυθμιστικές πρωτεΐνες
- Αν το C3b δεσμευθεί σε επιφάνειες μικροβίων
  - δέσμευση του παράγοντα B
  - σταθερή, ενζυμικά δραστική μεμβρανοδεσμευμένη C3 κονβερτάση της ε.ο.
    - **C3bBb**

Διάκριση μεταξύ self-nonsel

Ρύθμιση του συμπληρώματος

- Η ρύθμιση γίνεται από
  - **διαλυτές και μεμβρανικές πρωτεΐνες**
- Οι περισσότερες ελέγχουν την **C3** κονβερτάση
Η ρύθμιση της γίνεται με δύο μηχανισμούς
  - **Διαχωρισμός του συμπλέγματος (Decay acceleration)**
  - **Πρωτεόλυση του C3b και C4b από τον παράγοντα I**

- **C1-INHIBITOR (C1INH) :**
- Γλυκοσυλιωμένη πρωτεΐνη του πλάσματος η οποία αναστέλλει την πρωτεολυτική ενεργοποίηση του C1r και C1s
- Δεσμεύεται με το C1qrs στην κυκλοφορία και αποτρέπει την ξαφνική ενεργοποίηση

- Συνδέεται με το C1s → αναστολή της ενζυμικής δράσης στο C4 και C2
- Παρεμποδίζει τη δράση του C1r στο C1s

**C1-inhibitor deficiency:
Κληρονομικό αγγειονευρωτικό οίδημα**

Ρύθμιση της C3-C5 κονβερτάσης

- Αυτή η ρύθμιση πρέπει να γίνεται και στον ορό και στις κυτταρικές επιφάνειες

Ρύθμιση της C3-C5 κονβερτάσης από μεμβρανικές πρωτεΐνες

- Αν το C3b ενεργοποιηθεί σε host cells
  - Membrane cofactor receptor (MCP ή CD46)
  - Complement receptor 1 (CR1)
  - Decay-accelerating factor (DAF)
  - Factor H (αναστέλλει τη σύνδεση του Bb στο C3b → εναλλακτική οδό)
- Αν το C4b ενεργοποιηθεί σε host cells
  - Decay-accelerating factor (DAF)
  - Complement receptor 1 (CR1)
  - C4-binding protein (C4BP)

Παράγοντας I

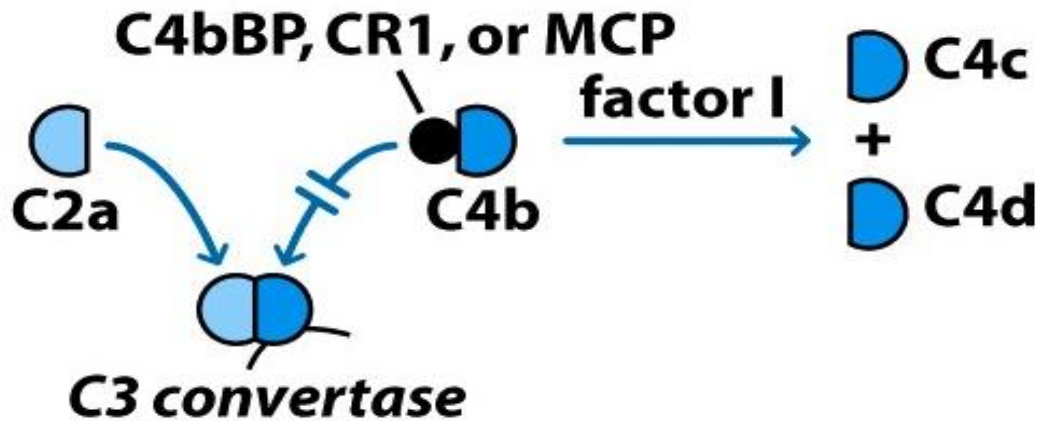
- Πρωτεάση της σερίνης
- Διασπά το **C3b**, **C4b** και τα παράγωγα αυτών — ► δεν σχηματίζεται η C3 και C5 κονβερτάση
- Απαιτεί την παρουσία κάποιων συμπαραγόντων για να δράσει
  - **MCP**
  - **CR1**
  - Factor H
  - **C4BP**
  - Δρα και στη «**fluid phase**» και στη «**solid phase**»

Ρύθμιση της κλασικής οδού πριν το σχηματισμό της C3 κονβερτάσης

- Αν το **C4b** δεσμευτεί σε αυτόλογα κύτταρα , δεσμεύεται από την **C4BP** , **CR1**, **MCP** και αναστέλλεται η δέσμευση του **C4b** με το **C2a**

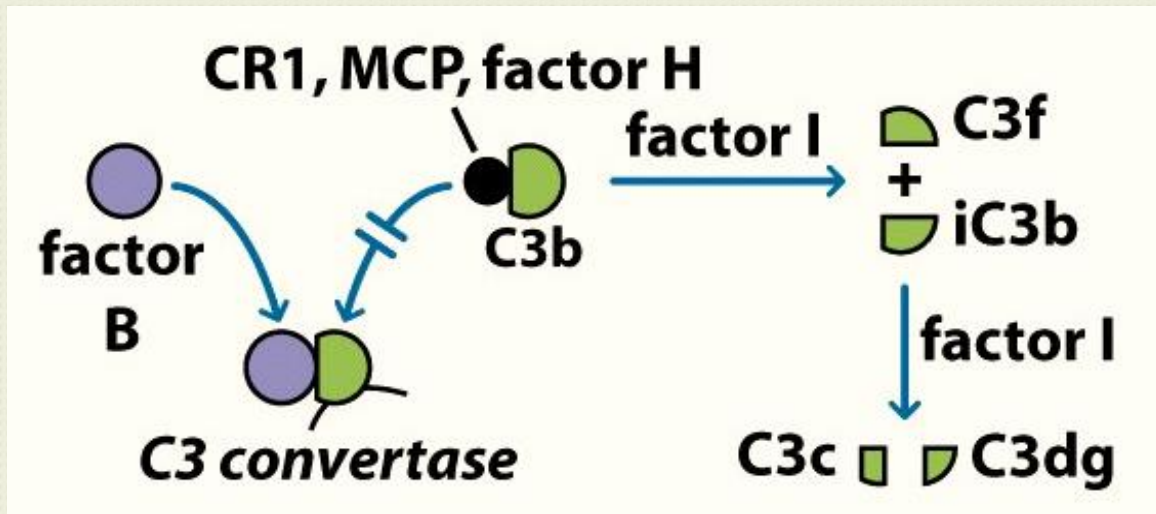
Στη συνέχεια το σύμπλεγμα διασπάται περαιτέρω από τον παράγοντα I

C4c

C4d

Ρύθμιση της εναλλακτικής οδού πριν το σχηματισμό της C3 κονβερτάσης

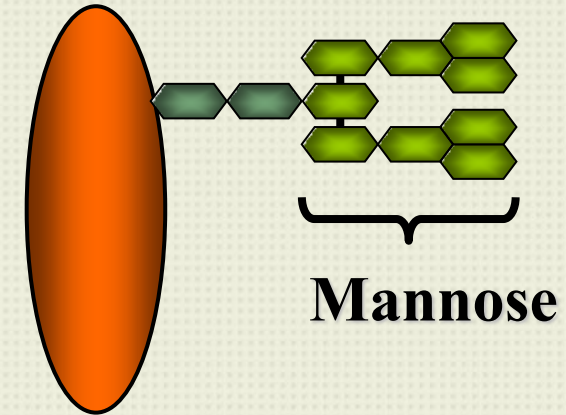
- Ο CR1, ο MCP και ο παράγων H προλαμβάνει την δέσμευση του C3b με τον παράγοντα B

Στη συνέχεια το σύμπλεγμα διασπάται περαιτέρω από τον παράγοντα I

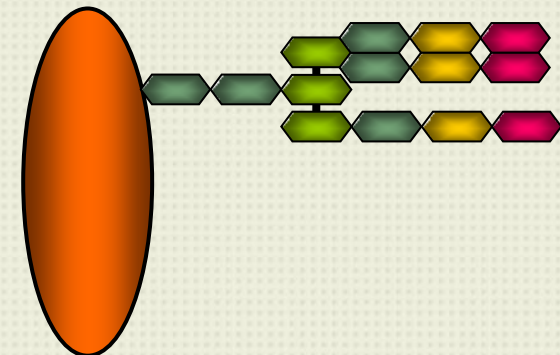
Αναστολή σχηματισμού της C3-C5 κονβεργτάσης

- Επιφάνειες πλούσιες σε **σιαλικά οξέα** επιτρέπουν την προσκόλληση του παράγοντα Η στον παράγοντα Β της εναλλακτικής οδού
- Τα host cells είναι πλούσια σε **σιαλικά οξέα**, ενώ τα βακτηριακά όχι.

Prokariotic cells

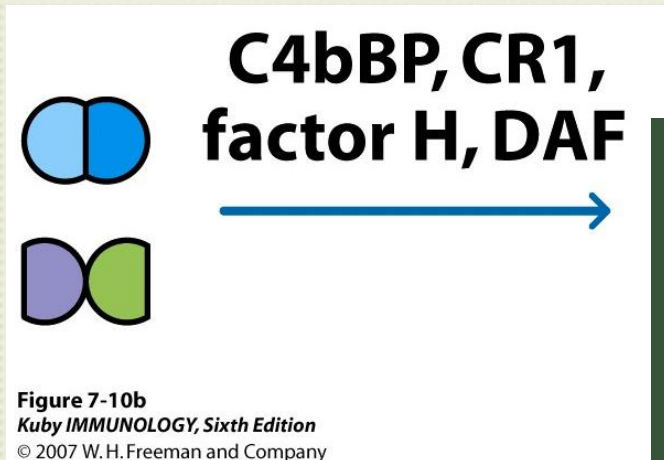
Eukariotic cells

Ρύθμιση της κλασικής οδού μετά το σχηματισμό της C3 κονβερτάσης

- Η C3 κονβερτάση διασπάται από τις C4Bp, CR1, παράγοντα H, και DAF

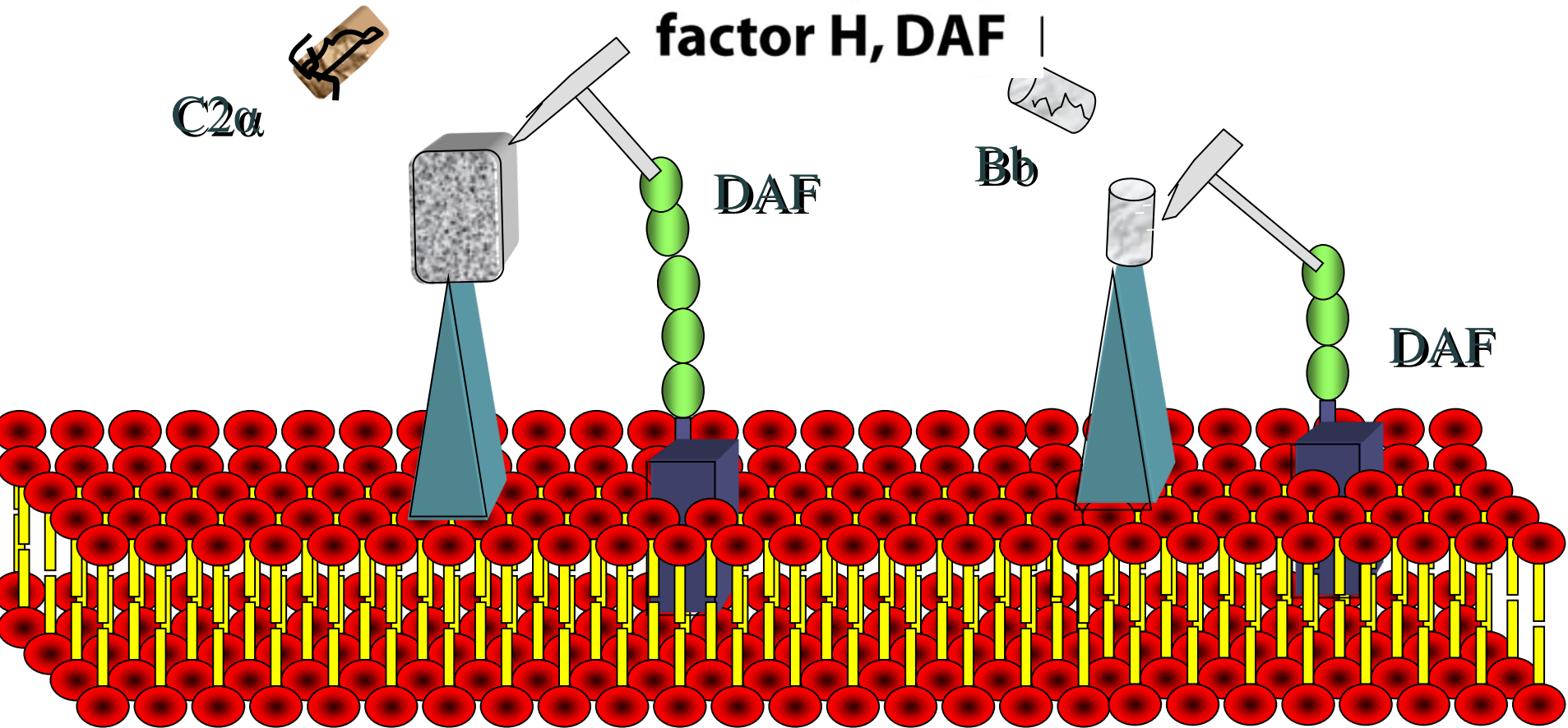
Διάσπαση της κονβερτάσης

Το C3b ή C4b που
σχηματίζεται διασπάται από
τον παράγοντα I

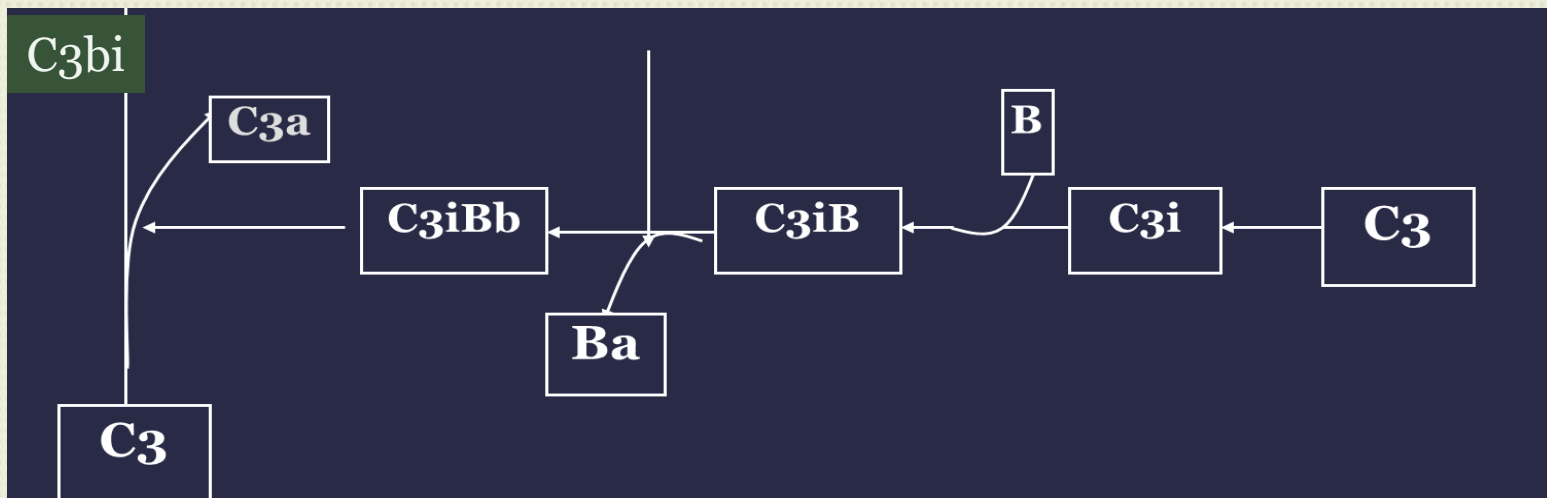
Αποσταθεροποίηση του συμπλέγματος

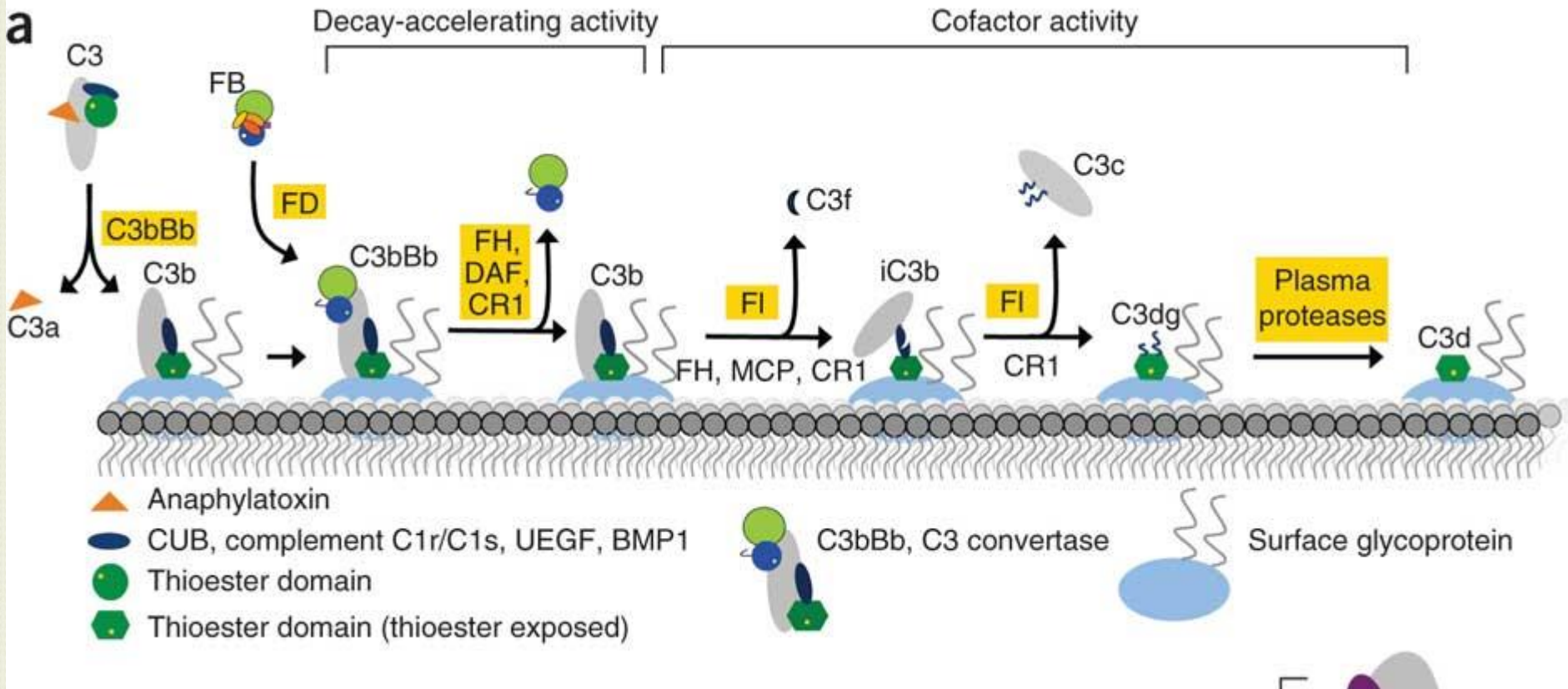
**C4bBP, CR1,
factor H, DAF**

Fluid phase Παράγοντας I

- Διασπά το **C3bi** που δημιουργείται κατά την αυτόματη υδρόλυση του C3 → χαμηλά επίπεδα του tickover

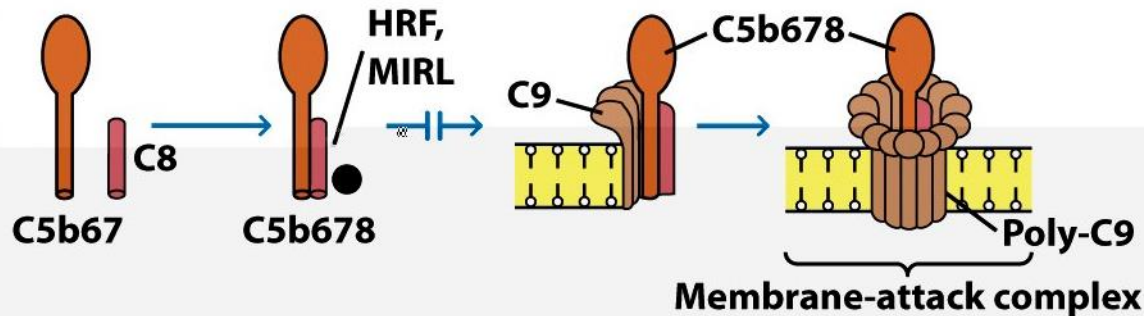
• iC3b, C3dg και C3d

- CR2 υποδοχέας των Β λεμφοκυττάρων : Ενίσχυση της ενεργοποίησης του Β λεμφοκυττάρου
- CR2 υποδοχέας των δενδριτικών : μεταφέρουν **iC3b** και **C3dg** επενδεδυμένα ανοσοσυμπλέγματα στα βλαστικά κέντρα – Τα Ag έρχονται σε επαφή με Β λεμφοκύτταρα

Ρύθμιση του συμπλέγματος MAC

- Η S πρωτεΐνη προλαμβάνει την σύνδεση του C5b67 στη μεμβράνη
- Fluid phase

Η HRF (homologous restriction factor) ή ο MIRL (membrane inhibitor of reactive lysis – CD59) δεσμεύονται στο σύμπλεγμα C5b678 και προλαμβάνουν το σχηματισμό του συμπλέγματος poly-C9

Ρύθμιση του συμπληρώματος

Classical pathway

Immune complexes
Nonimmune activators

(+)

C1 (C1q, C1r, C1s)

(-) ↑
C1-INH
C4bp
fI

+ C4

+ C2

+ C3

C3a

C4b2a3b

Lectin (MBL) pathway

Microbial
carbohydrates

(+)

MBL + (MASP-1, MASP-2)

DAF, CR1
MCP, fI

CD59

(+ C5)

C5b

+ C6

+ C7

+ C8

+ C9

C5b-9

Alternative pathway

Activating
surfaces

(+)

C3b

+ fB

+ fD

+ C3

C3a

(-) ←
fH
fI

C3bBbC3b

S protein
Clusterin

Υποδοχείς του συμπληρώματος

- ✓ Υποδοχέας συμπληρώματος 1 : CR1
- ✓ Υποδοχέας συμπληρώματος 2 : CR2
- ✓ Υποδοχέας συμπληρώματος 3 : CR3
- ✓ Υποδοχέας συμπληρώματος 4 : CR4
- ✓ C5aR, C3aR και C4aR υποδοχείς

Υποδοχέας συμπληρώματος 1 (CR1, C3b receptor, CD35)

- Εκφράζεται σε :
  - ερυθρά, ουδετερόφιλλα, μονοκύτταρα, ηωσινόφιλα, T και B λεμφοκύτταρα
- Φαγοκυττάρωση
  - C3b και C4b επικαλ. βακτήρια -υψηλής affinity υποδοχέας
- Κάθαρση από ανοσοσυμπλέγματα
  - Cr1 υποδοχέας των ερυθρών
- Ρύθμιση του συμπληρώματος → αναστέλλει την C3 κονβερτάση

Υποδοχέας συμπληρώματος 2 (CR2, C3d receptor, CD21)

- **Εκφράζεται σε:**
  - Β λεμφοκύτταρα
  - Δενδριτικά
  - Ωρισμένα επιθηλιακά κύτταρα
- **Δεσμεύεται στο iC3b, C3dg και C3d → Factor I**
  - Β λεμφοκύτταρα
    - Ενίσχυση της ενεργοποίησης του Β λεμφοκυττάρου
  - Δενδριτικά: μεταφέρει iC3b και C3dg επενδεδυμένα ανοσοσυμπλέγματα στα βλαστικά κέντρα
    - Ag έρχονται σε επαφή με Β λεμφοκύτταρα
- **Υποδοχέας για τον EBV**

Υποδοχέας συμπληρώματος 3 (CR3,CD11bCD18,Mac-1)

- **Εκφράζεται σε:**
  - ουδετερόφιλλα,
  - μονοπύρρηνα φαγοκύτταρα,
  - mast και NK κύτταρα
- Ανήκει στην οικογένεια των **ιντεγκρινών** και αναγνωρίζει **iC3b**
  - Φαγοκυττάρωση των iC3b- επενδεδυμένων μικροοργανισμών
- Την ίδια δομή και δράση έχει και ο υποδοχέας συμπληρώματος **4 (CR4,CD18)**
  - Εκφράζεται σε μεγάλες ποσότητες σε δενδριτικά-marker)

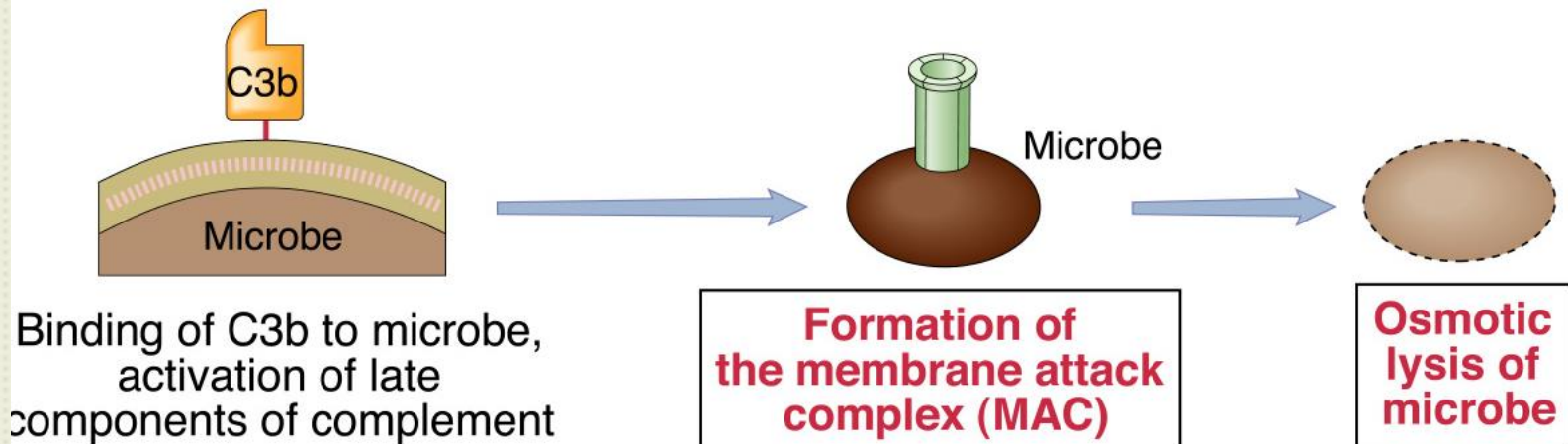
Λειτουργίες του συμπληρώματος

1. Λύση των κυττάρων

- Από το σύμπλεγμα MAC
- Μηχανισμός δραστικός σε λίγα μικρόβια
  - *Neisseria*

Complement-mediated cytolysis

2. Οψωνινοποίηση και φαγοκυττάρωση

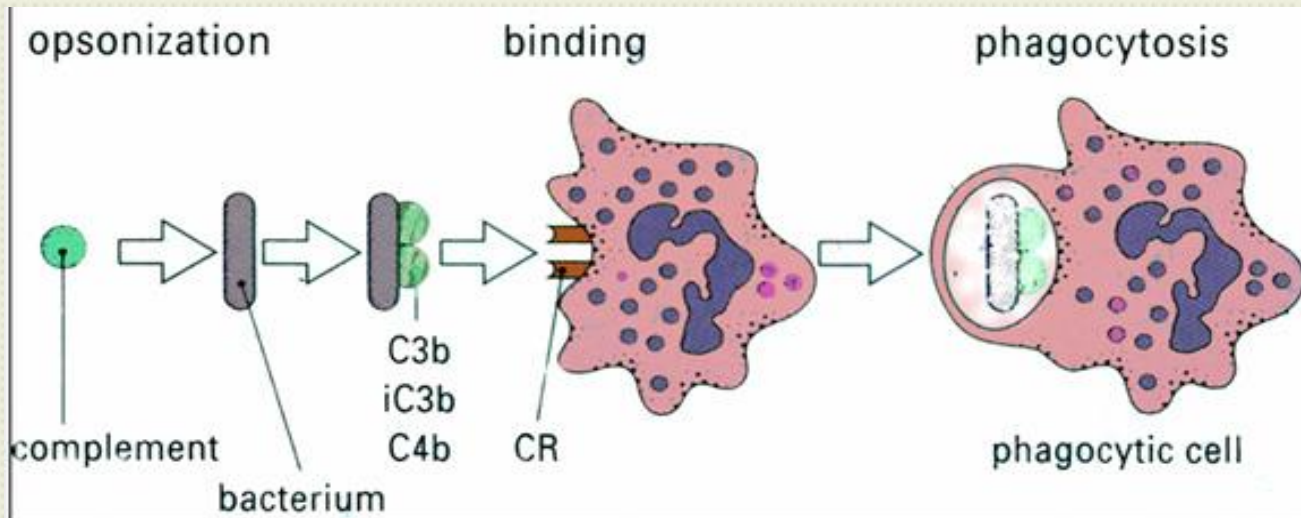
- Οψωνίνες

- Ουσίες οι οποίες ενισχύουν την ικανότητα των φαγοκυττάρων να φαγοκυτταρώνουν μικρόβια
  - Antibodies
  - C3b
- Δεσμεύονται **ομοιοπολικά** στη βακτηριακή επιφάνεια και **αναγνωρίζονται** από ειδικούς **υποδοχείς** των μακροφάγων

2. Οψωνινοποίηση και φαγοκυττάρωση

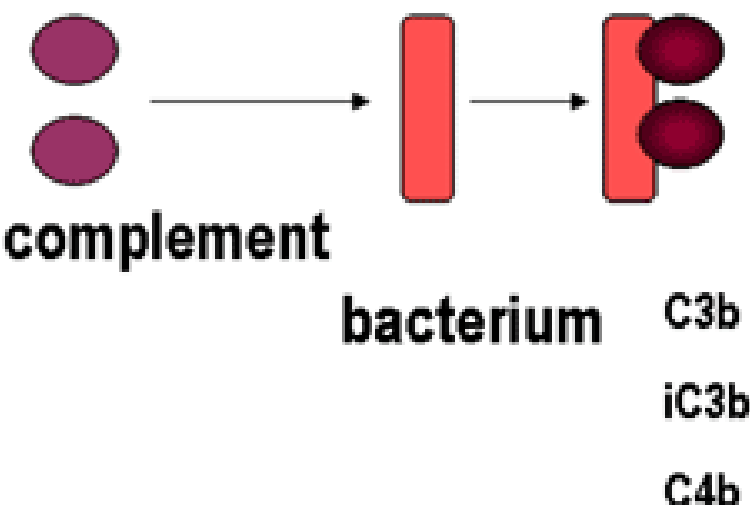
- Μετά την ενεργοποίηση της κλασσικής και της εναλλακτικής οδού τα βακτήρια καλύπτονται με **C3b**, **iC3b**, **C4b** και φαγοκυτταρώνονται δεσμευόμενα με αυτές τις πρωτεΐνες σε ειδικούς υποδοχείς

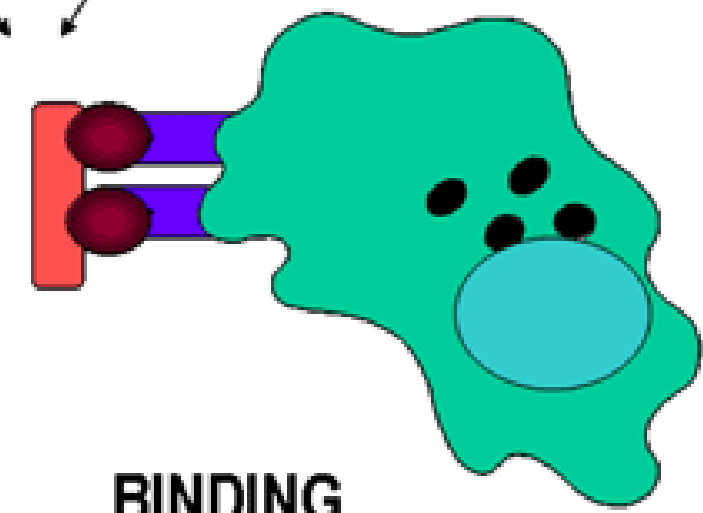
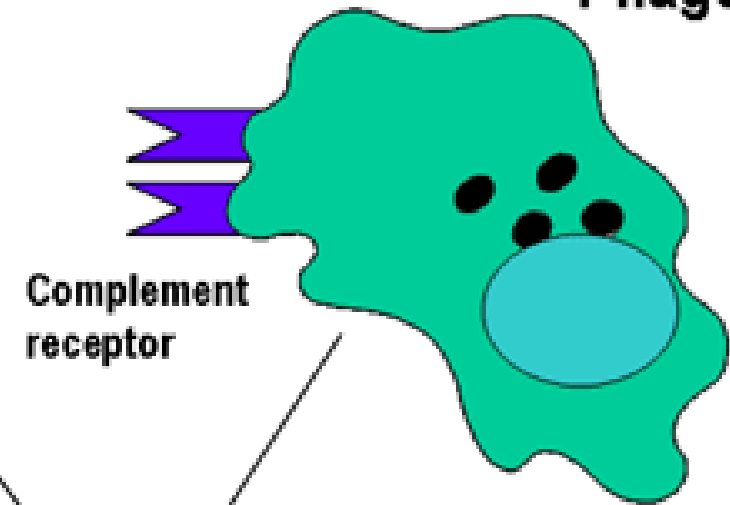
2. Οψωνινοποίηση και φαγοκυττάρωση

- Το C3b και το C4b δεσμεύονται στον **CR1** υποδοχέα
  - Κύριος δραστικός μηχανισμός στη **φυσική και επίκτητη ανοσία**
  - Κύριος μηχανισμός άμυνας σε **ελυτροφόρα βακτήρια**
    - Στο βακτήριο προσκολλάται το **Ab** → ενεργοποίηση **K.O.** συμπληρώματος και **κάθαρση στο σπλήνα**
      - **Άτομα με ασπληνία** κάνουν συχνά **λοιμώξεις με ελυτροφόρα βακτήρια**
- Το iC3b δεσμεύεται στον **CR3 και CR4** υποδοχέα

OPSONIZATION

Phagocytic cell

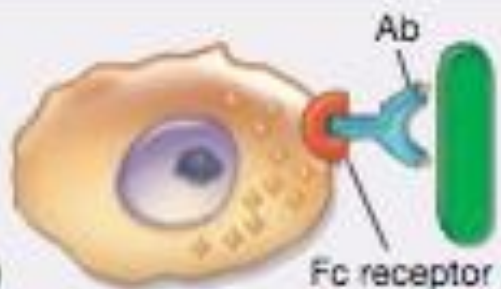
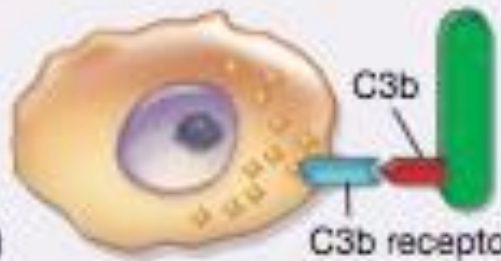

BINDING

PHAGOCYTOSIS

2. Οψωνινοποίηση και φαγοκυττάρωση

Phagocytic cell	Degree of binding	Opsonin
 <p>(a)</p>	+	Antibody
 <p>(b)</p>	++	Complement C3b
 <p>(c)</p>	++++	Antibody and complement C3b

Ισχυρότερη σύνδεση
 $Ab+C3b > C3b > Ab$

Η ενεργοποίηση των
μακροφάγων από $INF-\gamma$
ενισχύει την CR1
φαγοκυττάρωση

Πιος υποδοχέας είναι
πιο σημαντικός, CR1 ή
FcγR

3. Ενεργοποίηση της φλεγμονώδους αντίδρασης

- Τα πρωτεολυτικά κλάσματα **C5a**, **C4a**, **C3a** επάγουν τη **φλεγμονώδη αντίδραση** ενεργοποιώντας τα **mast** κύτταρα και τα **ουδετερόφιλα**

C5a

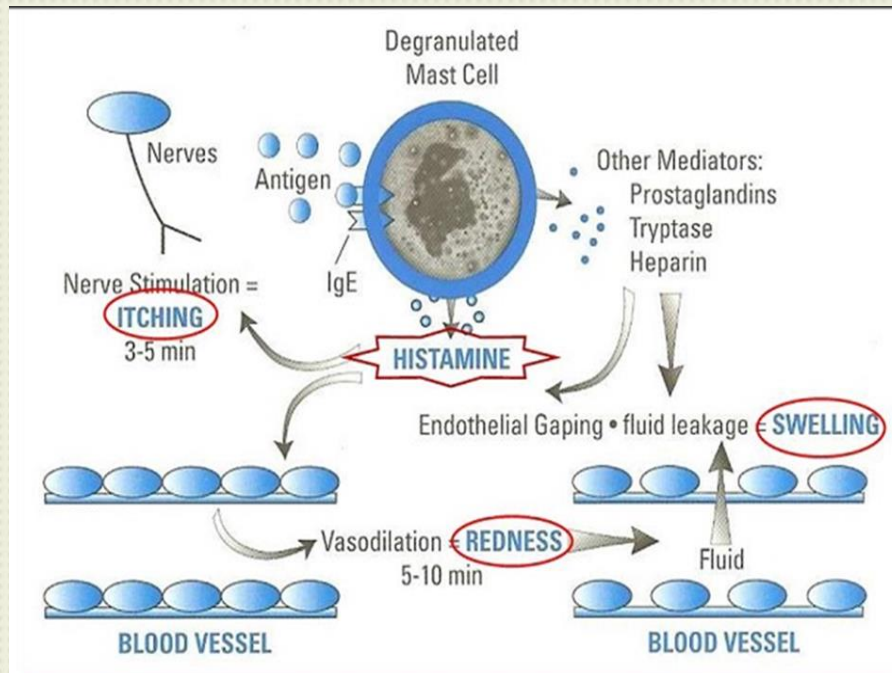
C3aR

C4aR

Ουδετερόφιλα
Ηωσινόφιλα
Βασεόφιλα
Mast κύτταρα
Ενδοθηλιακά
Επιθηλιακά
Αστροκύτταρα

3. Ενεργοποίηση της φλεγμονώδους αντίδρασης

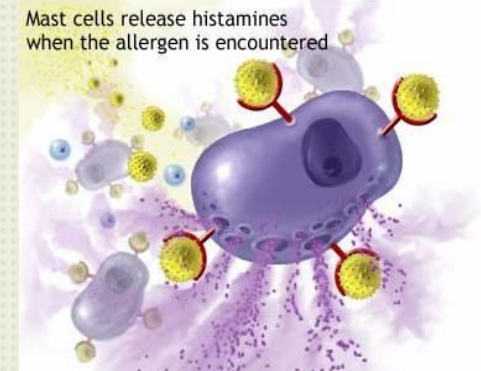
- Στα mast κύτταρα (C5a C4a, C3a) : αναφυλατοξίνες
  - αποκοκκίωση → απελευθέρωση αγγειοδραστικών ουσιών , όπως η **ισταμίνη**

C5a: πιο ισχυρή δράση

C4a : 20 φορές λιγότερη

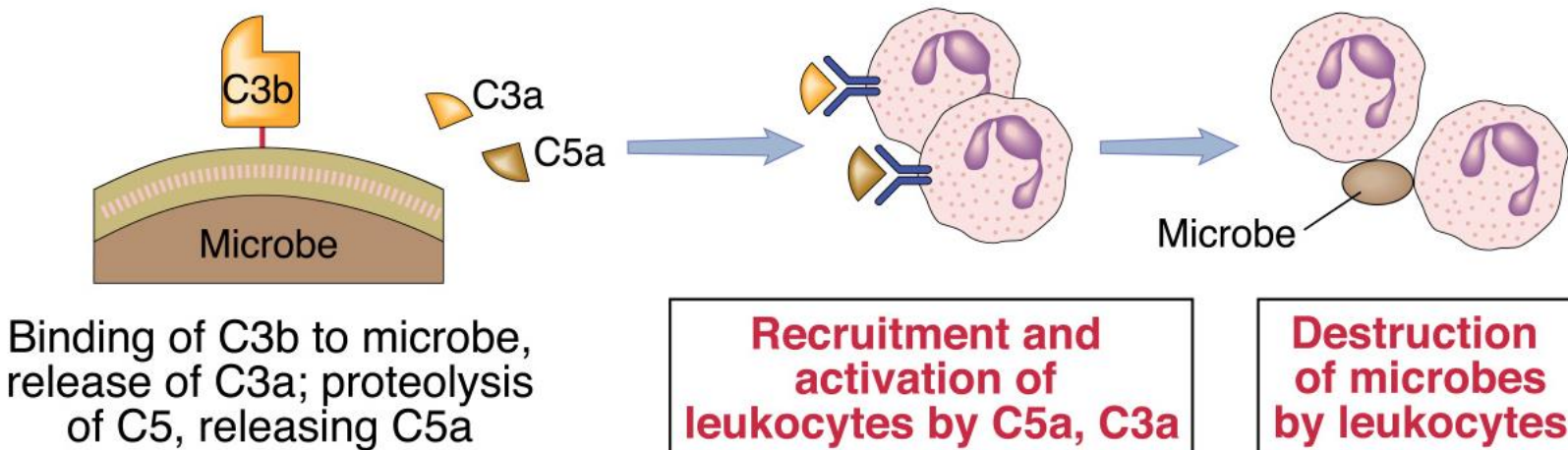
C3a :2500 φορές λιγότερη

3. Ενεργοποίηση της φλεγμονώδους αντίδρασης

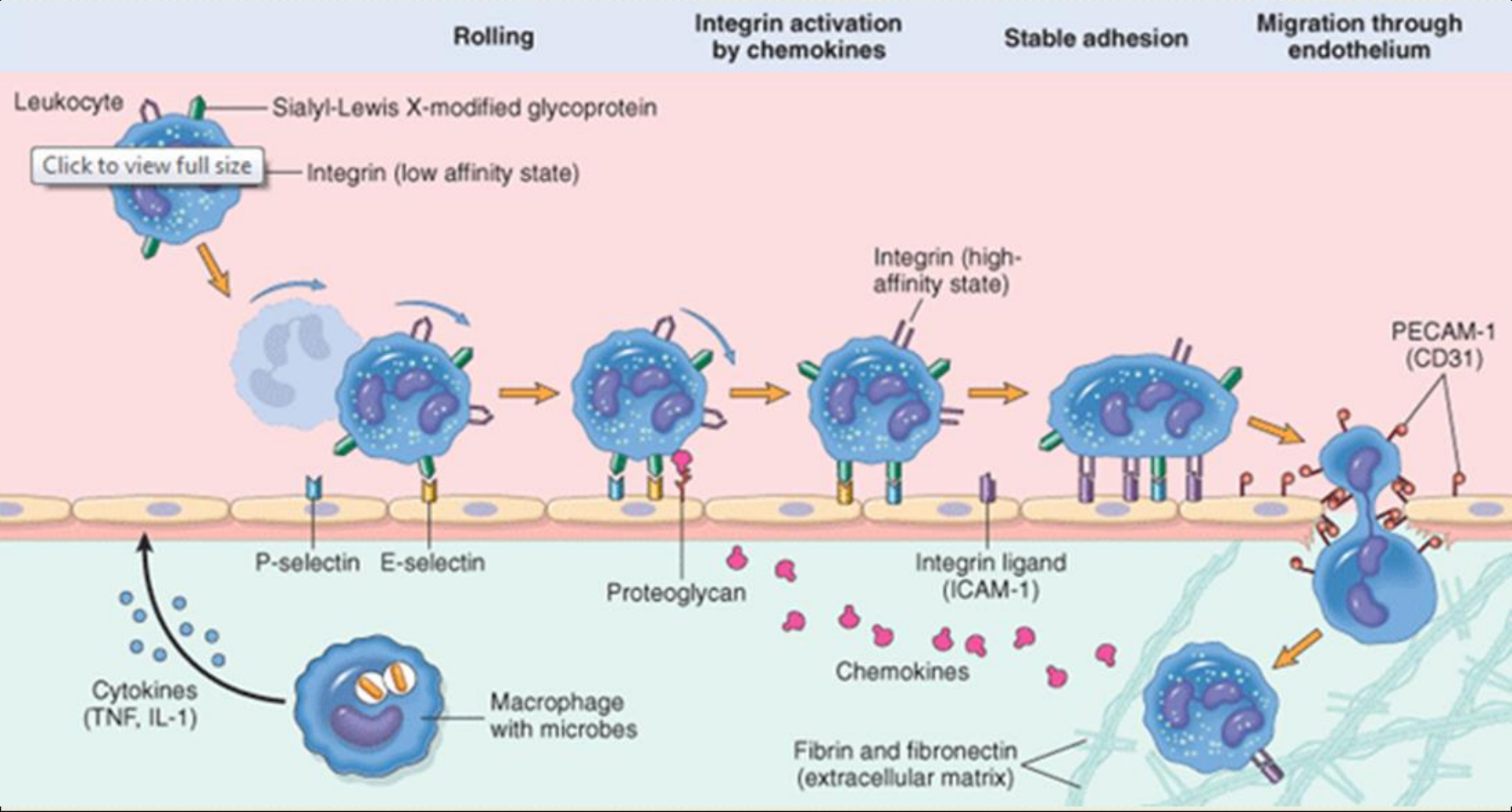
- Στα ουδετερόφιλα (C5a) : χημειοτακτική δράση
- Κινητικότητα, προσκόλληση στα ενδοθηλιακά κύτταρα, παραγωγή δραστικών ριζών οξυγόνου

Stimulation of inflammatory reactions

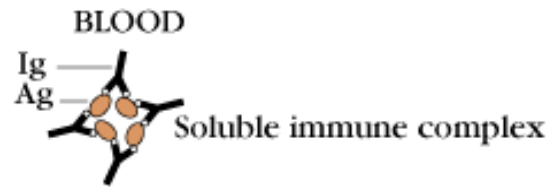

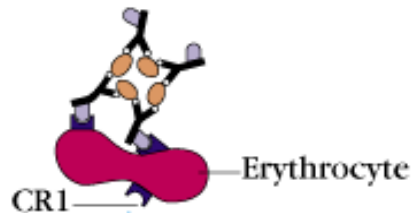
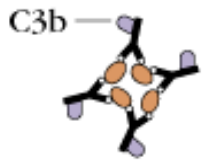
- Στα αγγεία (C5a)
  - Αύξηση της διαπερατότητας
  - Έκφραση της Ρ-σελεκτίνης

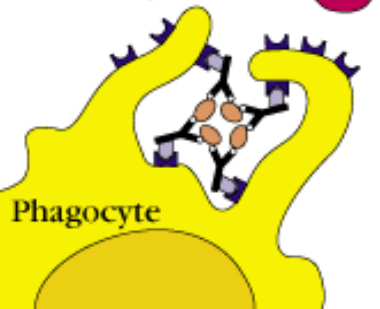

Complement activation

LIVER
AND
SPLEEN

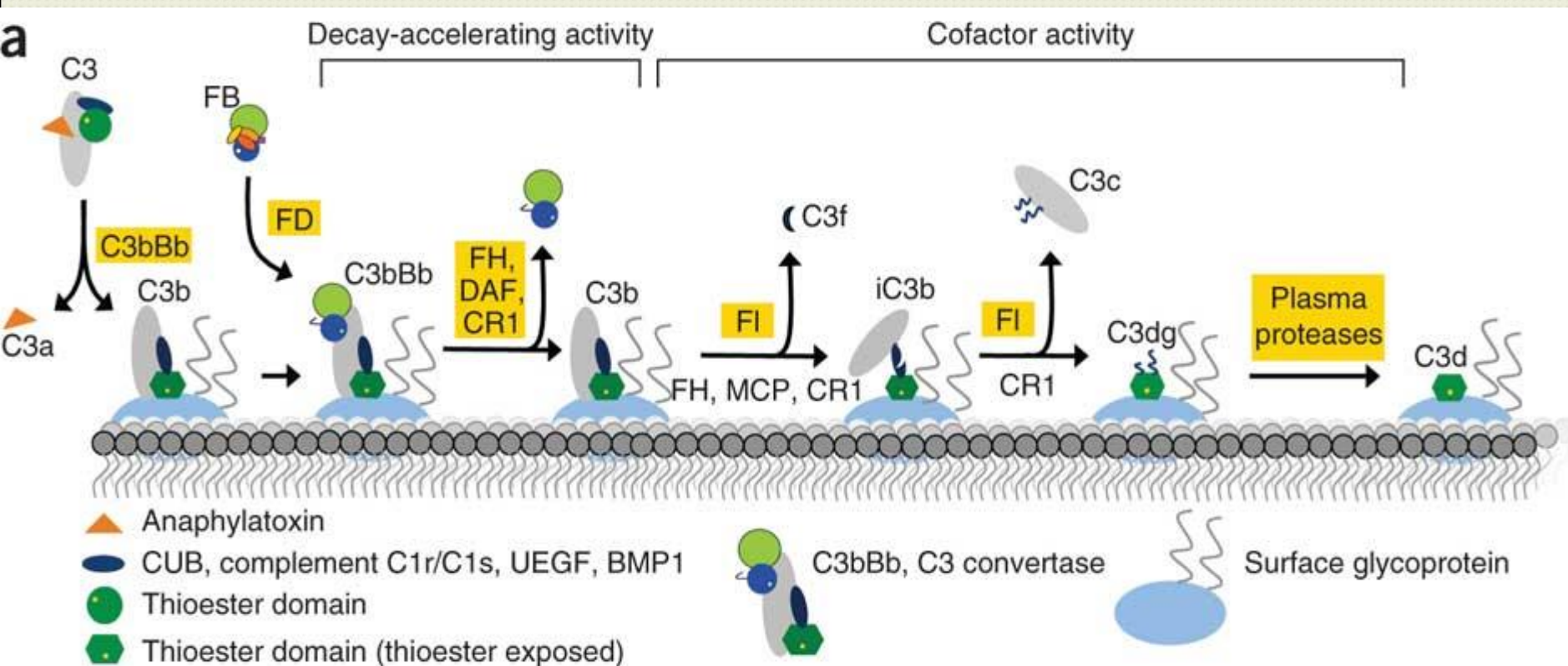

4. Κάθαρση από ανοσοσυμπλέγματα

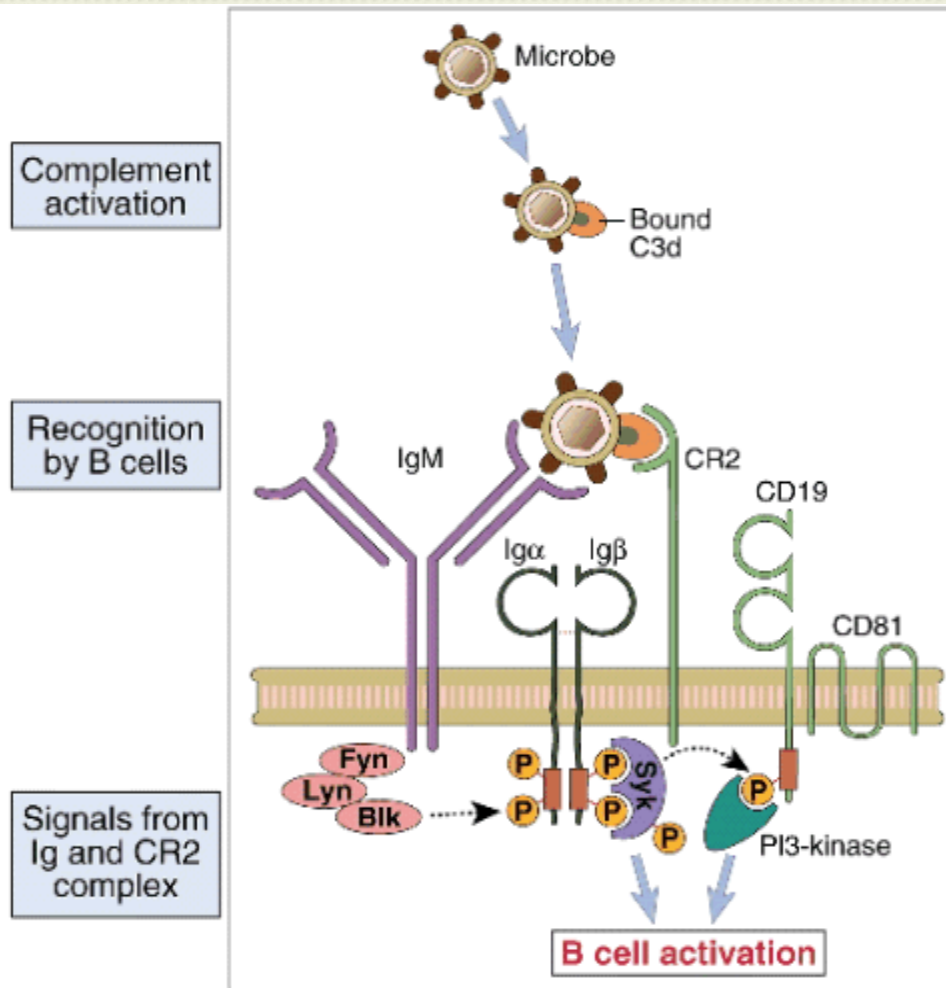
- Δέσμευση των ανοσοσυμπλεγμάτων στον **CR1** υποδοχέα των ερυθρών (high affinity για το **C3b**)
- Δέσμευση με τον **Fc** υποδοχέα των φαγοκυττάρων στο σπλήνα και ήπαρ

5. Ρύθμιση της χυμικής ανοσιακής απάντησης

Σχηματισμός του C3d

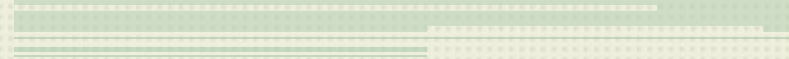
5. Ρύθμιση της χυμικής ανοσιακής απάντησης

- Το **C3d** δεσμεύεται στον **CR2** υποδοχέα των Β λεμφοκυττάρων και δίνει το σήμα για την έναρξη της χυμικής ανοσίας

Νοσήματα και ανεπάρκειες του συμπληρώματος

Νοσήματα και ανεπάρκειες του συμπληρώματος

- Ενέχεται με δύο τρόπους
- **1. Ανεπάρκεια:**
  - **A. Σε κάποιο κλάσμα** της κλασσικής ή εναλλακτικής οδού
    - **Ανεπάρκεια στην ενεργοποίηση**
  - **B. Σε κάποια ρυθμιστική πρωτεΐνη**
    - **Υπερβολική ενεργοποίηση** σε λάθος χρόνο και λάθος μέρος
      - Έντονη φλεγμονώδης αντίδραση και λύση κυττάρων
      - Κατανάλωση πρωτεϊνών

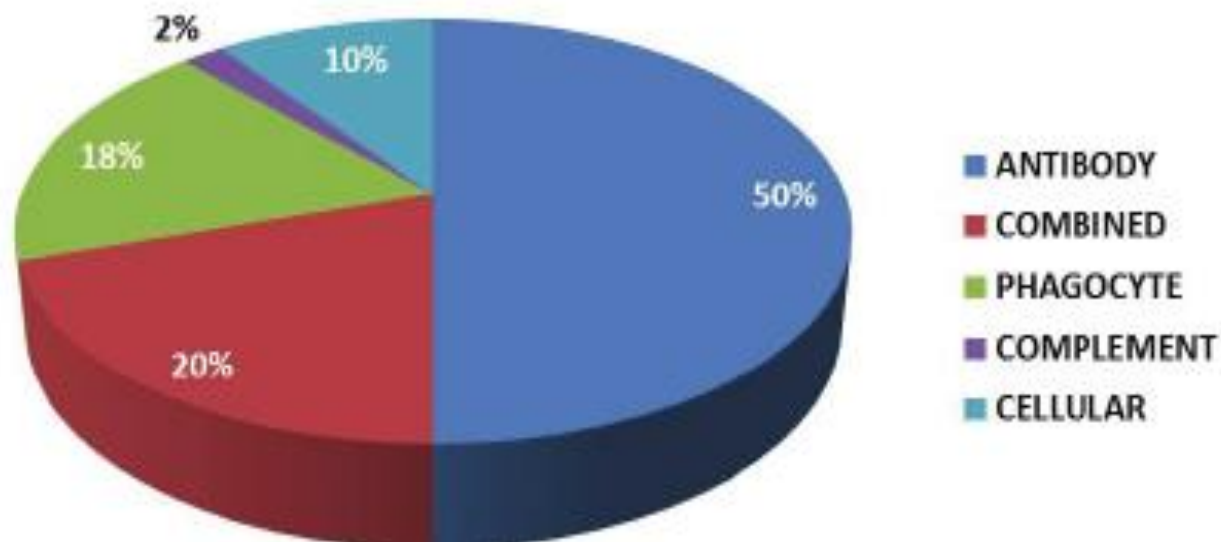
Νοσήματα και ανεπάρκειες του συμπληρώματος

- 2. **Φυσιολογικό** συμπλήρωμα το οποίο ενεργοποιείται από **παθολογικά** ερεθίσματα
  - **Αυτοαντισώματα**
  - **Ανοσοσυμπλέγματα**
  - **Χρόνιες λοιμώξεις**
- Το **συμπλήρωμα** συμμετέχει στην **παθογένεια** της νόσου

The Primary Immune Deficiencies

Percentages

Ανεπάρκειες του συμπληρώματος Κλασική οδός

Οδός	Νόσος	Μηχανισμός
C1INH	Κληρονομικό αγγειονευρωτικό οίδημα Σωματικό επικρατούντα χαρακτήρα	Υπερπαραγωγή C2b (prokinin)
C1-q,r,s <u>C2, C4</u>	Προδιάθεση για SLE	Αδυναμία απομάκρυνσης ανοσοσυμπλεγμάτων Εναπόθεση σε αγγεία και ιστούς Ενεργοποίηση φλεγμονώδους αντίδρασης

C1-inhibitor deficiency:

Κληρονομικό αγγειονευρωτικό οίδημα-ΗΑΕ

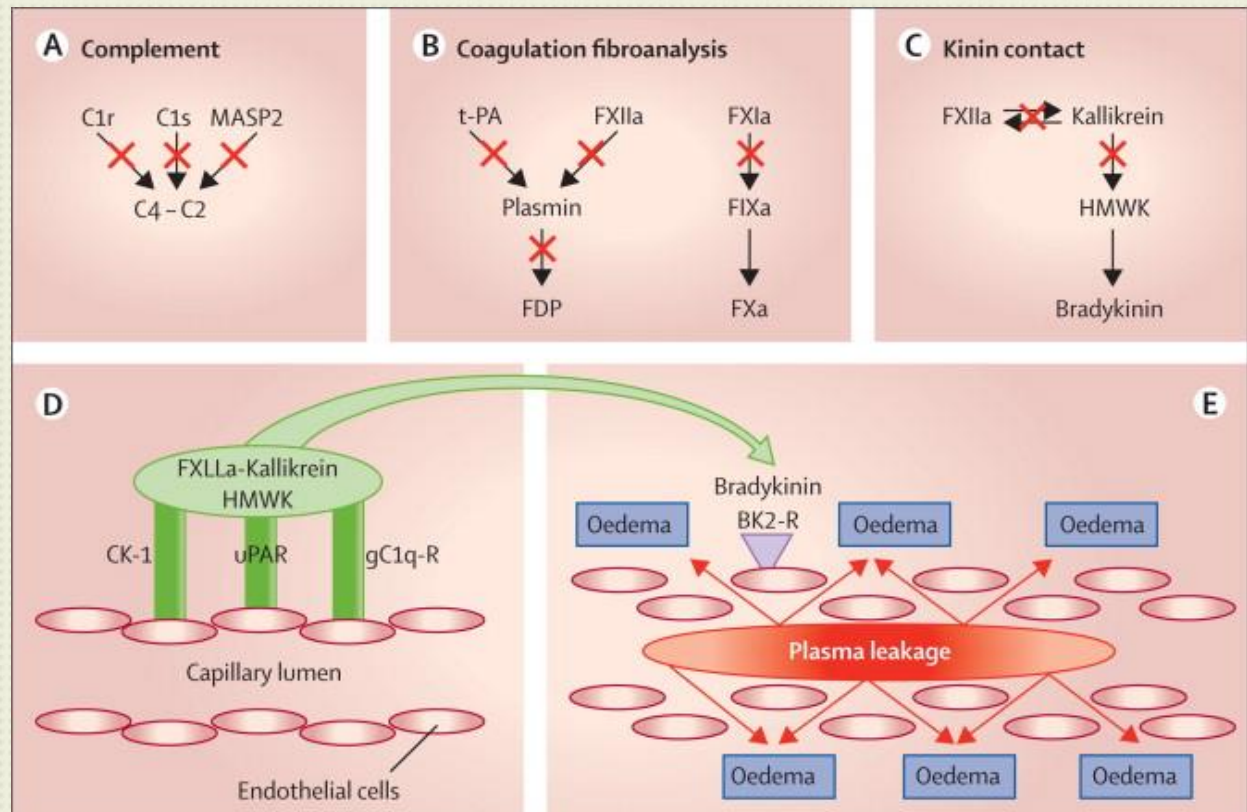
- **Επιδημιολογία:** 1/50.000
- Αυτοσωματικός επικρατής τύπος κληρονομικότητας
  - Χρωμόσωμα 11q13.1
- Το ΗΑΕ είναι **κληρονομούμενη ποσοτική έλλειψη C1-INH**
  - **Τύπος 1:** μεγάλη έλλειψη C1-INH–85%
  - **Τύπος 2:** δυσλειτουργία C1-INH–15%
  - Σπάνια **τύπος 3** (familial angioedema) με φυσιολογικά επίπεδα C1-INH

• Λειτουργία του αναστολέα της C1 εστεράσης (C1-INH):

• Ρύθμιση:

- C1r και C1s
- Παράγοντα XIa
- Παράγοντα XIIa
- Προκαλλικρεΐνη
- Πλασμίνη 22

Επίκτητο Αγγειοίδημα-ΑΑΕ

- **Επιδημιολογία:**

- Σπάνιο (Μόνο 150 καταγεγραμμένα περιστατικά)

- **ΑΑΕ τύπου I:**

- Σχετίζεται με διάφορες ασθένειες
  - Πολλαπλούν Μυέλωμα, Μυελοϊνωση, Non-Hodgkin λέμφωμα, Αδενοκαρκίνωμα κ.α.

- **ΑΑΕ τύπου II:**

- Παρουσία αυτοαντισωμάτων έναντι μορίων C1-INH

C1-inhibitor deficiency: Κληρονομικό αγγειονευρωτικό οίδημα

Θεραπεία

Ανδρογόνα

C1INH

Ανταγωνιστές των υποδοχέων
καλλικρείνης και βραδυκινίνης

Νοσήματα από ανοσοσυμπλέγματα C4 ,C2

- Έλλειψη των πρώτων κλασμάτων της κλασσικής οδού του συμπληρώματος (C1-C4)
- Συγκέντρωση ανοσοσυμπλεγμάτων (που δημιουργούνται φυσιολογικά) στο **αίμα, λέμφο, εξωκυττάρια υγρά** και εναπόθεση στους **ιστούς**
  - ΣΕΛ
  - Αγγειΐτιδα
  - Σπειραματονεφρίτιδα

Νοσήματα από ανοσοσυμπλέγματα C4 ,C2

- **Επιπτώσεις**

- 1. Ενεργοποιούν τα **λευκοκύτταρα** μέσω του **Fc υποδοχέα** και προκαλείται **τοπική φλεγμονώδης αντίδραση**
- 2. Οι πρωτεΐνες του **C** ρυθμίζουν τα σήματα από το **Ag**, που λαμβάνουν τα **B λεμφοκύτταρα**
  - Όταν απουσιάζουν αυτές οι πρωτεΐνες , τα **self αντιγόνα**, δεν επάγουν **ανοσοανοχή : αυτοανοσία**

Ανεπάρκειες του συμπληρώματος Οδός λεκτίνης

Στοιχείο	Νόσος	Μηχανισμός
MBL	Ευαισθησία σε βακτηριακές λοιμώξεις σε παιδιά και ανοσοκατασταλμένους	Μη λειτουργικότητα της οδού της λεκτίνης

Ανεπάρκειες του συμπληρώματος Εναλλακτική οδός

Στοιχείο	Νόσος	Μηχανισμός
Παράγοντας Β ή D	Ευαισθησία σε πυογόνα βακτήρια	Ανεπαρκής οψωνινοποίηση των βακτηρίων
C3	Βακτηριακές λοιμώξεις με πυογόνα βακτήρια Συχνά θανατηφόρες	Ανεπαρκής οψωνινοποίηση των βακτηρίων Ανικανότητα σχηματισμού του λυτικού συμπλέγματος
C5, C6, C7 C8, ή C9	Λοιμώξεις με Gram-negative , <i>N.gonorrhoeae</i>	Ανικανότητα προσβολής της εξωτερικής μεμβράνης των Gram-negative βακτηρίων

Ανεπάρκειες του συμπληρώματος

Ρυθμιστικές πρωτεΐνες- Εναλλακτική οδός

Στοιχείο	Νόσος	Μηχανισμός
Properdin (X-linked)	Ευαισθησία ευαισθησία σε βακτηριακές λοιμώξεις	Ανεπαρκής οψωνινοποίηση
Παράγον Η ή Ι	Ανεπάρκεια του C3 και ευαισθησία σε βακτηριακές λοιμώξεις	Μη ελεγχόμενη ενεργοποίηση του C3 με την εναλλακτική οδό

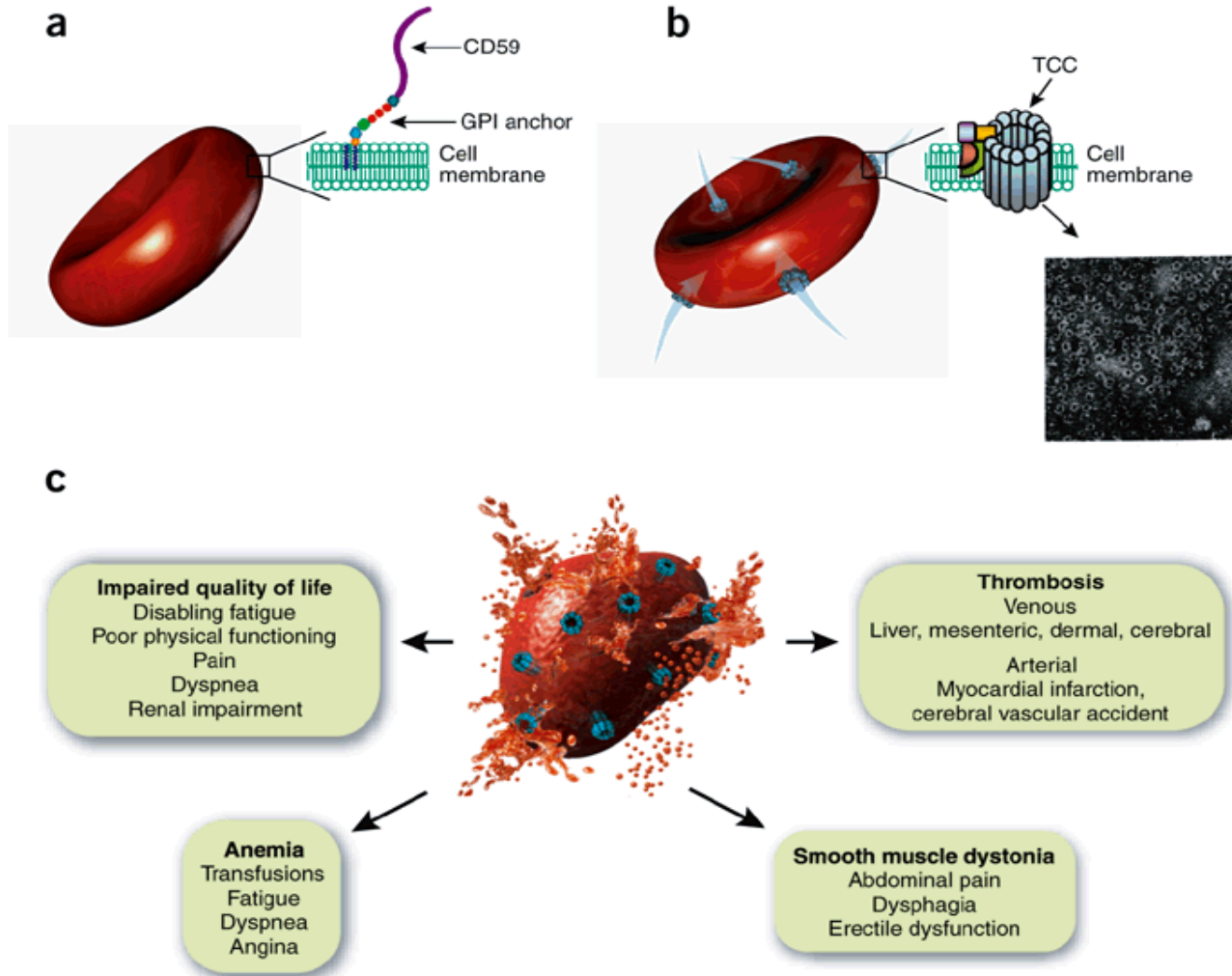
Ανεπάρκεια των ρυθμιστικών πρωτεϊνών του συμπλέγματος MAC

Παροξυσμική νυχτερινή αιμοσφαιρινουρία

- Έλλειψη του παράγοντα Decay-accelerating factor (DAF) και CD59
  - Εκφράζεται σε ενδοθηλιακά και ερυθροκύτταρα
- Επεισόδια ενδαγγειακής αιμόλυσης λόγω ενεργοποίησης του C στην επιφάνεια των ερυθρών
  - Η υποτροπιάζουσα αιμόλυση οδηγεί σε
    - Χρόνια αναιμία
    - Θρόμβωση 40%
    - Αιμοσφαιρίνη στα ούρα

Παροξυσμική νυχτερινή αιμοσφαιρινουρία

Ανεπάρκειες των υποδοχέων

- Απουσία των **CR3** και **CR4** υποδοχέων
  - Μετάλλαξη στο γονίδιο των μορίων προσκόλλησης
- Η νόσος : ***Leucosyite adhesion deficiency***
  - Υποτροπιάζουσες λοιμώξεις με πυογόνα βακτήρια
    - Ανεπαρκής προσκόλληση ουδετεροφίλων στο ενδοθήλιο
    - Ανεπαρκής iC3b –εξαρτώμενη φαγοκυττάρωση

Βακτηριακές Λοιμώξεις & Συμπλήρωμα

Βακτήριο	Στόχος στον καταρράκτη του Συμπληρώματος
<i>Actinobacillus spp.</i>	fH
<i>Bordetella spp.</i>	C4BP, (fH, FHL-1)
<i>Borrelia spp</i>	fH, FHL-1, C8, C9
<i>Escherichia spp.</i>	C4BP, C1-INH, C5b6
<i>Fusobacterium spp.</i>	fH
<i>Haemophilus spp.</i>	C4BP, fH
<i>Pseudomonas spp.</i>	C1q, C3, fH, FHL-1
<i>Serratia spp.</i>	C5a, C1-INH
<i>Staphylococcus spp.</i>	C5aR, C3/C3b/C3d, C5
<i>Neisseria spp.</i>	fH, FHL-1

Βακτηριακές Λοιμώξεις & Συμπλήρωμα

Βακτήριο	Στόχος στον καταρράκτη του Συμπληρώματος
<i>Streptococcus spp</i>	fH, FHL-1, C4BP, FHL, FHR, MCP, C5a, C5b-7, C5b-8, Properdin
<i>Herpes viruses</i>	C3b
<i>Retroviruses</i>	C1q, fH, MBL, fH, C1-INH
<i>Aspergillus fumigatus</i>	fH, FHL-1, C4BP
<i>Candida albicans</i>	fH, FHL-1, C4BP